

Töö nr

26240-0003

RAKVERE LINN

Töö nimetus

Rakvere linna jäätmekava 2027-2030

Objekti asukoht

Rakvere linn

Valdkond

Jäätmekava

Projektijuhi nimi ja allkiri

Sven Otsmaa

Kuupäev

12.08.2026

SISUKORD

1	SISSEJUHATUS.....	4
2	JÄÄTMEKAVA ÕIGUSLIKUD ALUSED JA KESKKONNAPOLIITIKA	7
2.1	RIIKLIKUD ÕIGUSAKTID.....	7
2.1.1	Ülevaade käimasolevast jäätmereformist	8
2.2	RAKVERE LINNA JÄÄTMEKÄITLUSALASED ÕIGUSAKTID	9
2.3	EUROOPA LIIDU ÕIGUSAKTID	9
2.4	JÄÄTMEMAJANDUSE KORRALDAMINE	9
2.4.1	Riigi tasand	9
2.4.2	Omaavalitsuse tasand	10
2.4.3	Ettevõtte tasand	11
2.4.4	Laiendatud tootjavastutus ja probleemtooted	11
2.4.5	Elaniku tasand	13
2.5	JÄÄTMEHOOLDUSE ARENGUDOKUMENDID	13
2.5.1	Riigi jäätmekava	13
2.5.2	Hetkeolukord Eestis.....	15
2.5.3	Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030.....	18
2.5.4	Rakvere linna arengukava aastateks 2025-2030 seisukohad.....	19
2.6	JÄÄTMEKAVA RAKENDAMISEGA KAASNEV KESKKONNAMÕJU	20
3	JÄÄTMEKÄITLUSE HETKEOLUKORRA KIRJELDUS.....	24
3.1	ÜLEVADE ÜLE-EESTILISEST JÄÄTMETE SORTIMISUURINGUST	24
3.2	RAKVERE LINNAS TEKKIVATE JÄÄTMETE KOGUSED LIIKIDE JA PÄRITOLU KAUPA.....	28
3.2.1	Üldine ülevaade	28
3.2.2	Olme- ja pakendijäätmed	31
3.2.3	Biolagunevad jäätmed	46
3.2.4	Suurjäätmed (20 03 07) ning probleemtoodete jäätmed (20 01) – kodumasinad, elektroonika, patareid.....	46
3.2.5	Kalmistujäätmed	47
3.2.6	Ohtlikud olme- ja pakendijäätmed (kood 20* ja 15*)	47
3.2.7	Vanaõlid.....	48
3.2.8	Ehitus- ja lammutusjäätmed (kood 17)	49
3.3	JÄÄTMETE KOGUMINE JA KÄITLUS	50
3.3.1	Jäätmete kogumine ning vastuvõtmine.....	51
3.3.2	Korraldatud olmejäätmeveo süsteem	51
3.3.3	Pakendikogumise süsteem.....	53
3.4	JÄÄTMETE KÄITLEMINE	58
3.4.1	Ringmajandus.....	58
3.4.2	Jäätmete taaskasutus.....	59
3.5	KÕRVALDAMIS- JA TAASKASUTUSRAJATISED	61
3.5.1	Lääne-Viru Jäätmekeskus	62
3.6	RAKVERE VARASEMATE AASTATE JÄÄTMEKÄITLUSPROJEKTID JA -INVESTEERINGUD.....	65
3.7	ANDMED RAKVERE LINNA JÄÄKREOSTUSOBJEKTIDE NING NENDE KORRASTAMISEKS VÕETAVATE MEETMETE KOHTA.....	66
4	HINNANG EELMISE JÄÄTMEKAVA EESMÄRKIDE TÄITMISELE	66
5	PLANEERIMINE	70
5.1	EESMÄRKIDE SEADMINE	71

6	JÄÄTMEHOOLDUSE ARENDAMINE	73
6.1	JÄÄTMEHOOLDUSSTRATEEGIA VALIK.....	73
6.2	KOGUMISSÜSTEEMIDE VALIK.....	74
6.3	RAKVERE LINNA KORRALDATAVA JÄÄTMEVEO ARENDAMINE	75
6.3.1	Pakendijäätmete korraldatud vedu ja taaskasutusorganisatsioonide (TKO) roll	76
6.4	JÄÄTMETE LIIGITI KOGUMISE JA SORTIMISE ARENDAMINE.....	76
6.4.1	Biojäätmed.....	76
6.4.2	Pakendijäätmed	76
6.4.3	Elektroonikaromud ja ohtlikud jäätmed	77
6.4.4	Suurjäätmed	78
6.4.5	Ehitus- ja lammutusjäätmed	78
6.4.6	Kasutatud tekstiiltooted, jalatsid ja tekstiiljäätmed	78
6.4.7	Koondandmed tänase ja planeeritud jäätmekäitluse kohta jäätmeliikide kaupa	79
6.5	JÄÄTMETE KORDUSKASUTUSE EDENDAMISE JA JÄÄTMETEKKE VÄLTIMISE KAVA	82
6.6	TEAVITUSKAMPAANIAD	83
6.7	KOOSTÖÖPLAAN TEISTE KOHALIKE OMAVALITSUSTEGA.....	84
7	TEGEVUSKAVA JA SELLE MAKSUMUSED	85
8	KOKKUVÕTE	90

Enamkasutatud lühendeid:

KeA - Keskkonnaamet
JK – Jäätmekava
JäätS – Jäätmeseadus
LVJK – Lääne-Viru Jäätmekeskus
EL – Euroopa Liit
KIK – SA Keskkonnainvesteeringute Keskus
E – ettevõtete jäätmekogused t/a
M – kodumajapidamiste jäätmekogused t/a

Lisad:

1. Jäätmereformiga kaasnevate muutuste lühikokkuvõte;
2. Segaoimejäätmete liigilise koostise koondtulemused uuringupiirkondade kaupa (massiprotsent)(Jäätmeanalüüsid OÜ, Riiklik jäätmete sortimisuuring, lõpparuanne, august 2025);
3. Lääne-Viru Jäätmekeskuse ja Rakvere linna jäätmepunktide asukohaskeemid.

1 SISSEJUHATUS

Rakvere linna jäätmekava aastateks 2027-2030 (edaspidi jäätmekava või kava) on kohaliku omavalitsusüksuse arengukava osa, mis käsitleb Rakvere linna jäätmehoolduse arendamist järgnevatks neljaks aastaks. Jäätmekava koostamisel võetakse arvesse linna arengukavas ja kehtivas Riigi jäätmekavas sätestatud ning toetutakse Jäätmeseaduses sätestatule (lähemalt alapeatükis 2.2). Jäätmekava koostamisel arvestatakse käimasoleva jäätmereformi elluviimisega lähitulevikus, vastavalt Jäätmeseadusele, Pakendiseadusele ja Riigi jäätmekavas 2023-2028, kavandatule. Jäätmereformist lähemalt alapeatükis 2.1.1 ning kaasnevatest muudatustest annab ülevaate lisa 1.

Jäätmekava eesmärk on käsitleda jäätmehoolduse arendamist, sealjuures rõhutada seatud strateegilisi eesmärke, käsitleda nende saavutamiseks vajalikke meetmeid ning nende ligikaudset maksumust. Lisaks antakse ülevaade linna jäätmehoolduse hetkeolukorrast (sealhulgas ülevaade linna haldusterritooriumil tekkivate jäätmete liigi, koguse, päritolu ja käitluse kohta ning hinnang tuleviku jäätmevoogudest ja täiendavate jäätmerajatiste infrastruktuuri loomise vajaduse kohta), käsitletakse jäätmekäitluse alternatiive (kui neid on) ning hinnatakse üldisemalt jäätmekäitluse eeldatavat keskkonnamõju.

Rakvere linnas on jäätmeveoga liidetud kõik hoonestatud kinnistud linna administratiivpiirides.

Käesolev Rakvere jäätmekava vastab täna kehtiva, Vabariigi Valitsuse poolt 15.05.2025 heaks kiidetud ja Vabariigi Presidendi poolt 23.12.2025 välja kuulutatud seadusele. Jäätmereformi käigus koostatud Jäätmeseaduse viimased muudatused viidi sisse Jäätmeseaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse, eelnõu 657 SE raames 09.12.2025. Jäätmeseaduse muudatused jõustusid 17.01.2026, 01.07.2026 ning osa sätteid jõustub 01.01.2027 ja 01.01.2031.

Vastavalt kirjeldatud jäätmeseaduse (edaspidi JäätS) § 42 lõiget (1) muudeti alates 17.01.2026 järgmiselt: „(1) Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava kehtestatakse kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu õigusaktiga. Jäätmekava on kohaliku omavalitsuse üksuse arengukava osa ja käsitleb valla või linna jäätmehoolduse arendamist. Jäätmekava võib koostada mitme kohaliku omavalitsuse üksuse kohta“.

JäätS § 42 lõige (3) alusel kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava sisaldab:

- 1) tekkivate jäätmete koguseid liikide ja päritolu kaupa ning hinnangut jäätmevoogudele tulevikus;
- 2) kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatava jäätmeveo arendamist tema haldusterritooriumil, sealhulgas korraldatud jäätmeveo piirkonna või piirkondade määramist;
- 3) olmejäätmete liigiti kogumise sihtarvu saavutamiseks vajalikke tegevusi aastate kaupa ning asjakohasel juhul käesoleva seaduse § 31 lõike 6 alusel tehtud erandeid;
[\[RT I, 07.01.2026, 4 - jõust. 17.01.2026\]](#)
- 4) analüüsi, mis tõendab väidetavaid vabastamise asjaolusid ja nende aluste esinemist, kui käesoleva seaduse § 31 lõike 6 alusel nähakse ette erand teatud jäätmete liigiti kogumisest vabastamiseks;

- 5) olemasolevate jäätmete kogumissüsteemide ja käitlemistaristu kirjeldust;
- 6) hinnangut vajadusele luua uusi või muuta olemasolevaid kogumissüsteeme, võttes arvesse käesoleva seaduse § 31 lõike 6 alusel erandite tegemise vajadust ning sama paragrahvi lõigetes 7 ja 8 sätestatud põhimõtteid; [RT I, 07.01.2026, 4](#) - jõust. 17.01.2026]
- 7) jäätmehoolduse rahastamist ning jäätmeveo teenustasu kogumist, selle kogumise eesmärgi ja arveldamise korraldust; [RT I, 07.01.2026, 4](#) - jõust. 17.01.2026]
- 8) üldise jäätmekäitluspoliitika kirjeldust;
- 9) ülevaadet jäätmekäitlusega seotud organisatsioonide kohustustest, sealhulgas jäätmekäitlusega tegelevate avalik-õiguslike ja eraõiguslike isikute vahelise vastutuse kirjeldust;
- 10) ülevaadet üldsusele või kindlale tarbijarühmale suunatud teavitamiskampaaniate korraldamisest;
- 11) andmeid minevikus saastunud jäätmekäitluskohtade ning nende korrastamiseks võetavate meetmete kohta;
- 12) kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava rakendamisest keskkonnale avalduva mõju kirjeldust;
- 13) korduskasutuseks ettevalmistamiseks, ringlussevõtuks või muuks taaskasutamiseks sobivate olmejäätmete ja biolagunevate jäätmete energiakasutuse otstarbel põletamise ja ladestamise vähendamise plaani ning energiakasutuse otstarbel põletamise ja ladestamise piiramiseks võetavaid meetmeid; [RT I, 07.01.2026, 4](#) - jõust. 17.01.2026]
- 14) pakendite ja pakendijäätmete kogumise ja vedamise ning taaskasutusorganisatsioonidele üleandmise kava, sealhulgas müügikohtade juurde pakendijäätmete avaliku kogumissüsteemi rajamist; [RT I, 07.01.2026, 4](#) - jõust. 17.01.2026]
- 15) asjakohaseid kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid näitajaid ja sihtarvuseid, sealhulgas tekkivate jäätmete koguse ja nende töötlemise kohta ning kõrvaldatavate või energia tootmiseks kasutatavate olmejäätmete kohta;
- 16) prügistamise, sealhulgas mereprügi vältimise, vähendamise ja koristamise meetmeid; [RT I, 05.05.2021, 1](#) - jõust. 15.05.2021]
- 17) korduskasutuse edendamise ja jäätmetekke vältimise kava; [RT I, 07.01.2026, 4](#) - jõust. 17.01.2026]
- 18) teiste kohaliku omavalitsuse üksustega jäätmekava elluviimiseks koostöö tegemise plaani. [RT I, 07.01.2026, 4](#) - jõust. 17.01.2026]

Jäätmehoolduse korraldamisel, sh käesolevas jäätmekavas on olulisel kohal samuti Pakendiseadus.

Kehtiv Pakendiseadus¹ jõustus 17.01.2026, osaliselt jõustub 01.01.2028.

Pakendiseadus sätestab üldnõuded pakendile ja pakendi kasutamisele, pakendi ja pakendist tekkivate jäätmete vältimise ja vähendamise meetmed, pakendi ja pakendijäätmete taaskasutussüsteemi korralduse, nõuded audiitorkontrollile ning ringlussevõtu sihtarvud, nõuded pakendiregistrisse esitatavate andmete kontrollile ja nõuete riikliku järelevalve alused ning vastutuse kehtestatud nõuete täitmata jätmise eest. Pakend on mis tahes materjalist valmistatud toode, mida kasutatakse kauba mahutamiseks, kaitsmiseks, käsitsemiseks, kättetoimetamiseks või esitlemiseks selle kauba olelusringi vältel: toormest kuni valmiskaubani ning tootja käest tarbija kätte jõudmiseni. Pakendiks loetakse ka samal eesmärgil kasutatavaid ühekorrapakendeid.

Rakvere linna kui omavalitsusüksuse mõistes on korraldatud jäätmeveo piirkonnaks kogu linn tema administratiivsetes piirides, s.t kõik linna piires asuvad hoonestatud kinnistud.

Käesoleva jäätmekava koostamise käigus analüüsiti Rakvere linna jäätmemajandust puudutavaid materjale, sealhulgas kooskõlas Eesti jäätmekavaga. EV Kliimaministeerium kinnitas Riigi jäätmekava aastateks 2023-2028, 20.12.2023 käskkirjaga nr 1-2/23/534. Riigi jäätmekava aastateks 2023-2028 korrastab ja korraldab jäätmehooldust süsteemselt valdkonna kõigil tasanditel, ühtlustab eesmärgid riigi kui terviku jaoks ning seab sihid ja ülesanded ettevõtetele, elanikkonnale ja kohalikele omavalitsustele. Riikliku jäätmekava visioon on järgmine:

- Jäätmetekke vältimine;
- toodete korduskasutamine ning parandamine;
- tekkinud jäätmete liigiti kogumine on igapäevase käitumise osa;
- Eestis on seda toetav kasutajasõbralik, tõhus, läbipaistev ja toimiv jäätmehierarhiast lähtuv uuenduslik jäätmehooldussüsteem;
- jäätmetest luuakse uut väärtust toormena.

Kava käsitleb kõiki jäätmeliike, mis kuuluvad jäätmeseaduse reguleerimisalasse. Jäätmekava ülesehituses ja sisus on järgitud võimaluste piires Keskkonnaameti poolt koostatud juhendit "Kohaliku omavalituse jäätmekava koostamise juhendmaterjal. Versioon 08.01.2016", kuid antud juhend on tänaseks vananenud ja uus juhend väljastatakse tänase teabe alusel septembris 2026..

Käesolev jäätmekava ei ole lõplik ja muutumatu tegevuskava, vaid vajaduse korral muudetav strateegiline dokument. Muudatusi ning täpsustusi jäätmekavas võivad kaasa tuua täiendavad õigusaktide muudatused (lisaks jäätmeseadusele, jäätmereformi rakendumine, selle muutmine, lisauuringute või muu informatsiooni laekumisel ilmnevad hinnangute muutused olukorrale või tulevikutrendidele). Samuti võivad muutusi tuua kaasa prognoosimatud või raskesti prognoositavad muutused poliitilistes või majanduslikes sfäärides.

Kava realiseerimine sõltub lisaks Rakvere linnas toimuvatele arengutele ka laiemalt üleeestilisest jäätmekäitluse alasest ja üldisest majandusarengust. Seetõttu tuleb käesolevat kava vaadelda dünaamilise dokumendina, mida tuleb perioodiliselt üle vaadata ja korrigeerida.

Käesolev jäätmekava on koostatud Rakvere Linnavalitsuse teenistujate, EV Kliimaministeeriumi, Keskkonnaameti, Keskkonnaagentuuri ja Sweco Projekt AS konsultantide koostöös.

2 JÄÄTMEKAVA ÕIGUSLIKUD ALUSED JA KESKKONNAPOLIITIKA

Rakvere linna jäätmekava tugineb mitmetele nii riiklikele ja omavalitsuse tasandi õigusaktidele kui ka rahvusvahelistele õigusaktidele ja nõuetele, sealhulgas tuleb järgida planeeringuid, arengukavasid.

2.1 RIIKLIKUD ÕIGUSAKTID

Peamiseks õigusaktiks, mis reguleerib Eesti Vabariigis jäätmemajandusega seonduvat, on eelnevalt lühidalt kirjeldatud Jäätmeseadus, Pakendiseadus ning jäätmereformi läbi viimise käigus koostatud **Jäätmeseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus**, millega on kaasajastatud ja muudetud eelmist jäätmeseadust ning püstitatud üleriigilised jäätmehoolduse arendamise eesmärgid ja põhimõtted. Jäätmeseadusega määratud eesmärkide saavutamiseks ja jäätmemajanduse planeerimiseks koostatakse riigi ning kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavad. Vastavalt jäätmeseadusele on jäätmekäitluse planeerimine ja suunamine oma haldusterritooriumil omavalitsuste ülesanne.

Lisaks jäätmeseadusele muudetakse eelnevalt kirjeldatud muudatusega keskkonnaseadustiku üldosa seadust (KeÜS), kaugkütteseadust (KKütS), keskkonnatasude seadust (KeTS), kohaliku omavalitsuse korralduse seadust (KOKS) ja pakendiseadust (PakS).

Jäätmekäitluse järelevalve toimimist reguleerib **keskkonnajärelevalve seadus**, mis kehtestab riiklikku keskkonnajärelevalvet teostavate ja juhtivate ning riiklikule järelevalvele allutatud isikute õigused ja kohustused. Keskkonnajärelevalve seaduse järgselt on kohalik omavalitsusorgan või asutus üks keskkonnajärelevalve teostajatest.

Jäätmeseaduse täiendamiseks muudeti kokkuvõtlikult välja tooduna jäätmete liigiti kogumise, laiendatud tootjavastutuse, jäätmetekke vältimise, kohaliku omavalitsuse üksuste ja riigi jäätmekavade ning jäätmete ringlussevõtu tõhustamisega seotud nõudeid ja meetmeid, et saavutada paremad tulemused jäätmete korduvkasutamise ettevalmistamises ja ringlussevõtus. Samuti täpsustatakse vastutussätete sõnastusi ja karistusmäärasid.

Olmejäätmete liigiti kogumise ja sortimise nõuded on sätestatud keskkonnaministri 03.06.2022 määruses nr 28 **Olmejäätmete liigiti kogumise ja sortimise nõuded ja kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused**.

Alates 2025. aastast peavad kohalikud omavalitused (KOV) korraldama oma territooriumil tekstiilijäätmete liigiti kogumise. Edaspidi on KOVi territooriumil võimalik teha erandeid jäätmete liigiti kogumisest vaid teatud tingimustele vastavuse korral ning need erandid koos põhjendustega seab KOV jäätmekavas ja jäätmehoolduseeskirjas.

Alates 2030. aasta 1. jaanuarist on prügilasse keelatud ladestada ringlussevõtuks või muuks taaskasutamiseks sobivaid jäätmeid, eelkõige olmejäätmeid, välja arvatud jäätmed, mille ladestamine prügilas annab JäätS § 22¹ lõike 1 kohaselt parima keskkonnavalase tulemuse.

Alates 2035. aasta 1. jaanuarist ei tohi prügilasse ladestatavate olmejäätmete kogus ületada 10 massiprotsenti samal aastal tekitatud olmejäätmete üldkogusest. Lisaks kehtestati uued sihtarvud olmejäätmete korduskasutamiseks ettevalmistamisele ja ringlussevõtule ning pakendijäätmete ringlussevõtule.

Alates 2025. aastast tuleb olmejäätmeid korduskasutuseks ette valmistada või ringlusse võtta vähemalt 55 protsenti, aastast 2030, 60 protsenti ning 2035. aastaks peab olema ringlussevõtt suurenenud 65 protsendini kalendriaastas.

Viimati niimetatud sihtarvud on põhialuseks ka KOV-de jäätmehoolduse kavandamisel.

2.1.1 Ülevaade käimasolevast jäätmereformist

Jäätmereformi eesmärk on hüppeliselt suurendada jäätmete kasutust toorainena ning selle eeldusena muuta jäätmete liigiti kogumine inimestele lihtsaks ja rahaliselt kasulikuks. Tegemist on valdkonna kümnendi suurima reformiga, mida tehakse tihedas koostöös valdkondlike ekspertidega ettevõtetes, avalikus sektoris ja teadussektoris ning teiste seotud osapooltega.

Jätkeva jäätmereformi peamine eeldus ja eesmärk on, et pärast reformi rakendamist suureneb nii liigiti kogumine kui materjalide ringlus:

- Tekib uus ressurss. Eesti majandusse lisandub liigiti kogutud jäätmete näol igal aastal 150 000 tonni uut ressursi.
- Suureneb ringlussevõtt. Enamus liigiti kogutud materjalist saab Eestis ringlusse võetud.
- Sorteerimine on odavam. Kes sorteerib, maksab keskmiselt umbes 5 eurot kuus.
- Sorteerimine on mugav. Konteinerid on kodude lähedal, süsteem on lihtne ning tänu [digitaliseerimisele](#) läbipaistev.
- Väheneb jäätmeaht. Ladestatud olmejäätmete maht väheneb 70 000 tonnilt aastas peaaegu nullini.
- Elukeskkond on puhtam. Väheneb jäätmereostus ning vajadus loodusvarade kaevandamise järgi.

Eesmärgiks on, et pärast reformi suureneb nii liigiti kogumine kui materjalide ringlus ja maksimaalne taaskasutus.

Ekspertide seisukohalt saab rohkem kui 2/3 meie olmeprügist uuesti kasutada.

Jäätmereformi ajakava on järgmine:

- 17.01.2026 – jäätmereform jõustus seaduse tasandil ning valmis riiklik olmejäätmete liigiti kogumise juhend. Juhend on leitav: <https://kliimaministeerium.ee/jaatmete-liigiti-kogumine>
- 01.07.2026 – saastetasude muutus, jäätmete ringlussevõtt sai eelise põletamise ja ladestamise ees.
- 2026 – esimesed KOVid teevad veo- ja käitlushanked uutel tingimustel.
- 01.01.2027 – kõik KOVid saavad jäätmete liigiti kogumise sihtarvud.
- 01.01.2027 – võetakse kasutusele uus jäätmeinfosüsteem PISTRIK, jäätmearuandlus muutub läbipaistvamaks.

- 01.01.2028 – ausa konkurentsi tagamiseks tuleb jäätmekäitlejatele piirang, et nad ei saa enam olla taaskasutusorganisatsioonide liikmed, osanikud või aktsionärid.
- 01.01.2031 – kõik Eesti KOVID on uue jäätmehooldussüsteemi üle võtnud.

Jäätmereformi tulemuste lühikokkuvõte on esitatud lisas 1.

2.2 RAKVERE LINNA JÄÄTMEKÄITLUSALASED ÕIGUSAKTID

Kohaliku omavalitsuse erinevate õigusaktidega täpsustatakse jäätmehoolduse arendamise erinevaid aspekte.

Rakvere linna jäätmekäitlusalased õigusaktid on:

1. Rakvere linna jäätmehoolduseeskiri. Rakvere Linnavolikogu 26.06.2013 määrus nr 15, viimati muudetud Rakvere linnavolikogu 16.02.2022 määrusega nr 3 määruse nr 15 „Rakvere linna jäätmehoolduseeskiri“ muutmine;
2. Rakvere linna jäätmekava – ringmajanduse strateegia osakavana 2021-2027. Rakvere Linnavolikogu 16. juuni 2021. a määrus nr 11.

Rakvere linna jäätmehoolduseeskirja eesmärk ja reguleerimisala on järgmine:

- (1) Rakvere linna jäätmehoolduseeskiri (edaspidi: eeskiri) reguleerib jäätmehoolduse korraldamist Rakvere linna haldusterritooriumil.
- (2) Käesolevas eeskirjas reguleerimata jäätmete tekke, tervise- ja keskkonnaohu kõrvaldamise ning jäätmehoolduse korraldamise nõuded tulenevad Jäätmeseadusest ja teistest jäätmehooldust reguleerivatest õigusaktidest.

2.3 EUROOPA LIIDU ÕIGUSAKTID

Euroopa Liidu keskkonnapoliitika koosneb mitmesajast seadusandlikust aktist, jäätmehoolduse seisukohalt on oluline raamküsimumi käsitlev Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/98/EÜ (jäätmete raamdirektiiv), millega kehtestatakse õiguslik raamistik jäätmete käitlemiseks ühenduses.

2.4 JÄÄTMEMAJANDUSE KORRALDAMINE

2.4.1 Riigi tasand

Kliimaministeeriumi ülesanne on koostada riigi jäätmekava, mis annab suunised jäätmehoolduse korraldamiseks. Ministeeriumi poolt välja antud õigusaktid seavad piirid, kuidas eesmärgi võimalikult hästi ellu viia.

Keskkonnaamet on Kliimaministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, mis väljastab keskkonnamajanduse, jäätmelube ja ohtlike jäätmete käitluslitsentse, samuti registreerib jäätmeluba mittevajavaid jäätmekäitlejaid, teostab riiklikku järelevalvet ning kohaldab riiklikku sündi seaduses ette nähtud alustel ja ulatuses.

Keskkonnaagentuur (KAUR) on Kliimaministeeriumi hallatav riigiasutus, mille tegevusvaldkond on riikliku keskkonnaseire programmi täitmine, keskkonnavaldkonna riigisiseste ja rahvusvaheliste aruannete koostamine, keskkonnaseisundile hinnangute

andmine, elutähtsate teenuste, sh ilmaprognoosi tagamine ning seirejaamade, -vahendite ja -seadmete pidamine ja uuendamine.

Keskkonnaagentuuri jäätmespetsialistid koondavad, töötlevad ja analüüsivad muuhulgas andmeid kogu riigis tekkivate ja käideldavate jäätmete kohta nii jäätmeliikide, -koguste kui ka tegevus- või tootmisvaldkondade lõikes. Kontrollitud kvaliteediga jäätmealast teavet jagatakse klientidele nii siseriiklikult (avalikkus, lepingulised kliendid ja teised riigiasutused) kui rahvusvaheliselt (ÜRO ja Euroopa Liidu allüksused, Euroopa Keskkonnaamet jt).

2.4.2 Omavalitsuse tasand

Rakvere linna alal on korraldatud jäätmeveo piirkonnaks kogu linn tema administratiivsetes piirides ehk sisuliselt kõik linna piires paiknevad hoonestatud kinnistud.

Keskne roll jäätmehoolduse korraldamisel on kohaliku omavalitse üksusel, kes määrab arengueesmärgid ja meetodid nende saavutamiseks. Omavalitsusüksusele (edaspidi KOV) on pandud mitmeid kohustusi, täpsemad ülesanded jäätmehoolduse korraldamisel määrab kindlaks jäätmeseadus (JäätS). Jäätmehooldus on JäätS mõistes jäätmekäitlus, sealhulgas selleks vajaliku jäätmerajatiste taristu rajamine ja hooldus, järelevalve jäätmekäitluse üle ning jäätmekäitluskohtade rajamine ja hooldus, sealhulgas järelhooldus. Jäätmehoolduse arendamine on JäätS mõistes jäätmealase teabe levitamine, jäätmealane nõustamine ja jäätmehoolduse kavandamine või muu tegevus, mille eesmärk on vältida või vähendada jäätmeteket ning tõsta jäätmehoolduse taset.

Vastavalt jäätmeseadusele seisnevad KOVi põhilised ülesanded jäätmehoolduse läbiviimisel järgnevas:

KOV:

- korraldab jäätmete liigiti kogumist, et võimaldada nende korduskasutuseks ettevalmistamist, ringlussevõttu või muud taaskasutamist võimalikult suures ulatuses.
- korraldab vähemalt paberi-, papi-, metalli-, plasti-, tekstiili- ja klaasijäätmete ning kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete liigiti kogumise.
- korraldab biojäätmete liigiti kogumise tekkekohalt, kui neid ei ole võimalik tekkekohal ringlusse võtta.
- korraldab oma haldusterritooriumil olmejäätmete, eelkõige prügi ehk segaolmejäätmete, biojäätmete ning olmes tekkivate tagatisrahata pakendi jäätmete kogumise ja veo. Pakendijäätmete vedajaga sõlmitakse eraldi hankeleping.
- korraldab jäätmekava koostamist ja kaasajastamist.
- arendab jäätmealase teabe levitamist, viib läbi jäätmealast nõustamist ja jäätmehoolduse kavandamist või muud tegevust, mille eesmärk on vältida või vähendada jäätmeteket ning tõsta jäätmehoolduse taset.

Loetelu pole lõplik.

Rakvere linnas on korraldatud jäätmeveo perioodiks 06.02.2022 - 05.02.2027, mil jäätmevedajaks on Lääne-Viru Jäätmekeskus.

2.4.3 Ettevõtte tasand

Ettevõtte tasandil reguleerivad jäätmekäitlust jäätmevaldkonna keskkonnaluba ehk jäätmeluba või keskkonna kompleksluba, sealhulgas jäätmeluba ohtlike jäätmete taaskasutamiseks ja kõrvaldamiseks. Keskkonnakompleksloa omamise korral ei ole vaja eraldi jäätmeluba, sest kompleksloaga sätestatakse ka jäätmete käitlemise nõuded. Kui ettevõtte käitleb teiste isikute tekitatud ja üle antud ohtlikke jäätmeid, peab ta omama jäätmeluba ohtlike jäätmete taaskasutamiseks ja kõrvaldamiseks.

2.4.4 Laiendatud tootjavastutus ja probleemtooted

Probleemtoode on toode, mille jäätmed põhjustavad või võivad põhjustada tervise- või keskkonnoahtu, keskkonnahäiringuid või keskkonna ülemäärast risustamist.

Laiendatud tootjavastutuse põhimõtte kohaselt peab tootja tagama tema turule lastud probleemtootest tekkivate jäätmete kogumise ja nende taaskasutamise, korduskasutamise või nende kõrvaldamise. Nende tegevustega seotud kulud kannab tootja.

See tähendab seda, et tootja vastutab toote eest alates selle valmistamisest ja/või turule laskmisest kuni selle jäätmeteks muutumiseni ja kuni need jäätmed lakkavad olemast jäätmed. Seega ei ole tootja vabanenud vastutusest, kui ta on enda turule lastud toodetest tekkinud jäätmed kokku korjanud ja need jäätmekäitlejale üle andnud. Tootja peab teadma, mis nendest jäätmetest edasi saab - ta peab teadma, mida see jäätmekäitleja, kellele ta need jäätmed üle annab, nende jäätmetega edasi teeb. Ta peab teadma jäätmekäitluse nn ahelat algusest lõpuni.

Allikas: Kliimaministeerium, 2026

Probleemtooted, millele rakendub laiendatud tootjavastutus:

1. patareid ja akud (alates 1. maist 2004),
2. mootorsõidukid ja nende osad (alates 1. jaanuarist 2005),
3. elektri- ja elektroonikaseadmed ja nende osad (13. augustist 2005),
4. rehvid (1. jaanuarist 2005),
5. põllumajandusplast (1. jaanuarist 2013),
6. niisutatud pühkepaberid (31. detsembrist 2024),
7. õhupallid (31. detsembrist 2024),
8. filtriga tubakatooted ja tubakatoodete kasutamiseks mõeldud filtrid (alates 1. jaanuarist 2024),
9. plasti sisaldavad **kalapüügivahendid** (alates 31. detsembrist 2024),
10. tekstiili laiendatud tootjavastutus (rakendub alates 2028).
 - 10.1. Laiendatud tootjavastutuse kohaldamisalasse kuuluvad kodutekstiilid, rõivad, rõivatarvikud ja jalanõud vastavalt järgnevale nimekirjale.

KN KOOD	KIRJELDUS
61	Kõik grupis loetletud koodid: silmkoelised ja heegeldatud rõivad ning rõivamanused (trikootooted)
62	Kõik grupis loetletud koodid: rõivad ning rõivamanused, v.a silmkoelised või heegeldatud
6301	Tekid ja reisivaibad (v.a 6301 10 00)
6302	Voodipesu, lauapesu, vannilina, käterätikud ning köögirätikud
6303	Kardinad (sh eesriided) ja aknasisekatted (rulood), kardina- või voodidrapeeringsid (volangid)
6304	Muud sisustustarbed, v.a rubriigi 9404 tooted
6309	Kasutatud rõivad ja muud kasutatud rõivaesemed
6504	Kübarad jm peakatted, punutud või valmistatud mis tahes materjalist ribade ühendamise teel, voodri või kaunistustega või ilma
6505	Kübarad jm peakatted, silmkoelised või heegeldatud või valmistatud pitsi, vildi vm riide ühest või mitmest tükist (kuid mitte ribadest), ka voodri või kaunistustega; juuksevärgid mis tahes materjalidest, ka voodri või kaunistustega

4203	Nahast või komposiitnahast rõivad ja rõivamanused (v.a jalanõud ja peakatted ja nende osad ning grupi 95 tooted, näiteks säärised, vehklemismaskid)
6401	Veekindlad jalatsid kummist või plastist välistaldade ja pealsetega, v.a pealeõmmeldud, neet-, polt-, kruvi-, tihvt- vms tallakinnitusega jalatsid
6402	Muud jalatsid kummist või plastist välistaldade ja pealsetega
6403	Kummist, plastist, nahast või komposiitnahast välistaldade ja nahast pealsetega jalatsid
6404	Kummist, plastist, nahast või komposiitnahast välistaldadega ja tekstiilpealsetega jalatsid
6405	Muud jalatsid

Allikas: Kliimaministeerium, 2026

2.4.5 Elaniku tasand

Inimese, s.h kodumajapidamise tasandil juhindutakse eelkõige omavalituse jäätmehoolduseeskirjast.

Olmejäätmete käitlussüsteemi toimimise edukus sõltub otseselt kodumajapidamiste teadlikkusest ja valmisolekust jäätmete liigiti kogumisel osaleda. Kodumajapidamise tasandil on peamisteks eesmärgistatud tegevusteks liitumine korraldatud jäätmeveoga, jäätmete tekkekohas liigiti kogumine ja jäätmete üleandmine selleks õigustatud isikule, sh liigiti kogutud jäätmete toimetamine jäätmejaama.

2.5 JÄÄTMEHOOLDUSE ARENGUDOKUMENDID

2.5.1 Riigi jäätmekava

Kliimaminister kinnitas "Riigi jäätmekava 2023-2028" 20. detsembril 2023. aastal. Kavas antakse ülevaade olulisematest jäätmekäitluse põhimõtetest, hetkeolukorrast ja eelmise jäätmekava 2014-2020 eesmärkide täitmisest, samuti uue jäätmekava strateegilistest eesmärkidest ja meetmetest..

Riigi jäätmekava koostamise peamine eesmärk on korrastada ning korraldada jäätmehooldust süsteemselt kõigil valdkonna tasanditel, ühtlustada eesmärgid riigi kui

terviku jaoks, seada sihid ja ülesanded kohalikele omavalitsustele, ettevõtjatele, tootjatele ja elanikkonnale.

Jäätmekava koostatakse vastavalt jäätmete raamdirektiivi (2008/98/EÜ) artiklitele 28 ja 29, kus on sätestatud kohustus liikmesriikidele kehtestada riigi jäätmekava koos jäätmetekke vältimise programmiga, samuti arvestades jäätmete raamdirektiivi muudatusi (EU) 2018/851).

Riigi jäätmekava on jäätmehoolduse valdkonna strateegiline dokument, mis omakorda on keskkonna valdkonna arengukava osa ja mis annab pikaajalised suunised valdkonna arenguks, sh erinevate toetusmeetmete planeerimiseks.

Riigi jäätmekava KSH läbiviimise eesmärk on tagada jäätmekava koostamisel oluliste keskkonnaaspektidega arvestamine maksimaalsel võimalikul määral. KSH eesmärk on jäätmekava võimalike negatiivsete keskkonnamõjude vähendamine ja positiivsete suurendamine.

Jäätmekavas võetakse arvesse eseme kogu olelusring. See tähendab, et tuleb kavandada, projekteerida, valmistada ja importida eeskätt selliseid tooteid, mis on korduskasutatavad või võimalikult pika kasutusajaga. Samuti tuleb vähendada ohtlike ainete sisaldust materjalides ja toodetes. Jäätmekava sisaldab ohtlike jäätmete ja pakendijäätmete käitlemist, maakondade jäätmehooldust ja jäätmetekke vältimise programmi.

Jäätmekava hõlmab kogu Eesti territooriumi, käsitleb kõiki olulisi jäätmekategooriaid (-liike), mis on jäätmeseaduse ja teiste jäätmeid puudutavate õigusaktide reguleerimisalas. Riigi jäätmekava käsitleb olulisemaid jäätmekäitluse põhimõtteid, annab ülevaate hetkeolukorrast ja riigi jäätmekava 2014–2020 (sealhulgas selle 2022. aastani pikendatud versioon) eesmärkide täitmisest, käsitleb riigi jäätmekava 2023–2028 strateegilisi eesmärke ja meetmeid, sh lähtudes kolmest põhilist uue perioodi eesmärgist.

Uues riigi jäätmekavas on kirjeldatud kolm strateegilist põhieesmärki:

1. kestlik ja teadlik tootmine ja tarbimine ning jäätmetekke vältimise ja korduskasutuse edendamine;
2. ohutu materjaliringluse suurendamine;
3. jäätmekäitlusest tulenevate mõjudega arvestamine ning nende vähendamine nii inim- kui ka looduskeskkonnale tervikuna.

Vastavalt riigi jäätmekava strateegilisele eesmärgile loodud jäätmehierarhiale (joonis 2-1) tuleb esmajärjekorras jäätmeteket vältida ja kui see osutub võimatuks, tuleb jäätmeid nii palju kui võimalik ette valmistada korduskasutuseks, siis ringlusse võtta ja muul viisil taaskasutada, et ladestada prügilasse võimalikult vähe jäätmeid.

Tegemist on EL jäätmete raamdirektiivist (2008/98/EÜ) lähtuva põhimõttega, mille järgimist eeldatakse kõigilt liikmesriikidelt.

Jäätmehierarhia diagramm näeb välja järgmine (joonis 2-1).

Joonis 2-1 Riigi jäätmekava jäätmehierarhia

Käesoleva Rakvere linna jäätmekava koostamisel arvestame uue Riigi jäätmekavaga 2023-2028.

Allikas: Kliimaministeerium

Kuivõrd riigi jäätmekavas 2014-2020 toodud sihttase on mitme indikaatori lõikes 2020. a sihttaseme osas saavutamata, tuleb jätkata pingutusi kõigi kolme strateegilise eesmärgi saavutamiseks.

2.5.2 Hetkeolukord Eestis

Hetkeolukorra kirjeldamisel 2026. aastal lähtusime viimastest kättesaadavatest ja kontrollitud kvantitatiivsetest andmetest. Jäätmetestatistika esitamisel tuginesime Keskkonnaagentuuri (KAUR) 2022. ja 2023. aasta andmetele ja kasutasime nende koostatud jooniseid ja mitmeid tabeleid. Jäätmeteke ja selle koostis erineb piirkonniti ning sõltub suuresti majandusolukorrast, rahvaarvust ja rahva käitumismustritest.

Järgnev joonis 2-3 näitab, et jäätmeteke on viimased kolm aastat olnud langustrendis, kuid paljuski on see seotud põlevkivitööstuse tootmismahdade langusega.

Põhiseisukohad ja -eeldused Eesti jäätmekäitluse arenguks on järgnevad:

- Ligikaudu 70% Eesti jäätmetest tekib põlevkivitööstuses.

- Olmejäätmeid tekib elaniku kohta vähem kui Euroopa Liidus keskmiselt, kuid väidetavalt ei väärinda Eestis olmejäätmetes sisalduvat ressursi piisavalt.
- Olmejäätmete liigiti kogumine tagab jäätmematerjali parema kvaliteedi, andes seeläbi suurema võimaluse selle ringlussevõtuks.
- Ringmajandusele üleminek vähendab koormust keskkonnale, sõltuvust välismaisest toorainest ning ettevõtjate riske eksportturgudel.

Hetkeolukord Eesti jäätmetekke alal on järgmine:

- Eestis tekkis 2023. aastal 17.33 miljonit tonni jäätmeid. Jäätmete kogutekke hulka arvestatakse kõikides valdkondades tekkivad jäätmed, näiteks olmejäätmed, ehitus- ja lammutusjäätmed, põlevkivitööstuse jäätmed jne.

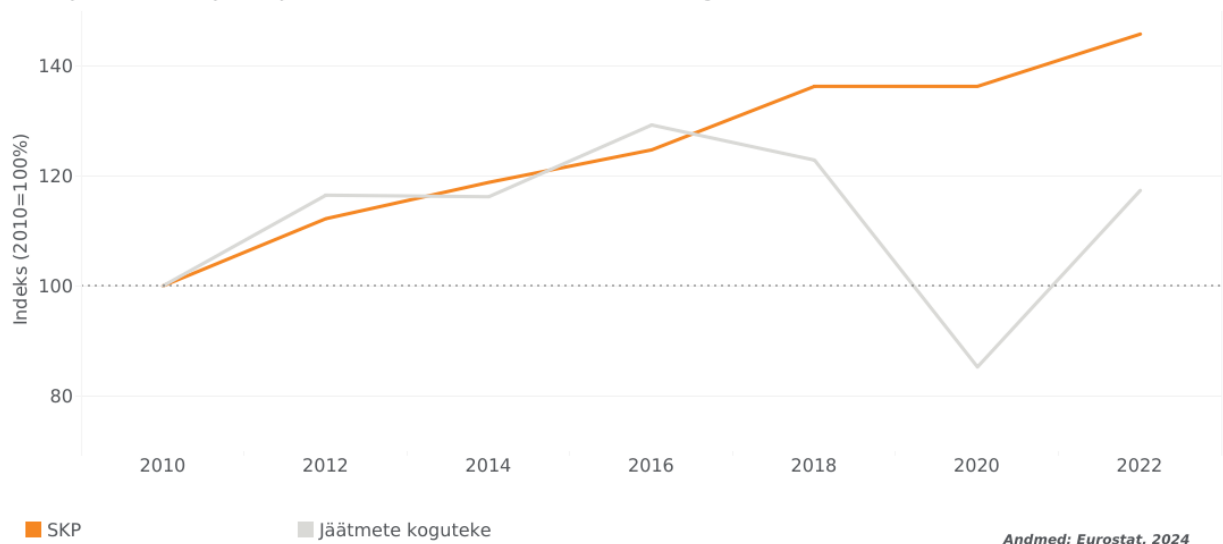
Allikas: Keskkonnaagentuur, 2025

- Elaniku kohta tekkis hinnanguliselt üle kolme korra rohkem jäätmeid kui Euroopa Liidus keskmiselt just põlevkivisektori suure jäätmetekke tõttu. 2022 a andmetel tekkis Eestis 16 752 kg ja Euroopa Liidus keskmiselt 4991 kg jäätmeid. Suurem oli see vaid Soomes.

Allikas: Eurostat, 2025

- Jäätmetekke kasv oli 2018-2022. aastatel majanduskasvust väiksem ehk jäätmetekke indeks oli SKP indeksist väiksem. Seda soodustavad näiteks tarbijate teadlikkuse kasv, tõhusam ressursikasutus ja ringmajanduse põhimõtete rakendamine.

Eesti jäätmetekke ja majanduskasv võrrelduna 2010. aastaga

Joonis 2-2 Eesti jäätmetekke ja majanduskasv võrrelduna 2010. aastaga (allikas: Keskkonnaagentuur)

Üle-Eestiline jäätmetestatistika aastatel 2022-2023 on järgmine:

- Kõigist Eestis tekkinud jäätmetest 2022. aastal hinnanguliselt 65% taaskasutati, 32% ladestati ja 1,4% põletati energia saamise eesmärgil. Euroopa Liidus keskmiselt 40,8% taaskasutati, 32% ladestati ja 6,4% põletati. Jäätmete taaskasutamise taset suurendasid oluliselt näiteks põlevkivi aherainest killustiku tootmine ning ehitus- ja lammutusjäätmete kõrge taaskasutamise määr (ca 90%). Samas arvestatava osa taaskasutusest moodustab kasutamine tagasitäiteks, kuigi eelistama peaks kasutuselevõttu materjalina.

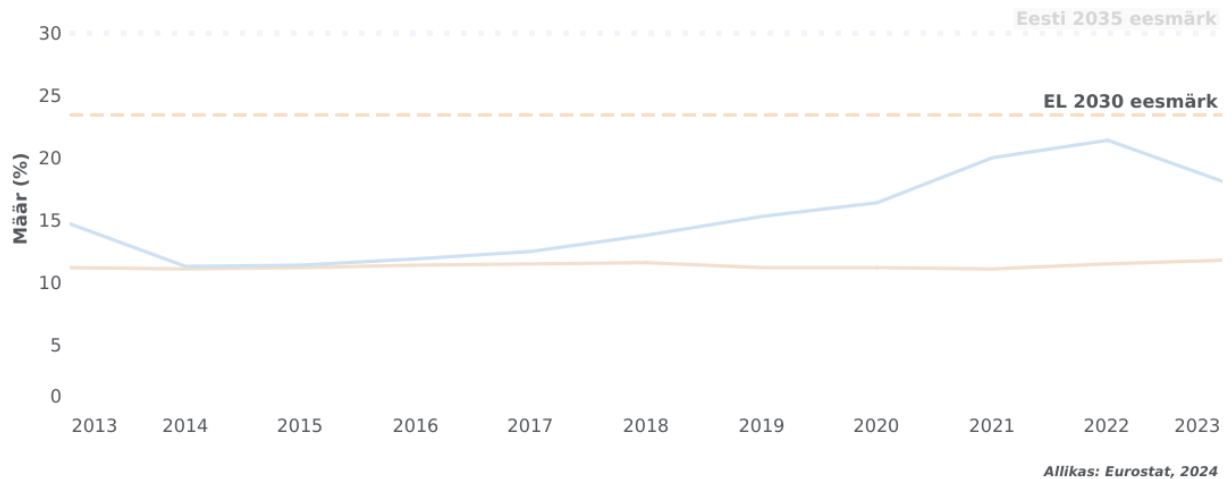
Allikad: Eurostat, 2022, Keskkonnaagentuur, 2025

- Plastpakenditest võeti 2022. aastal ringlusse 44% (kehtiv sihttase on 22,5%, 2025. aastast 50%) ja kõigist pakendijäätmetest 74% (kehtiv sihttase on 55%, aastast 2025 65%).

Allikas: Keskkonnaagentuur, 2025

- Ringleva materjali määr oli Eestis 2023. aastal 18,1% (joonis 2-4). See tähendab, et üle 80% majanduses kasutatavast materjalist oli uus toormaterjal. Euroopa Liidus tervikuna oli ringleva materjali määr 11,8% ning teiste maailma regioonidega võrreldes on eurooplased tarbinud taaskasutatud materjale rohkem.

Ringleva materjali määr: Eesti ja EL27

Joonis 2-3 Ringleva materjali määr Eestis ja EL-is

allikas: Keskkonnaagentuur

Järgnevalt olmejäätmete teke ja koostis Eestis, mis on järgmine.

- Olmejäätmeid tekib Eestis elaniku kohta vähem kui Euroopa Liidus keskmiselt, kuid Eesti väidetavalt ei väärinda olmejäätmetes sisalduvat ressursi piisavalt.
- Olmejäätmeid tekkis 2023. aastal elaniku kohta hinnanguliselt 27% vähem kui Euroopa Liidus keskmiselt – Eestis 373 kg, Euroopa Liidus keskmiselt 511 kg.

Allikas: Eurostat, 2025

- Olmejäätmetest võeti 2023. aastal ringlusse Eestis 38% ja Euroopa Liidus 48% (kehtiv sihttase on 55%).

Allikad: Eurostat, 2025, Keskkonnaagentuur, 2025

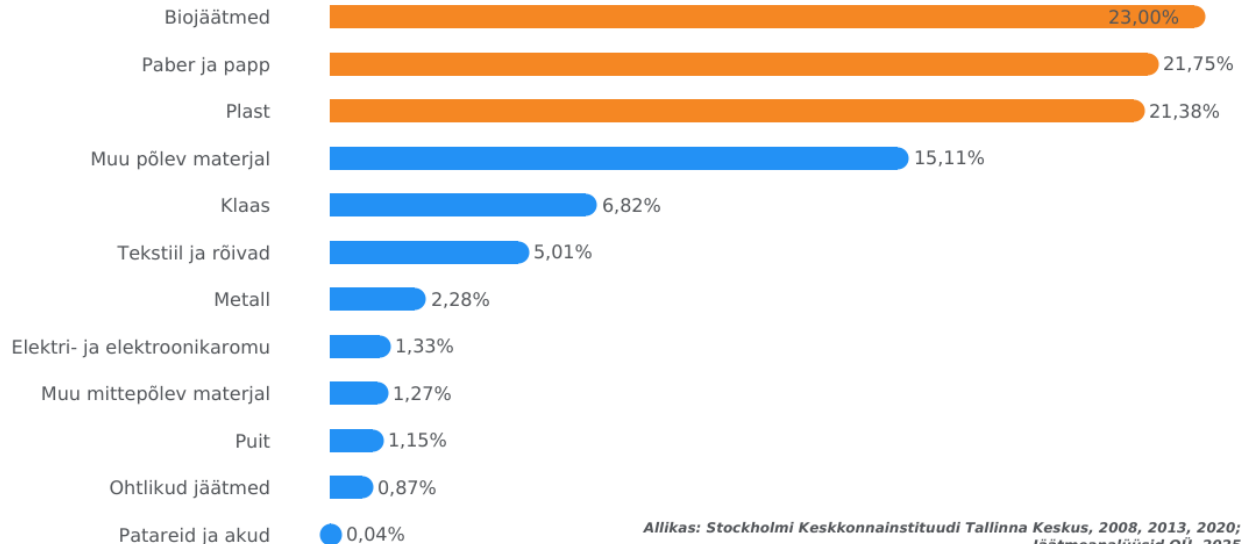
- Mida rohkem jäätmeid koguda liigiti ja sorteerime, seda rohkem saab neid ringlusse võtta ja uuesti kasutada. Olmejäätmeid koguti liigiti 2023. aastal 43%, sinna hulka on arvestatud ka jäätmekäitleja poolt välja sorditud jäätmed. Valdav osa olmejäätmetest kas põletati energia saamise eesmärgil (42,7%) või ladestati prügilas (7,4%). Teisisõnu, Eesti ühiskonna jaoks läks 2023. aastal kaduma 57% olmejäätmetes sisalduvast ressursist.

Allikas: Keskkonnaagentuur, 2025

- Olmejäätmetest moodustavad suure osa biojäätmed, paber ja kartong ning plast – kõiki ligikaudu veerandi. Kui erimaterjalist pakendid kokku liita, on neid segaolmejäätmetes kõige rohkem (ligikaudu 38%). Just biojäätmete ja pakendite liigiti kogumine aitab enim kaasa ringlussevõtu eesmärkide saavutamisele.
- Eestis on toimiv [pandipakendi](#) süsteem, mille kaudu kogutakse ligi 90% turule lastud ühekordselt kasutatavatest plastist joogipudelitest ehk saavutatud on 2025. aastaks seatud sihttase (77%).

Segaolmejäätmete koostis Eestis

2025

Allikas: Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskus, 2008, 2013, 2020; Jäätmeanalüüsid OÜ, 2025

Joonis 2-4 Segaolmejäätmete koostis Eestis Allikas: Riiklik jäätmete sortimisuuring Jäätmeanalüüsid OÜ, 2025

2.5.3 Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030

Keskkonnastrateegia aastani 2030 on keskkonnavaldkonna arengustrateegia, mis juhindub Eesti säästva arengu riikliku strateegia “Säästev Eesti 21” põhimõtetest ja on katusstrateegiaks kõikidele keskkonna valdkonna ala-valdkondlikele arengukavadele,

mis peavad koostamisel või täiendamisel juhinduma keskkonnastrateegias toodud põhimõtetest.

Eesti suundumused vastavalt Keskkonnastrateegiale on jäätmete osas järgmised:

- Üha enam keskkonnasõbralikke ning lihtsalt taaskasutatavaid materjale. Suureneb olmejäätmete maht, kuid kuna samal ajal tegeldakse rohkem ka jäätmete sorteerimise ja taaskasutamisega, on prügilatesse ladestatavate jäätmete kogus stabiliseerumas ning pigem hakkab see järk-järgult vähenema.
- Efektivsemate põlevkivi põletustehnoloogiate ja alternatiivsete energiatootmise viiside rakendamine toob kaasa põlevkivijäätmete tekke vähenemise.
- Inimeste keskkonnateadlikkuse suurenemine aitab kaasa jäätmete sorteerimise tõhusamale rakendamisele, mis vähendab ka jäätmete ohtlikkust.
- Väheneb ehitus- ja lammutusjäätmete ladestamine prügilasse, kuna majanduslikku kokkuvõtet silmas pidades on püsijäätmetele leitud muid rakendusi.
- Toodetes kasutatakse üha enam keskkonnasõbralikke ning lihtsasti taaskasutatavaid materjale.
- Põhimõtteid „tootja vastutab“ ning „saastaja maksab“ rakendatakse üha laiemalt.
- Prügilate keskkonnamõju väheneb, kuna vanad prügilad, mis ei vasta keskkonnanõuetele, suletakse ning uute ehitamisel kasutatakse keskkonnahoidlikke tehnoloogiaid.

Keskkonnastrateegia eesmärk: Et jäätmete ladestamist vähendada, on esmaselt oluline vähendada märkimisväärselt jäätmeteket, kasutades sealjuures tõhusamalt loodusvarasid ja muid ressursse. Selleks on oluline katkestada seosed ühelt poolt jäätmetekke ja loodusvarade kasutamise ning teiselt poolt majanduskasvu vahel, st majanduskasv ei tohi põhjustada loodusvarade kasutamise ja jäätmekoguste ning negatiivse keskkonnamõju suurenemist. Teiseks on oluline suurendada jäätmete sortimist, taaskasutamist, sh ringlussevõttu, et vähendada kõrvaldatavate jäätmete kogust miinimumini.

Oluline on ka vähendada jäätmete ohtlikkust ning ohtlike ainete sisaldust jäätmetes, see ühtlasi väldib jäätmete käitlemisel õhku, vette ja pinnasesse sattuvate heitkoguste suurenemist.

Keskkonnastrateegia mõõdikutest ja meetmetest (tegevussuundadest) teeme lähemalt juttu arendamise ja tegevuskava koostamise peatükkides.

2.5.4 Rakvere linna arengukava aastateks 2025-2030 seisukohad

Rakvere linna arengukava aastateks 2025-2030 kinnitati Rakvere linnavolikogu 24.09.2025. a määrusega nr 12.

Arengukavas toodud info ja seisukohad on järgmised.

Olmejäätmete vedu toimub korraldatud jäätmeveona. Tänane korraldatud jäätmeveo periood algas 06.02.2022. 2024. aastast laienes biojäätmete vedu või kohapeal kompostimise kohustus kõikidele kinnistutele. 2022. aastal täiustati avalike segapakendi kogumismahutite võrgustikku, lisandusid nii segapakendi kui ka klaaspakendi kogumiskonteinereid. Rakvere linna elanikel on eramajades võimalik kasutada pakendikoti ning konteineri teenust ning kortermajades konteineri (pakendimahuti) teenust, varasemalt oli teenus tasuta, kuid nüüd väikese teenustasu eest. SA KIK toetusmeetme raames soetati Rakvere linna munitsipaalkoolidele 15 tubast jäätmete liigiti kogumist võimaldavad tubased sorteerimisjaamad. Toimub pidev teavitustöö jäätmete sorteerimise ja taaskasutuse osas.

Kõikvõimalike taaskasutamiste majandusliku otstarbekuse leidmine on pidev protsess ning paljusi mõjutatud Euroopa Liidu poliitilistest otsustest. 2020. aastal andis Keskkonnaamet linnale loa taaskasutada pinnasejäätmeid Näituse tn 28 kinnistule rajatava maastikurattaraja ehitamisel. Taaskasutatav pinnas pärineb erinevatelt linna poolt tellitavatelt ehitusobjektidelt. 2023.aastal sai linn Keskkonnaametilt loa Lennuki tn 16 alale kelgu- ja suusamäe kujundamiseks.

Allikas: Rakvere linna arengukava aastateks 2025-2030

Arengukavas toodud jäätmealase tegevuskava lisame käesoleva jäätmekava tegevuskava käsitlevasse peatükki.

2.6 JÄÄTMEKAVA RAKENDAMISEGA KAASNEV KESKKONNAMÕJU

Jäätmeseaduse kohaselt on jäätmehoolduse arendamine oma haldusterritooriumil kohaliku omavalitsuse üks ülesannetest. Jäätmekavas püstitatud eesmärkide realiseerimine on positiivse mõjuga ümbritsevale keskkonnale, kuna kavas planeeritavad tegevused aitavad korrastada jäätmekäitlust, suurendada jäätmete sortimist, kordus- ja taaskasutust, edendada ja soodustada ringmajandust, teise ressursi teket ja ettevalmistamist ning vähendada prügilasse ladestatavate jäätmete koguseid, seega ka ohtlike jäätmete sattumist keskkonda.

Järelevalve tõhustamise, korraldatud jäätmeveo toimimise ja sihipärase teavitustööga on võimalik vähendada prügi omavalitsuste maha paneku kohtade tekkimist ja muud seadusevastast jäätmete kõrvaldamist, nagu näiteks jäätmete isetegevuslikku ladestamist, põletamist, samuti matmist.

Vältimaks negatiivset keskkonnamõju, on tähtis pakkuda elanikele liigiti kogutud jäätmete üleandmiseks maksimaalselt mugavaid võimalusi nii kohtkogumise korraldamise (perspektiivis pakendid kõigilt elanike- ja elamugruppidelt), kogumispunktide ja vajadusel nende laiendamise näol. Samuti tuleb tõhustada avalikkuse teavitamist jäätmete sorteerimise kohustusest ning liigiti kogumise vajadustest. Kõik see suurendab jäätmete liigiti kogumist ja vähendab ladestatavate jäätmete hulka, sealhulgas koormust keskkonnale.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 2¹ kohasel on keskkonnamõju kavandatava tegevusega või strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega eeldatavalt kaasnev vahetu või kaudne mõju keskkonnale, inimese tervisele ja heaolule, kultuuripärandile või varale.

Järgnevalt on toodud jäätmete kogumise, veo, käitlemise ja ladestamisega kaasnevad keskkonnamõjud vastavalt KeHJS §-le 2¹ (Tabel 2-1).

Tabel 2-1 Jäätmete kogumise, veo, käitlemise ja ladestamisega kaasnevad keskkonnamõjud

Vahetu (otsene) keskkonnamõju tegur	Vahetu keskkonnamõju	Kaudne keskkonnamõju tegur	Kaudne keskkonnamõju
Jäätmete kogumine, vedu	Saasteainete emissioon sise- ja välisõhku, müra, vibratsioon, tolm. Väheneb ulaladestamine*	Jäätmete kogumiskohtade rajamine	Loodusvarade, mh pinnase, mulla ja vee kasutamine, müra vibratsioon. Väheneb ulaladestamine*
Jäätmete käitlemine	keskkonnariskid ja -häiringud (müra, tolm, lõhn, heide vette ja pinnasesse ning välisõhku)	Jäätmekäitluskohtade rajamine	Loodusvarade, mh pinnase, mulla ja vee kasutamine, müra, vibratsioon. Suureneb jäätmete ringlussevõtmine, väheneb kasvuhoonegaaside heide
Jäätmete ladestamine	Lagunemisgaaside emissioon, prügilagaas, nõrgvesi, müra, lindude, näriliste ja putukate kogunemine	Prügila rajamine, sulgemine	Loodusvarade, mh pinnase, mulla ja vee kasutamine, müra, vibratsioon

*Ulaladestus on maastike risustamine ebaseaduslikul jäätmete ladestamisel loodusesse

Jäätmekäitluse kõigi etappidega – jäätmete kogumise, veo, töötlemise, taaskasutamise ja kõrvaldamisega – kaasnevad nii positiivsed kui ka negatiivsed mõjud keskkonnale. Põhjalikumalt käsitleb jäätmekäitlusega seotud keskkonnamõju kirjeldust riigi jäätmekava 2023-2028 keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne (Skepast & Puhkim OÜ 2023¹).

Jäätmekavas seatud eesmärgid ja planeeritud tegevused seisnevad jäätmete kogumise korraldamises ning liigiti kogumise tõhustamises. Täites jäätmekavas esitatud eesmärgid: suurendades jäätmete sortimist ja liigiti kogumist, luues elanikele võimalusi liigiti kogutud jäätmete üleandmiseks ja motiveerides neid keskkonnateadlikkuse tõusu, majandusliku kasu ning järelevalve tõhustamise kaudu, väheneb ka jäätmete tekkest ja kogumisest tulenev keskkonnamõju.

Rakvere linna jäätmehoolduseeskirja kohaselt tuleb iga tegevuse juures püüda jäätmeteket vältida või vähendada. Jäätmed tuleb koguda liigiti, et võimaldada nende

¹ Skepast&Puhkim OÜ, 2023. Riigi jäätmekava 2022-2028 keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH) aruanne. https://kliimaministeerium.ee/sites/default/files/documents/2023-07/Riigi-jaatmekava_KSHA_NVT_07072023.pdf

taaskasutamist võimalikult suures ulatuses. Tekkinud jäätmeid tuleb taaskasutada, kui see on tehnoloogiliselt võimalik ega ole muude käitlusviisidega võrreldes ülemäära kulukas.

Jäätmeveo keskkonnamõju

Jäätmeveo peamisteks keskkonnamõjudeks on jäätmeveokite poolt tekitatavad mõjud – heitgaas ja müra, mis muu transpordikoormusega võrreldes on siiski marginaalsed. Lisaks võib jäätmeid veo ajal sattuda keskkonda ja jäätmeveoga võib kaasneda haisu levik. Rakvere linnas toimib korraldatud jäätmevedu, mis võimaldab jäätmete kogumist logistiliselt paremini organiseerida ja vähendada jäätmeveokite poolt läbitavaid vahemaid ning transpordist tingitud keskkonnamõju. Jäätmeveo keskkonnamõju on võimalik vähendada liigiti kogumise tõhustamisega, üldise jäätmetekke vältimisega ning jäätmeveo parema logistilise organiseerimisega. Mõju on võimalik vähendada ka keskkonnasäästlikumaid jäätmeveokeid kasutades. Jäätmeveo keskkonnamõju aitab samuti vähendada optimaalne jäätmemahutite ja -jaamade ning kogumispunktide võrgustik, mis vähendab veokaugusi ning tagab elanikele mugava jäätmete üleandmise võimaluse. Jäätmekava perioodil jätkub korraldatud jäätmeveo korraldamine ning jäätmete liigiti kogumise võrgustiku arendamine, mis vähendab jäätmeveo keskkonnamõju.

Jäätmete liigiti kogumise keskkonnamõju

Jäätmete liigiti kogumisel, mille arendamine on jäätmekava üheks eesmärgiks, on oluline roll keskkonnamõjude vähendamisel. Liigiti kogutud jäätmed on eelduseks ringlussevõtule, mis vähendab nii tootmise kui ka jäätmekäitluse keskkonnamõjusid. Segajäätmete ettevalmistamine ringlusse võtmiseks on ressursimahukas ning teatud juhtudel võib see olla võimatu (nt vedelad jäätmed rikuvad paberi- ja kartongijäätmete edasise töötlemise). Liigiti kogumisel on jäätmekäitlejatel võimalik jäätmeliike käidelda vastavalt nende omadustele võimalikult tõhusalt - biolagunevad jäätmed kompostitakse või toodetakse neist biogaasi, puhtad plastijäätmed ning paber- ja kartongijäätmed suunatakse uue materjalina ringlusse, ohtlikud jäätmed kõrvaldatakse keskkonnaohutul viisil jne. 2024. aastal muutus biojäätmete tekkekohal kogumine korraldatud jäätmeveoga või kohtkompostimine kohustuslikuks ning seeläbi väheneb segaolmejäätmetes leiduvate biolagunevate jäätmete hulk. Kuivõrd biolagunevad jäätmed suurendavad ladestamisel kasvuhoonegaaside ning keskkonnaohtliku norgvee teket, on antud muudatusel positiivne keskkonnamõju. Rakvere linnas on ette nähtud võimalikult suures ulatuses jäätmete liigiti kogumine ning jäätmekava perioodil jätkub tegevus liigiti kogumise arendamisel.

Jäätmete taaskasutamise ja kõrvaldamise keskkonnamõju

Rakvere linnas suunatakse kogutud jäätmed vastavalt nende koostisele ja omadustele kas taaskasutamisele või kõrvaldamisele. Jäätmete taaskasutamine jäätmekäitluskohtades on seotud keskkonnariskide ja -häiringutega nagu müra, tolm, lõhn, heide vette ja pinnasesse ning välisõhku. Antud riske saab vältida keskkonnaseadustest ja parimast võimalikust tehnikast tulenevate nõuete järgimisega ning jäätmekäitleja vastutustundliku käitumisega. Eestis on jäätmekäitlejatel kohustus

omada keskkonnakaitseluba või keskkonnakompleksluba, mille andmise või muutmise käigus keskkonnamõjusid kaalutakse ning vajadusel viiakse läbi keskkonnamõjude (eel)hindamine. Suures plaanis on jäätmete taaskasutamisel positiivne keskkonnamõju, sest kasvuhoonegaaside heide väheneb. Taaskasutatud jäätmed asendavad looduslikke tooraineid, mille tootmisel kasutatakse suurel hulgal ressursse nagu vesi ja energia ning tekitatakse keskkonnamõju maale, pinnasele, pinna- ja põhjaveele, välisõhule ning elusloodusele ning ka inimeste tervisele ja varale.

Jäätmeseaduse § 17 lg-s 1 on sätestatud, et jäätmete kõrvaldamine on nende ladestamine prügilasse, põletamine ilma energiakasutusega või muu samaväärne toiming, mis ei ole taaskasutamine, kaasa arvatud jäätmete ettevalmistamine kõrvaldamiseks, isegi kui toimingul on osaliselt teisene tagajärg ainete või energia taasväärtustamise näol.

Rakvere linnas tekkinud jäätmeid, mida ei ole võimalik ringlusse võtta või taaskasutada, suunatakse kõrvaldamisele ehk põletamisele või prügilasse ladestamisele. Nii jäätmete põletamise kui ka prügilasse ladestamisega kaasnevad negatiivsed keskkonnamõjud eelkõige kasvuhoonegaaside emiteerimisega. 2021. aastal moodustas kasvuhoonegaaside teke jäätmesektoris suurima osa 60%-ga tahkete jäätmete ladestamine. Lisaks, juhul kui ei jälgita täies mahus seadustest tulenevaid nõudeid ja ei rakendata parimat võimalikku tehnikat, tekib jäätmete kõrvaldamisel ka häiringud nagu lõhn ja müra ning heited välisõhku, pinnasesse ja vette. Jäätmekava eesmärkideks on jäätmetekke vähendamine ning jäätmete liigiti kogumise suurendamine, mis kõrvaldatavate jäätmete koguseid vähendab, seega on jäätmekava eesmärkide täitmisel positiivne keskkonnamõju.

3 JÄÄTMEKÄITLUSE HETKEOLUKORRA KIRJELDUS

3.1 ÜLEVAADE ÜLE-EESTILISEST JÄÄTMETE SORTIMISUURINGUST

Uuring „Riiklik jäätmete sortimisuuring“ teostati Jäätmeanalüüsid OÜ poolt 2024. ja 2025. aastal. Sortimisuuringu käigus analüüsiti järgmiste jäätmeliikide koostist:

- Segaolmejäätmed.
- Liigiti kogutud segapakendijäätmed.
- Liigiti kogutud paberi- ja kartongijäätmed.
- Liigiti kogutud biojäätmed.
- Elektroonikaromu, sh patarei- ja akujäätmed.
- Ehitus- ja lammutussegapraht.
- SUP-direktiivi reguleerimisalasse jäävate toodete sisalduse hindamine avalikes kogumismahutites ja risustuseladel.

Viimati loetletud SUP-direktiiv kujutab endast ühekordse plasti direktiivi. Direktiiviga soovitakse vähendada teatavate, eeskätt ühekordsete plasttoodete keskkonnamõju.

Segaolmejäätmete sortimisuuring teostati eelnevalt kirjeldatud töö raames neljal aastaajal järgmistel ajaperioodidel:

- Esimene uurimisperiood/etapp (suvi): juuni–september 2024
- Teine uurimisperiood/etapp (sügis): oktoober–november 2024
- Kolmas uurimisperiood/etapp (talv): veebruar 2025
- Neljas uurimisperiood/etapp (kevad): mai 2025

Segaolmejäätmete sortimisuuringu käigus analüüsiti järgmiste piirkondade segaolmejäätmete koostist:

- Tallinna Kesklinna linnaosa (Tallinna erinevate elamutüüpidega piirkond)
- Tallinna Kristiine linnaosa (Tallinna suurelamutega piirkond)
- Tallinna Nõmme linnaosa (Tallinna väikeelamutega piirkond)
- Pärnu linn (muu suurema linna piirkond)
- **Rakvere linn** (väiksema linna piirkond)
- Rakvere vald (maapiirkond)

Segaolmejäätmete sortimisuuringu uuringupiirkondade valikul arvestati, et piirkonnad hõlmaksid tüüpilisi segaolmejäätmete tekkepiirkondi – suurlinn Tallinn (Eesti suurim linn ja olmejäätmete tekitaja) ja selle erinevaid linnaosi, muid linnalisi asulaid (suurem linn Pärnu ja väiksem linn Rakvere) ja ka maapiirkonda (Rakvere vald).

Jäätmekavas saab alusmaterjalina kasutada otse Rakvere linna uuringuandmeid.

Segaolmejäätmete ligikaudne koostis jäätmeliigiti on esitatud eelneval joonisel 2-5 ja lisas 2 tabelina.

Põhjaliku ülevaate Jäätmeanalüüsid OÜ augustis 2025 avaldatud töö tulemustest saab järgnevalt lingilt:

https://keskkonnaportaali.ee/sites/default/files/2025-09/Sortimisuuringu%20aruanne%202025_0.pdf

Põhijäreldused segapakendi sortimisuuringust, mis haakuvad ka jäätmereformiga, esitame järgnevalt.

Liigiti kogutud segapakendijäätmete sortimisuuring viidi läbi neljal aastaajal 2024. aasta juunist kuni 2025. aasta maini.

Uurimispiirkondade valikul lähtuti sellest, et uuringusse oleks kaasatud nii erinevad asustuspiirkonnad kui ka erinevate taaskasutusorganisatsioonide hallatavad eri tüüpi pakendijäätmete kogumissüsteemid.

Sortimisuuringus analüüsiti järgmiste piirkondade ja taaskasutusorganisatsioonide kogumissüsteemide kaudu kokku kogutud segapakendijäätmete koostist:

- Tartu (suurlinn, kogumismahutitega kohtkogumine), Tootjavastutusorganisatsioon (TVO).
- Tallinn (suurlinn, kohtkogumine/kollase koti teenus), Tootjavastutusorganisatsioon (TVO).
- Harjumaa (segapiirkond, avalik konteiner), Eesti Pakendiringlus (EPR).
- Läänemaa (maapiirkond, avalik, konteiner), Eesti Pakendiringlus (EPR).
- Pärnu (väikelinn, avalik konteiner), RP Pakend/Eesti Taaskasutusorganisatsioon (ETO).
- Tallinn (suurlinn, avalik konteiner), RP Pakend/Eesti Taaskasutusorganisatsioon (ETO).

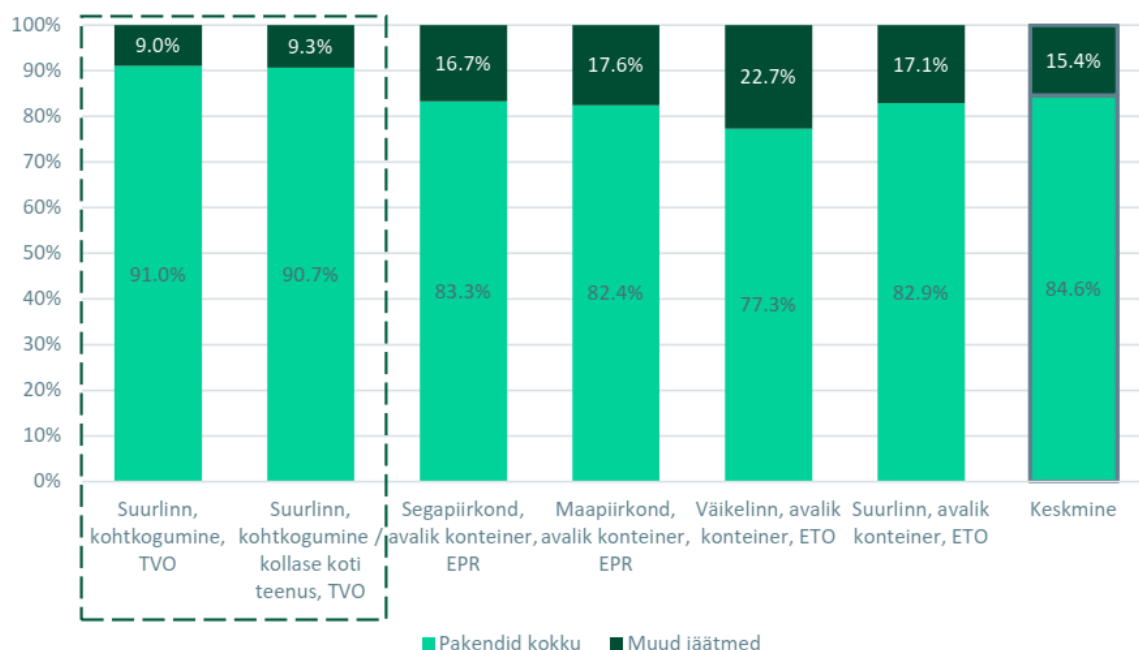
Igal proovivõtuperioodil võeti valitud uuringupiirkonnas kogutud jäätmekoormast 4 proovi.

Liigiti kogutud segapakendijäätmete sortimisuuringu tulemused on esitatud allolevas tabelis 3-1.

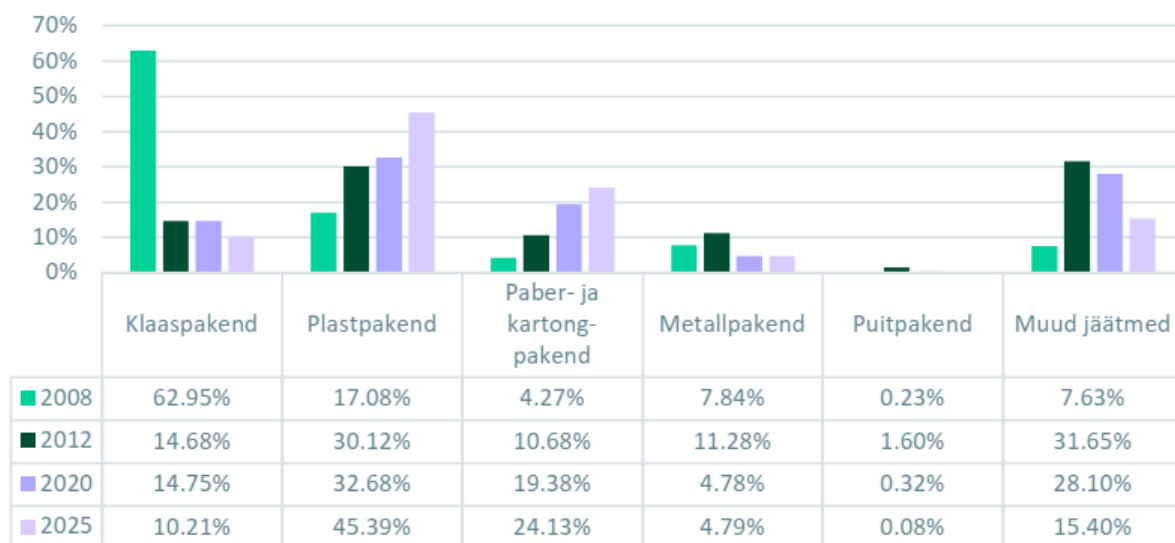
Tabel 3-1 Segapakendijäätmete koostis uuringupiirkondade ja tootjavastutusorganisatsioonide kaupa (massiprotsent)

Jäätmeliik	Suurlinn, kohtkogumine kontaineriga, TVO	Suurlinn, kohtkogumine kollase kotiga, TVO	Segapiirkond, avalik konteiner, EPR	Maapiirkond, avalik konteiner, EPR	Väikelinn, avalik konteiner, ETO	Suurlinn, avalik konteiner, ETO	Kogumis-süsteemi-de keskmine*
1. Klaaspakend	8,19	18,51	3,47	10,21	20,14	0,77	10,21
Värviline klaaspakend	3,18	7,27	1,49	1,87	8,76	0,36	3,82
Värvitu klaaspakend	5,01	11,24	1,97	8,33	11,37	0,40	6,39
2. Plastpakend	56,75	39,89	50,63	46,19	31,38	47,50	45,39
Kilepakend	22,81	16,12	22,20	23,82	14,04	16,81	19,30
PET-pudel (tagatisrahaga)	1,87	2,70	2,50	2,08	3,09	5,23	2,91
PET-pudelid (muud)	5,91	3,92	4,48	4,49	1,76	4,58	4,19
HDPE	4,90	2,55	4,69	3,00	3,35	4,22	3,78
PS	0,83	0,85	1,61	1,02	0,65	1,46	1,07
PP	14,50	9,62	12,15	8,77	5,44	11,88	10,39
Määratlemata	5,93	4,12	3,01	3,02	3,06	3,32	3,74
3. Paber- ja kartongpakend	20,20	27,16	24,34	21,48	22,63	28,94	24,13
Paber-, kartong- ja papppakend	10,90	16,88	17,60	13,22	17,67	21,36	16,27
Joogikartong	9,30	10,28	6,74	8,26	4,96	7,58	7,85
4. Metallpakend	5,80	5,14	4,82	4,54	2,83	5,63	4,79
Alumiiniumpakend	0,00	0,19	0,13	1,16	0,06	0,12	0,28
Alumiiniumpurgid (tagatisrahaga)	0,05	0,37	0,63	0,53	0,38	0,44	0,40
Teraspakend	5,68	3,55	3,87	2,77	2,02	4,47	3,73
Aerosoolpakend	0,08	1,03	0,18	0,08	0,24	0,24	0,31
Muu metallpakend	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,36	0,08
5. Puitpakend	0,10	0,00	0,00	0,01	0,32	0,06	0,08
6. Muud jäätmed	8,96	9,31	16,74	17,57	22,69	17,11	15,40
Muu klaas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,36	0,06
Vanapaber	2,29	4,01	1,31	3,40	13,93	6,75	5,28
Muud / segaolmejäätmed	6,17	5,24	15,00	13,79	6,53	8,13	9,14
Ehitus- ja lammutusjäätmed (v.a muu klaas)	0,50	0,05	0,43	0,39	2,23	1,87	0,91
KOKKU	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

*Aritmeetiline keskmine

Joonis 3-1 Muude jäätmete (võõriste) osakaal segapakendijäätmetes

Joonis 3-2 Pakendiliikide osakaalud segapakendijäätmetes

Muude jäätmete sisaldus liigiti kogutud segapakendijäätmetes oli Eestis keskmiselt 15,4%, kuid väikelinnades (Rakvere) koguni 22,7%. Liigiti kogutavate segapakendijäätmete risustamine muude jäätmetega sõltub palju sellest, kuidas pakendeid kogutakse. Avalike kogumismahutite segapakendijäätmed sisaldasid selgelt (sisuliselt poole) rohkem muid jäätmeid kui kohtkogumise (sh kotiga kogumine) teel kogutud pakendijäätmed (vt Joonis 3-1). **Seega toetavad analüüsitulemused pakendijäätmete kohtkogumise laiemat arendamist ehk ühte jäätmereformiga kavandatavat meetet Eestis.** Pakendijäätmete konteinerisse visatakse nii segaolmejäätmeid kui ka vanapaberit (ajalehed ja ajakirjad). Vähemal määral jõuab

konteinerisse muid jäätmeid. Teatud määral tuvastati analüüsitud proovides ka ehitus- ja lammutusjäätmeid (keskmiselt 0,91%, koos muu klaasiga 0,97%). Üle poole segapakendijäätmete proovides leiduvatest ehitus- ja lammutusjäätmetest moodustas ehituspuut. Ehitus- ja lammutusjäätmetena võib vaadelda ka muud klaasi (keskmine sisaldus analüüsitud jäätmetes 0,06%), mis valdavalt oli aknaklaas.

Pakendikonteinerite prügistamine muude jäätmetega viitab inimeste jätkuvalt madalale teadlikkusele ja käitumisharjumustele.

Võrreldes varasemate üle-Eestiliste sortimisuuringutega (SEI 2020, 2013 jt) näitasid 2025. a uuringu tulemused plastpakendi ning paber- ja kartongpakendi osakaalu jätkuvat suurenemist kogutud segapakendijäätmetes (vt joonis 3-2). 2020. aasta uuringuga võrreldes on plastpakendi osakaal suurenenud 33%-lt 45%-ni (võõriseid arvestamata 45%-lt 54%-ni) ning paber- ja kartongpakendi osakaal 19%-lt 24%-ni (võõriseid arvestamata 27%-lt 29%-ni). Klaaspakendi osakaal on mõnevõrra vähenenud (15%-lt 10%-ni, võõriseid arvestamata 21%-lt 12%-ni) ja metallpakendi osakaal on jäänud ligikaudu samaks (5%, võõriseid arvestamata langenud 7%-lt 6%-le) eelmise uuringu tulemustega võrreldes. Muude kogumiskonteinerisse mittesobivate jäätmete osakaal on võrreldes 2020. aastaga aga vähenenud (vastavalt 28%-lt 15%-ni). Kuigi muude jäätmete ehk võõriste sisaldus on liigiti kogutud segapakendi massis jätkuvalt suur, viitab see siiski kogumissüsteemi ja teavituse teatud paranemisele võrreldes varasemate uuringutega.

3.2 RAKVERE LINNAS TEKKIVATE JÄÄTMETE KOGUSED LIIKIDE JA PÄRITOLU KAUPA

3.2.1 Üldine ülevaade

Käesolevas jäätmekavas on olemasoleva olukorra kirjeldamisel kasutatud Rakvere Linnavalitsuse käsutuses olevat informatsiooni ning Keskkonnaagentuuri poolt hallatava riikliku jäätmetestatistika ning -aruannete andmeid. Riikliku jäätmetestatistika andmebaasiks on alates aastast 2020 Keskkonnaotsuste infosüsteem KOTKAS. Kuni 2019. aastani, k.a, koondati tekitatud, kogutud ning käideldud jäätmekogused jäätmekäitlejate esitatud jäätmearuannete põhjal andmebaasi JATS. Mõlemas andmekogudes esitatud andmestik võimaldab saada ülevaadet, kui suur osa tekkivatest jäätmetest kogutakse liigiti, taaskasutatakse või kõrvaldatakse ja kui palju ladestatakse. Statistikat kogutakse jäätmeliikide kaupa omavalitsuse täpsusega ning võimalik on eraldi käsitleda ka tekkivaid jäätmekoguseid ettevõtetes ja kodumajapidamistes.

Käesolevas JK-s käsitleme jäätmekoguseid aastatel 2020-2024.

Allikas: Keskkonnaotsuste infosüsteem KOTKAS

Jäätmetestatistika võimaldab saada teatud andmeid ka jäätmete käitluse kohta, kuid kahjuks ei peegelda need täielikult tegelikku jäätmemajanduse olukorda omavalitsusüksustes. Peamiseks põhjuseks on, et jäätmevedajatel (jäätmekäitlejatel) ei ole kohustust pidada eraldi arvestust selle kohta, millise omavalitsuse jäätmeid, millises koguses ja kuidas nad taaskasutavad. Taaskasutus jäätmeliikide lõikes kajastub jäätmekäitlejate jäätmevoogudes summaarselt, mitte üksikute omavalitsuste kaupa.

Rakvere linnas elab 01.01.2026. aasta seisuga 14 728 inimest ja linn on jäätmeseaduse mõistes tiheasustusala. Linnas tekkis ehk koguti aastatel 2020-2024 kõigi jäätmeliikide, sh segaolmejäätmed, lõikes kokku keskmiselt **67 112 tonni** jäätmeid aastas, millest keskmiselt vaid 7% ehk **4643 tonni moodustasid olmejäätmed** ehk jäätmed koodiga 20.

Rakvere linna jäätmevaldkonna põhinäitajaid võrdleme Eesti riigi andmetega. Vastav võrdlus on esitatud tabelis, vt tabel 3-2. Andmetest järeldub, et Rakvere linn tekitab 0,37% riigi jäätmevoost.

Olmejäätmete teke ühe elaniku kohta on väiksem kui Eesti keskmine, sealhulgas arvestatuna kokku nii kodumajapidamised, ettevõtted ning avaliku sektori.

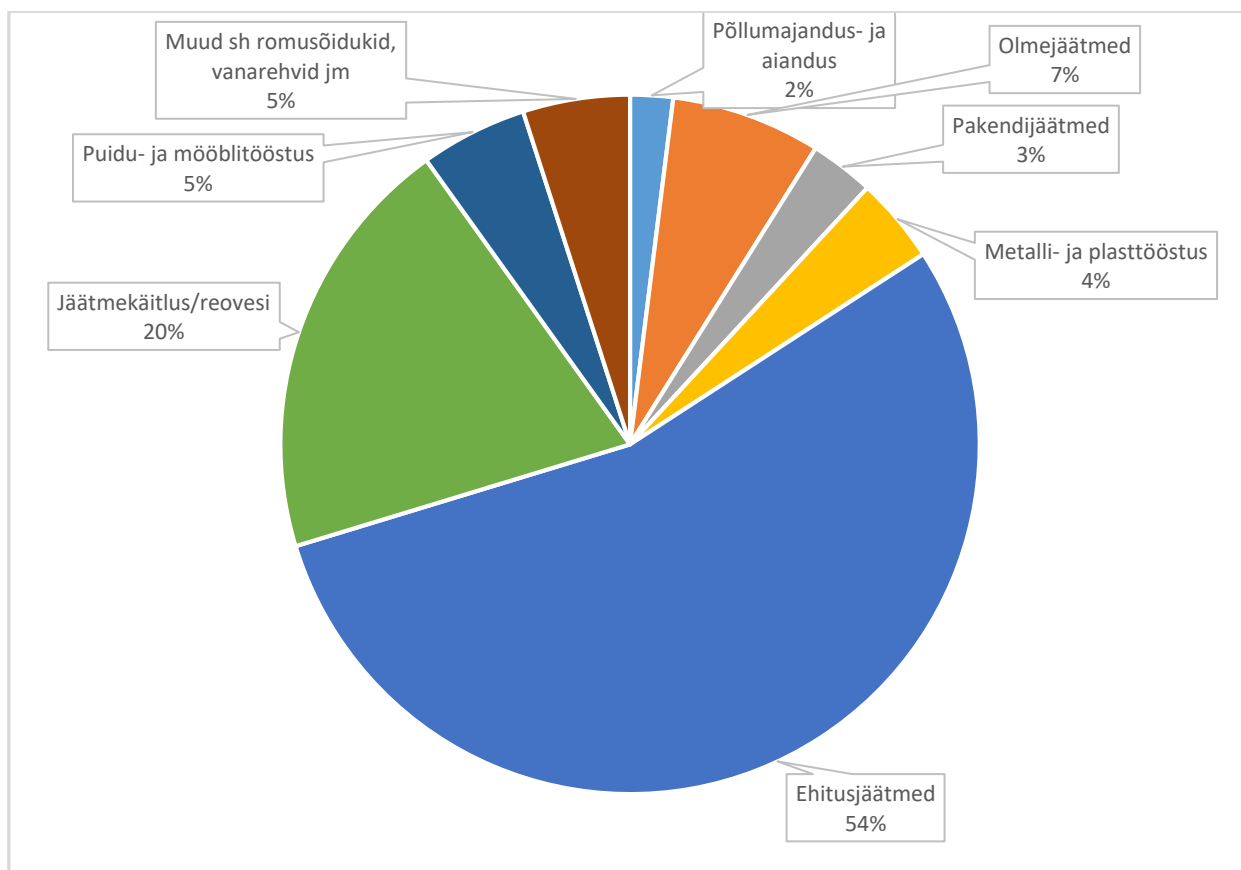
Samuti tuleb arvestada, et olmejäätmete koosseisu lisatakse teatud juhtudel ning erinevatel põhjustel tootmistegevuse jääke.

Rakvere linna jäätmete koguteke on olnud viimase nelja aasta jooksul suhteliselt ühtlane, välja arvatud aastal 2024, mil kogus ületas eelmiste aastate omi ligi kahekordselt, 2020-2023 vahemikus: 49 536 – 60 798 t, 2024. a: 118 094 t, mis tõstab ka keskmise näitaja 2020-2024 kõrgemale.

Tabel 3-2 Jäätmetekke võrdlus Rakvere linnas ja riigis (t), keskmine näitaja 2020-2024

Näitaja	Eesti riik tervikuna	Rakvere linn
Jäätmete kokku	18 000 000	67 112
Taaskasutamine	13 000 000	38 523
Prügilasse ladestamine	6 000 000	0
Olmejäätmete teke elaniku kohta	391 kg/a	315 kg/a

Rakvere linnas tekkis 2020-2024 keskmiselt 67 112 tonni jäätmeid aastas, millest enamik tekib ehitussektoris (kood 17), olmejäätmetena (kood 20) ning jäätmekäitluse ja reoveepuhastuse jäätmetena (kood 19). Joonisel 3-3 on esitatud andmete võrdlused keskmiselt aastatel 2020-2024.

Joonis 3-3 Rakvere keskmine jäätmete ke aastas jäätmeliikide põhisealt 2020-2024

Jäätmeid tekib kokku 16 tegevussektoris, s.h pakendi- ja olmejäätmed. Jäätmete ke viie möödunud aasta kohta (2020-2024) sektorite kaupa on esitatud tabelis 3-3.

Tabel 3-3 Jäätmete ke põhigrupi liikide kaupa perioodil 2020-2024 (t/a)

Jäätme-kood	Nimetus	2020	2021	2022	2023	2024
02	Põllumajandus-aiandusjäätmed	2881	1032	586	420	561
03	Puidu- ja mööblitööstusjäätmed	2245	6396	6435	1498	1200
04	Tekstiili- ja nahatööstusjäätmed		0,04			
06	Anorgaanilistes keemiaprotsessides tekkinud jäätmed			0,001	0,040	
07	Plastijäätmed	0,912	0,044	11,020	0,170	0,194
08	Orgaanilised lahustid värvid, lakid, liimijäätmed	610	237	251	279	309
10	Katlamajadest tekkinud jäätmed	34	16	113	230	102
12	Metallide töötlemisel tekkinud jäätmed	2387	2644	2414	2415	2173

Jäätme- kood	Nimetus	2020	2021	2022	2023	2024
13	Õli ja vedelkütuse jäätmel	82	59	71	93	103
14	Muud orgaanilised lahustid		0,004			
15	Pakendijäätmel, absorbendid, puhastuskaltsud, filtermaterjalid	2017	1497	1367	1620	1934
16	Muud jäätmel, s.h. elektroonikaromu, romusõidukid, vanarehvid, praaktooted	2135	3357	2694	3378	3704
17	Ehitus- ja lammutusjäätmel	25 085	23 533	23 723	23 485	89 184
18	Loomade ja inimeste tervishoiujäätmel	11	15	11	10	10
19	Jäätmekäitlus ja reoveepuhastus	10 301	17 327	12 320	11 747	13 992
20	Olmejäätmed	4634	4686	4713	4362	4822
Kokku		52 423	60 798	54 711	49 536	118 094
Olmejäätmed keskmiselt 2020-2024						4643
Kõigi jäätmeliikide keskmine 2020-2024						67 112

Nagu tabelist avaldub, koguti 2024. a ehitusjäätmeid üle kolme korra rohkem, kui varasematel aastatel: 2020-2023 ning see on ka põhjuseks üldkoguste sedavõrd suurele kasvule 2024. aastal.

3.2.2 Olme- ja pakendijäätmel

Olme- ja pakendijäätmel on omavahel kõige tihedamalt seotud jäätmete grupid. Suure osa liigiti kogutud olmejäätmetest moodustavad pakendijäätmel. Õigusaktides, analüüsides ja jäätmeveolepingutes käsitletakse kodumajapidamistes tekkivaid olme- ja pakendijäätmel koos. Seetõttu on ka käesolevas jäätmekavas vaadatud kõiki samast materjalist jäätmeid, kus see on võimalik, ühtse grupina.

(1) Olmejäätmed on vastavalt JääTS § 7:

1) kodumajapidamistest kogutud segajäätmel ja liigiti kogutud jäätmed, sealhulgas paber ja kartong, klaas, metallid, plast, biojäätmed, puit, tekstiil, pakendid, elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmed, patareid ja akud ning suuremõõtmelised jäätmed, sealhulgas madratsid ja mööbel;

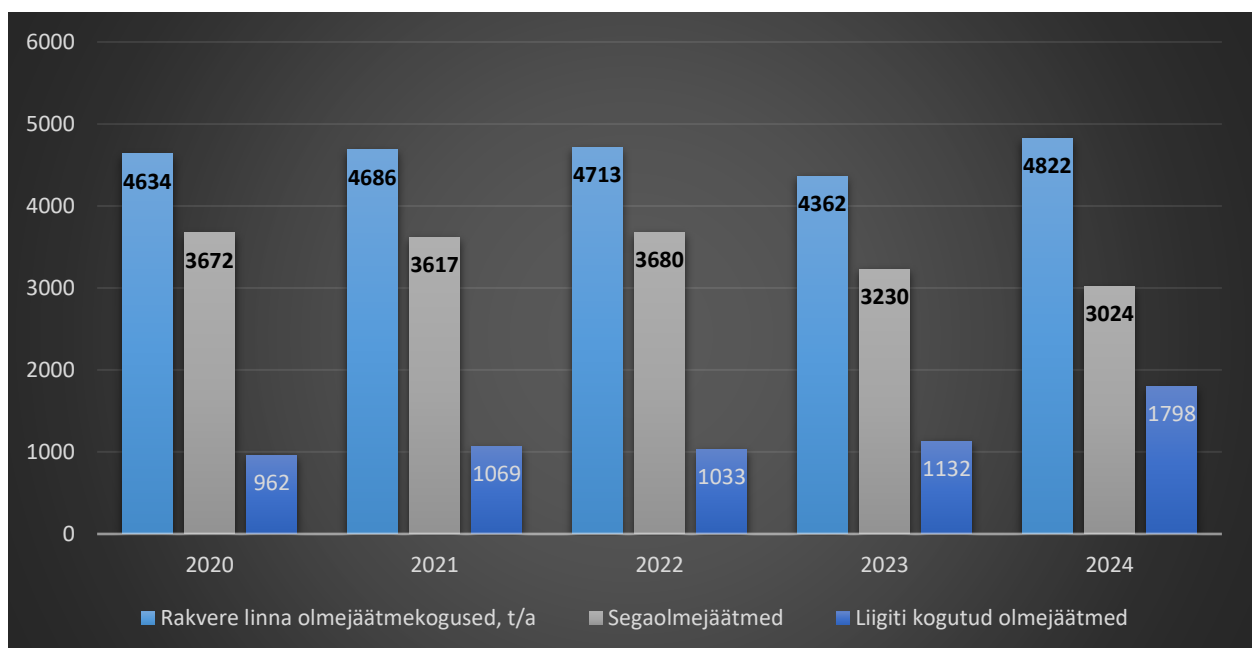
2) muudest allikatest kogutud segajäätmel ja liigiti kogutud jäätmed, mis on oma koostise ja omaduste poolest kodumajapidamisjäätmete sarnased.

(2) Olmejäätmete hulka ei kuulu tootmis-, põllumajandus-, metsandus-, kalandus-, septiku ega kanalisatsioonivõrgu ja reovee töötlemise jäätmed, romusõidukid ega ehitus- ja lammutusjäätmed.

Eesti õigusruumis ei toimu veel olmejäätmete eristamist kodumajapidamise jäätmeteks (*household waste*), kohaliku omavalitsuse jäätmeteks (*municipal waste*) ja ettevõtluse jäätmeteks (*business waste*). Seetõttu näitavad olmejäätmete tekke arvud Rakvere linnas nii kodudes, avalikes asutustes kui ka ettevõtluses tekkinud jäätmeid, mis oma koostise poolest olmejäätmeveo süsteemi sobivad. Jäätmearuandluses käsitletakse küll jäätmeid eraldi ettevõtete ja kodumajapidamiste jäätmekogustena, kuid otsene kasutus- ja lisandväärtus sellel teabel puudub.

Jäätmeseaduse § 66 lõige 2 sätestab, et kohaliku omavalitsuse üksus korraldab oma haldusterritooriumil olmejäätmete, eelkõige prügi ehk segaolmejäätmete, biojäätmete ning olmes tekkivate tagatisrahata pakendi jäätmete kogumise ja veo. Korraldatud jäätmevedu võib hõlmata ka teisi olmejäätmete liike või muid jäätmeid, kui see on vajalik JäätS nõuete täitmiseks või seda tingib oluline avalik huvi.

Järgmistes diagrammides ja tabelites näitame olmejäätmete tekkekoguseid Rakvere linnas aastatel 2020-2024 koodiga 20 (joonis 3-4, tabel 3-4) ning olmejäätmete hulgast liigiti kogutud jäätmete kogused (sealhulgas lahus kogutud olmepakendijäätmed) koodiga 15 01, joonis 3-5).

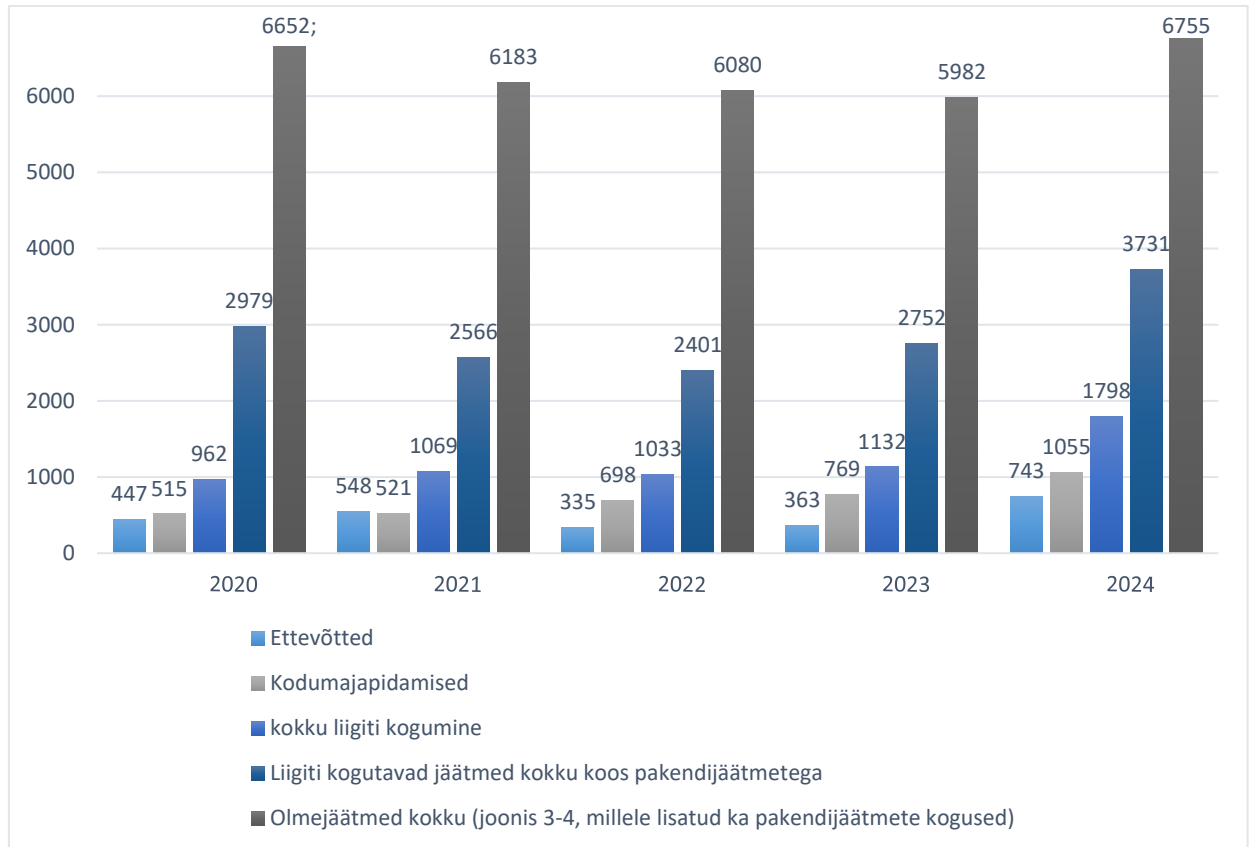
Joonis 3-4 Rakvere linna olmejäätmete tekkekogused aastatel 2020-2024, t/a

Allikas: Keskkonnaagentuur

Jäätmearuandluse põhjal on Rakvere linnas tekkinud olme- ja segaolmejäätmete kogused vahemikus 2020-2024 olnud suhteliselt ühtlased, kõikumised on üsna väikesed. Vastavalt elanike arvule seisuga 01.01.2026 (14 728) ning 2020-2024 a keskmisele olmejäätmekogusele 4643 t, moodustab selle alusel Rakvere linnas keskmine olmejäätmete teke ühe elaniku kohta aastas 315 kg, seega alla Eesti keskmise (391 kg/a, tabel 3-2). Arvestades aga eraldi kodumajapidamistelt kogutud keskmist olmejäätmete hulka 2020-2024: 3386 t/a moodustab keskmine olmejäätmete teke ühe elaniku kohta aastas 230 kg/a kodumajapidamise kohta. Olmejäätmete koguteke omavalitsuses on jäätmearuandluse põhjal arvestuslikus ajavahemikus: 2020-2024, olnud suurusjärgus

4362 - 4822 tonni, sellest elanike poolt kogutud jäätmekogus moodustab vastavalt 2567 – 4073 t, mis näitab, et kodumajapidamiste jäätmekogused on oluliselt ebaühtasemad kui üldkogused.

Olmejäätmete teke ja liigiti kogumine aastatel 2020-2024, sh. jaotus ettevõtete ja kodumajapidamiste vahel on esitatud järgmisel diagrammil.

Joonis 3-5 Olme- ja pakendijäätmete koguteke ja liigiti kogumine aastatel 2020 - 2024 eraldi ettevõtete ja kodumajapidamiste lõikes, t/a

Allikas: Keskkonnaagentuur

Nagu eelnevast näha, moodustavad enamuse liigiti kogutavatest jäätmetest üldjuhul kodumajapidamistes tekkivad olme- ja pakendijäätmed. Nii kodumajapidamiste kui ettevõtete liigiti kogutavate olmejäätmete kogused on vahemikus 2020.-2024. a lõikes enamvähem ühtlased. Liigiti kogumine, s.t sorteerimine hoogustus just 2024. aastaga, võimalik, et kohustusliku biojäätmete liigiti kogumise tõttu. Samas moodustas liigiti kogutud jäätmete osa olmejäätmete üldkogusest eelnevate graafikute põhjal ilma pakendi- ja biolagunevaid jäätmeid arvestamata aastatel 2020-2024 keskmiselt siiski vaid ligikaudu 26% (2024. a moodustas see mõnevõrra rohkem, 37%). Arvestades liigiti kogutud jäätmete hulka ka sorteeritud pakendijäätmed, saame liigiti kogutud jäätmete koguseks aastal 2024 juba 3731 t ja osakaaluks: 55%. Ka nimetatud tulemus annab veel kõvasti arenguruumi ning näitab, et järelkult segaolmejäätmed ehk prügi, moodustavad üldisest olmejäätmete ja pakendikogusest Rakvere linnas 45%, mis on pigem jätkuvalt keskpärane näitaja. Viie aasta (2020-2024) keskmise tulemusena moodustavad liigiti kogutud olme- ja pakendijäätmed kõigist olme- ja pakendijäätmetest 45,5% ehk 2024.

aasta on üldpilti ka tervikuna ligi 10% parandanud. Trend on seega märgatavalt paremuse poole.

Lähemalt vaatleme järgnevates osades ka pakendijäätmete teket ja osakaalu, kuivõrd liigiti kogutud pakendijäätmed moodustavad enamuse kõigist liigiti kodusel teel kogutud jäätmetest.

Järgnevalt esitame liigiti kogutud olmejäätmed jäätmeliikide lõikes.

Tabel 3-4 Liigiti kogutud olmejäätmete teke Rakvere linnas aastatel 2020-2024 tonnides. Allikas: Keskkonnaagentuur (märgitud ainult olmejäätmeliigid koodiga 20 01, 20 02 ja 20 03, mida linnas realselt liigiti koguti)

Kood	Jäätmeliik	2020		2021		2022		2023		2024	
		E	M	E	M	E	M	E	M	E	M
20 01 01	Paber ja kartong	107,816	93,345	99,448	115,750	20,908	265,275	27,520	147,739	68,104	127,060
20 01 02	Klaas	24,320	10,108	30,040	0,00	29,840	0,00	20,560	11,700	28,040	0,00
20 01 08	Biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed	27,582	53,640	47,994	68,757	8,065	214,588	1,563	331,870	187,727	451,760
20 01 10	Rõivad	3,240	0,000	3,480	0,000	2,820	0,000	2,180	0,000	0,200	0,000
20 01 11	tekstiilid	0,100	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,340	0,000
20 01 13*	lahustid	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,020	0,000
20 01 14*	Happed	0,000	0,073	0,000	0,00	0,000	0,00	0,000	0,00	0,000	0,00
20 01 19*	Pestitsiidid	0,000	0,313	0,000	0,00	0,000	0,00	0,000	0,00	0,000	0,00
20 01 21*	Luminestsents-lambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jäätmed	0,983	0,010	0,836	0,00	0,789	0,00	0,505	0,00	1,237	0,890
20 01 23 12*	Klorofluorosüsi-vesinikke sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud suured seadmed (mille mis tahes väline mõõde on üle 50 cm)	0,000	0,306	0,000	0,00	0,000	0,00	0,000	0,00	0,000	0,00
20 01 25*	Toiduõli ja -rasv	2,900	0,000	0,000	0,000	3,194	0,000	5,765	0,000	8,792	0,000
20 01 27*	Ohtlikke aineid sisaldavad värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud	1,320	7,249	0,011	0,00	4,855	0,00	25,812	0,00	24,859	0,017
20 01 29*	Ohtlikke aineid sisaldavad pesuained	0,000	0,027	0,000	0,00	0,000	0,00	0,000	0,00	0,042	0,00
20 01 33*	Koodinumbritega 16 06 01*, 16 06 02* ja 16 06 03* nimetatud patareid ja akud ning sortimata patarei- ja akukogumid, mille hulgas on selliseid patareisid või akusid	0,150	0,952	0,174	0,00	0,647	0,00	0,332	0,00	1,254	0,00
21 01 35 12*	Ohtlikke osi1 sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud ekraanid, kuvarid ja suurema kui 100 cm2 ekraaniga varustatud seadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21* ja 20 01 23*	0,912	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,003	0,000
22 01 35 13*	Ohtlikke osi1 sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud lambid, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21* ja 20 01 23*	0,000	0,000	0,086	0,000	0,020	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
23 01 35 14*	Ohtlikke osi1 sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud suured seadmed (mille mis tahes väline mõõde on üle 50 cm), mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21* ja 20 01 23*, 20 01 35 11* kuni 20 01 35 13*	0,000	0,000	0,007	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,098	0,000
24 01 35 15*	Ohtlikke osi1 sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud väikesed seadmed (mille ükski väline mõõde ei ületa 50 cm), mida ei ole	0,315	0,000	0,307	0,000	0,337	0,000	0,186	0,000	0,240	0,000

Kood	Jäätmeliik	2020		2021		2022		2023		2024	
		E	M	E	M	E	M	E	M	E	M
20 01 35 16*	Kasutuselt kõrvaldatud väikesed infotehnoloogia- ja telekommunikatsiooniseadmed (mille ükski väline mõõde ei ületa 50 cm), mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*	0,300	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,011	0,000
20 01 35*	Ohtlike osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud elektri- ja elektroonikaseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21* ja 20 01 23*	1,980	37,629	1,190	37,629	0,000	43,423	2,745	49,350	3,110	199,774
20 01 36	Kasutuselt kõrvaldatud elektri- ja elektroonikaseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*	7,240	21,580	12,090	0,00	13,520	34,934	5,345	45,920	7,780	0,00
20 01 36 14	Kasutuselt kõrvaldatud suured seadmed (mille mis tahes väline mõõde on üle 50 cm), mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*, 20 01 36 11 kuni 20 01 36 13	23,360	136,11	0,000	4,486	0,000	45,910	2,920	54,779	1,432	59,331
20 01 36 15	Kasutuselt kõrvaldatud väikesed seadmed (mille ükski väline mõõde ei ületa 50 cm), mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*, 20 01 36 11 kuni 20 01 36 13 ja 20 01 36 16	0,000	0,000	1,696	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	1,730	0,000
20 01 36 16	Kasutuselt kõrvaldatud väikesed infotehnoloogia- ja telekommunikatsiooniseadmed (mille ükski väline mõõde ei ületa 50 cm), mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*	1,007	0,395	0,666	0,521	0,000	0,196	0,085	0,312	0,218	0,468
20 01 39	Plastid	0,299	0,00	0,151	0,00	1,692	13,916	2,549	0,00	0,835	0,00
20 01 40	Metallid	8,466	32,133	6,087	161,619	2,821	59,006	11,395	28,494	60,171	38,064
20 01 40 01	Mustmetall	0,000	13,640	0,000	54,480	0,000	0,640	0,000	2,580	0,000	3,500

Kood	Jäätmeliik	2020		2021		2022		2023		2024	
		E	M	E	M	E	M	E	M	E	M
20 01 40 02	Vask ja vasesulamid	0,000	1,107	0,000	0,736	0,000	0,064	0,000	0,025	0,000	0,00
20 01 40 03	Alumiinium ja alumiiniumi-sulamid	0,000	0,905	0,000	0,561	0,000	0,00	0,000	0,084	0,000	0,124
20 01 40 04	Plii ja pliisulamid	0,000	0,00	0,000	0,00	0,000	0,00	0,000	0,028	0,000	0,000
20 01 40 05	Muud värvilised metallid ja nende sulamid	0,000	0,335	0,000	0,101	0,000	0,023	0,000	0,00	0,000	0,000
20 01 96*	Psühhotroopse ja narkootilise toimega ravimid	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,000	0,000	0,028	0,000	0,000
20 01 98*	Sortimata ravimikogumid	0,170	0,243	0,351	0,000	0,299	0,000	0,245	0,168	0,276	1,916
20 01 99*	Nimistus mujal nimetamata muud jäätmed	0,141	0,920	0,200	0,000	0,040	0,000	0,000	0,100	0,000	0,000
20 02 01	Biolagunevad jäätmed	203,260	48,960	208,820	40,217	21,980	0,000	209,000	64,400	244,560	0,000
21 02 02	Pinnas ja kivid	0,000	0,000	107,900	0,000	0,000	0,000	1,000	0,000	0,000	0,000
20 02 03	Muud jäätmed, mis ei ole biolagunevad	0,000	0,000	0,660	0,000	0,160	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
20 03 01	Prügi (segaolmejäätmed)	1616,401	2055,866	1571,864	2045,459	304,905	3374,839	163,570	3066,220	194,477	2829,840
20 03 07	Suurjäätmed	28,840	55,328	23,500	36,332	36,040	19,900	42,220	31,600	85,160	172,200
20 03 98	Prügi (segaolmejäätmete) sortimisjäägid	0,000	0,000	0,000	0,000	3,820	0,120	0,960	0,180	1,090	0,220
Kokku 20 01		212,601	411,020	204,814	444,640	89,848	677,975	109,707	673,149	396,519	882,904
Kõik kokku 20		2061,882	2571,174	2117,558	2566,648	457,698	4072,834	526,457	3835,549	936,746	3885,164

Allikas: Keskkonnaagentuur
E-ettevõtlus
M-kodumajapidamised

Tabelis ei ole näidatud eraldi käsitletavaid pakendijäätmete koguseid, neid käsitleme alapeatükis 3.2.2.7.

Pakend on mistahes materjalist valmistatud toode, mida kasutatakse kauba mahutamiseks, kaitsmiseks, käsitlemiseks, kätte toimetamiseks või esitlemiseks selle kauba olelusingi vältel (PakS § 2 lg 1). Pakendid jagunevad müügi-, rühma- ja veopakenditeks sõltuvalt kasutusotstarbest ning korduskasutus- või ühekorrapakenditeks vastavalt kasutamise kordadele (PakS § 3 lg 1 ja 2).

Käesolevas jäätmekavas analüüsiti perioodil 2020-2024 tekkinud olmejäätmete tekkekoguseid, tulemused on esitatud tabelis 3-4.

Kokkuvõtlikult on olulisemad Rakvere linna näitajad järgmised:

- olmejäätmeid koguti aastas keskmiselt 4643 tonni, millest keskmiselt 1199 tonni koguti liigiti (26%)(vt tabel 3-4);
- pakendijäätmeid (kõik koodiga 15 kogutud pakendid) koguti keskmiselt 1687 tonni aastas, millest 1296 tonni liigiti ehk ilma segapakendit, saastunud, ohtlike ainetega seonduvaid jm pakendeid (koodid 15 01 06, 15 01 10*, 15 02 02*) arvestamata. Koos eelkirjeldatud jäätmeuuringu alusel arvutatud pakendikogusega segaolmejäätmete hulgas, tekkis kirjeldatud ajavahemikul pakendijäätmeid Rakveres keskmiselt ligikaudu: 2882 t/a (kirjeldatud sortimisuuringu järgi moodustas pakendite kogus segaolmejäätmetes Rakvere linnas aastatel 2024-2025 keskmiselt 34,69%);
- Aastatel 2020-2024 koguti liigiti keskmiselt 26% kogu olmejäätmete tekkemahust.
- Kui arvestada olmejäätmete hulka ka neile nii olemuslikult kui tekkeüübilt väga sarnased pakendijäätmed, koodiga 15 01, moodustab liigiti kogutud olme- ja pakendijäätmete hulk aga juba 45% (joonis 3-5), mis on mõnevõrra parem tulemus.
- Eraldi tuleb ära märkida, et aastal 2024 paranes märgatvalt liigiti kogutavate olmejäätmete hulk võrreldes varasemate aastatega, 2020-2023, ka ilma pakendijäätmeid (kood 15 01) arvestamata, moodustades 37%, kuid aastaks 2030 nõutava sihttaseme, 60 protsenti, saavutamiseni on veel pikk tee minna (vt tabel 3-5). KAUR jäätmearuandluse alusel kasvas 2024. a hüppeliselt näiteks biojäätmete, eriti köögi- ja sööklajajäätmete (20 01 08) jäätmete liigiti kogumise maht, mis suurenes ligi kaks korda.

Järgnev tabel annab ülevaate olmejäätmete kogutekkest ning selle jaotusest segaolme- ja liigiti kogutud jäätmete vahel. Viimane on väga oluline näitaja kogu jäätmekäitlus- ja tarbimiskultuuri arengus.

Tabel 3-5 Olmejäätmete koguteke ning selle jaotus prügiks (segaolmejäätmeteks) ja liigiti kogutavateks jäätmeteks

Aasta	Olmejäätmeid kokku, t	Segaolmejäätmeid, t	Liigiti kogutud olmejäätmeid, t	Liigiti kogutud olmejäätmete osakaal, %
2020	4634	3672	962	21
2021	4686	3617	1069	23
2022	4713	3680	1033	22
2023	4362	3230	1132	26
2024	4822	3024	1798	37
keskmiselt	4643	3445	1199	26

Allikas: siin ja edaspidi KAUR jäätmearuanne 2020-2024 (Keskkonnaotsuste infosüsteem KOTKAS)

Eelnevast tabelist on näha, et liigiti kogutud jäätmete hulk on viimase viie aasta jooksul kasvanud ning segaolmejäätmete hulk selgelt kahanenud.

Järgneva tabeli teises ja kolmandas veerus on toodud reaalsed andmed Rakvere linnas tekkinud jäätmete keskmiste koguste kohta aastatel 2020-2024, kuid neljandas, viiendas ja kuuendas veerus arvestasime Jäätmeanalüüsid OÜ eelnevalt kirjeldatud uuringu tulemuste alusel erinevate jäätmeliikide prognoositavaid osakaale segaolmejäätmetes ja selle alusel nende koguteket.

Järgneva tabeli (3-6) arvestused ja prognoosid on Rakvere linnale väga sobivad, kuna uuringutöös analüüsiti otseselt Rakvere kui ühe Eesti väikelinna jäätme- ja selle sortimisstatistikat. Uuring on mõeldud laialdaseks kasutamiseks kogu Eestis. Koondasime andmed ka diagrammi (joonis 3-6).

Tabel 3-6 Olme- ja pakendijäätmete keskmised tekkemahud ja prognoositavad suhte protsendid Rakvere segaolmejäätmetes 2024

1	2	3	4	5	6	7
Jäätme nimetus (kood)	Liigiti kogutud Rakvere linnas t/a	Osakaal liigiti kogutud olme- või pakendi jäätmetest Rakvere linnas, %	Osakaal segaolme-jäätmetes, %*	Osakaal segapakendi-jäätmetes, %**	Oletuslik koguteke t/a*	Liigiti kogutud osakaal oletuslikust kogutekkest, %***
Paber ja kartong (20 01 01)	286	23,87	9,98		558	45,4
Plastid (20 01 39)	0,835	0,07	2,19		76	1,1
Metall (20 01 40, 20 01 40 01, 20 01 40 02, 20 01 40 03, 20 01 40 04, 20 01 40 05)	101,7	8,5	0,44		117	87
Biol. köögi- ja söökla-jäätmed (20 01 08)	639,5	53,3	19,87		1324	48,3
Biol aia- ja haljastu-jäätmed (20 02 01)	244,6	20,4	10,22		597	41
Puit (20 01 38)	1,53	0,13	2,47		87	1,8
Tekstiil (20 01 10 ja 20 01 11)	2,47	0,21	4,52		158	1,6

1	2	3	4	5	6	7
Jäätme nimetus (kood)	Liigiti kogutud Rakvere linnas t/a	Osakaal liigiti kogutud olme- või pakendi jäätmetest Rakvere linnas, %	Osakaal segaolme-jäätmetes, %*	Osakaal segapakendi-jäätmetes, %**	Oletuslik koguteke t/a*	Liigiti kogutud osakaal oletuslikust kogutekkest, %***
Suurjäätmed (20 03 07)	106,22	8,86	0		106,22	100,00
Ohtlikud jäätmed (20 01* ja 15 01*)	108,97	8,4	0,36		113	89
Paberi- ja kartong-pakendid (15 01 01)	505	38,98	8,31	22,63	878	57,5
Plast-pakendid (15 01 02)	230	17,75	17,86	31,38	965	23,8
Klaas (20 01 02) ning klaaspakend (15 01 07)	202	15,60	6,87	20,14	516	39,2
Puit-pakendid (15 01 03)	32,17	2,48	0,16	0,32	38,91	82,7
Metall-pakendid (15 01 04)	203	15,64	1,48	2,83	326,43	62,1
Muu põlev materjal, mis ei kuulu liigiti kogutavate jäätmete alla	452		12,7	22,69 (võõristed, mis ei tohiks olla segapakendi hulgas)	538	
Kokku			100,00	100,00		

***Märkus:** Vastavalt uuringule: Riiklik jäätmete sortimisuuring. Jäätmeanalüüsid OÜ, august 2025 (Rakvere linna prognooside aluseks võetud otse Rakvere linna andmed);

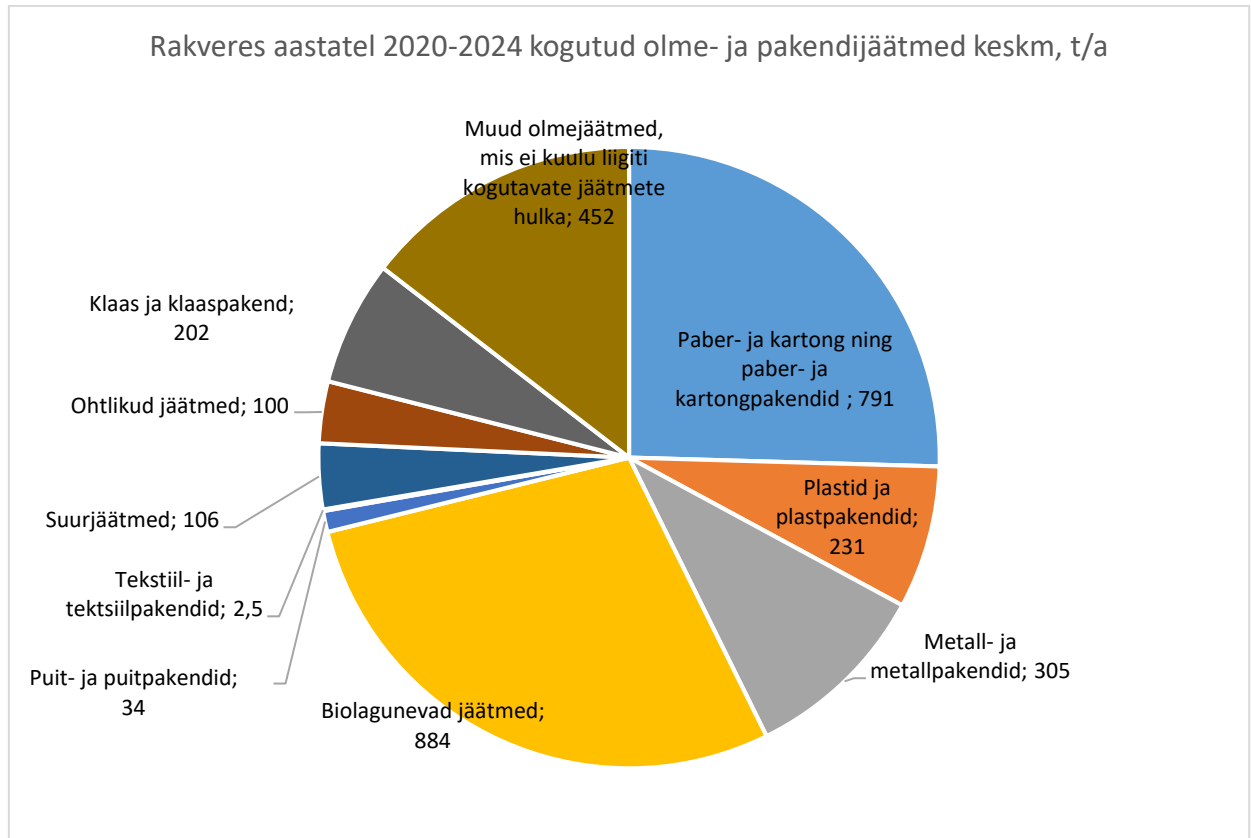
**Pakendijäätmete puhul arvestame kogutekkel nii liigiti kogutud, segaolme- kui segapakendijäätmete oletuslike kogustega vastavalt Jäätmeanalüüsid OÜ uuringule

***Pakendijäätmete puhul arvestasime liigiti kogutud jäätmete osakaalu hulka ka segapakendijäätmed (perspektiivis mõiste "segapakendijäätmed", kaob)

Tabeli viimases reas on oletuslik kogus segaolmejäätmeid ehk prügi, mida ei ole võimalik sorteerida ehk käsitleda liigiti kogutavate jäätmetena ehk nn. „tõeline prügi“. Viimase alla kuuluvad eramajapidamistes tekkiv tuhk, lootusetult määratud pakendid, hügieenitooted, aluspesu, muud tekstiilijäätmetena mittekaasitletavat katkised, määratud või läbikulunud rõivad, mähkmed jm. Segapakendi hulgas on tegemist n-ö mistahes võõristega, mis ei tohiks kuuluda segapakendi konteinerisse paigutatavate jäätmete hulka (sealhulgas ohtlikud ja/või ehitusjäätmed).

Pakendijäätmete eeldatav koguteke koos liigiti kogutud pakendijäätmete, segapakendijäätmete ja uuringu põhjal segaolmejäätmetes sisalduvate pakendijäätmetega moodustab Rakvere linnas kokku: 3107 t, mis moodustab

Paberi ja kartongijäätmete liigiti kogumine toimib Rakveres hästi ja on loodud eeldused jäätmete materjalina ringlussevõtuks.

Joonis 3-6 Rakvere linnas aastatel 2020-2024 kogutud olme- ja pakendijäätmed

Järgnevalt kirjeldame Rakveres aastatel 2020-2024 kogutud jäätmeid keskmise aastase kogusena materjalide ja jäätmeliikide järgi. Alapeatükid võtavad muuhulgas kokku tabelis 3-5 ja joonisel 3-5 välja toodud info.

3.2.2.1 Paber ja kartong (20 01 01) ning paberi- ja kartong-pakendid (15 01 01)

Rakvere linnas on kogutud viimase viie aasta jooksul liigiti keskmiselt ligikaudu 790 tonni paberit, pappi ning paber- ja papp-pakendeid, mis moodustab ühe põhiosa kogutud (biojäätmete kõrval) olme- ja pakendijäätmetest. Paberi ja kartongi kogused jaotuvad järgmiselt: 286 t moodustab n-ö vanapaber ja 505 t paber- ja papp-pakendid.

Kahe eraldi jäätmeliigi osas kokku kogutakse liigiti veidi üle poole, ca 52% materjalist. Kogumine ja üleandmine toimub täna nii korralise veona kui paberi ja papi ning segapakendi avalikesse konteineritesse. Jäätmereformi ja jäätme- ning pakendiseaduse muutmise tulemusena kaob edaspidi segapakendi kogumine ning koguda tuleb eraldi paber- ja kartongpakendijäätmed koos paberi- ja kartongijäätmetega ning joogikartong koos plast- ja metallpakendijäätmetega. Samuti muutub vähemalt tiheasustusaladel nagu Rakvere linn, olmes tekkivate tagatisrahata pakendijäätmete kogumine korraldatud

jäätmeveo raames läbiviidavaks tegevuseks hiljemalt 2027. aasta märtsis-aprillis (vt ka tabel 7-2).

3.2.2.2 Plastid (20 01 39) ning plastpakendid (15 01 02)

Rakvere linnas on kogutud viimase viie aasta jooksul keskmiselt 231 tonni erinevaid plastikuid aastas.

Sellest vaid väike osa (ca 0,8 tonni aastas) kogutakse plastikust esemetena ning ülejäänud pakendiliigiti. Eeldatav plastikmaterjali teke Rakveres on ca 965 tonni aastas, seega liigiti kogutakse ca 24% materjalist. Täiendavalt toimub tagatisrahaga plastpakendite ehk pandipakendite kogumine, mille kogumispunkte enamasti taaraautomaatide näol on Rakvere linnas ja lähiümbruses (Tõrremäe) 17.

Eelnevast saab järeldada, et plastjäätmete liigiti kogumine ei toimu Rakveres kõige efektiivsemalt, kuid see ei ole KOV-i tegemata töö või puudujääk, sest probleem on üleüldine. Jäätmereformi ja jäätme- ning pakendiseaduse muutmise tulemusena kaob edaspidi segapakendi kogumine ning koguda eraldi paber- ja kartongpakendijäätmed koos paber- ja kartongijäätmetega ning joogikartong koos plast- ja metallpakendijäätmetega.

Plastijäätmete liigiti kogumisel on kandev roll pakendiorganisatsioonidel, kuna enamuse antud plastijäätmest on plastpakendid. Olmelise päritoluga plastijäätmete, mis ei ole plastpakendid, taaskasutamise piiratud võimaluste tõttu (nii Eesti kui välisriikide vaates) ei ole otstarbekas linna poolt rakendada täiendavaid liigiti kogumise lahendusi enne, kui selleks on olemas majanduslik eesmärgistatus.

3.2.2.3 Metallid (20 01 40) ning metallpakendid (15 01 04)

Metalle kogutakse Rakvere linnas aastas keskmiselt (materjalina) 305 tonni, millest 102 tonni kogutakse olmejäätmetena ning 203 tonni pakenditena. Metallijäätmete koguteke pakendites ning segaolmejäätmetes on ca 443 tonni. Liigiti kogutakse kokku 75% tekkivast metallijäätmete mahust ning kuna segaolmejäätmetes on neid juba täna üliväike kogus ning eeldame, et segapakenditest enamuse saadakse samuti eraldi kätte, on tänane kogumine tegelikkuses juba piisavalt efektiivne.

3.2.2.4 Klaas (20 01 02) ning klaaspakend (15 01 07)

Klaasijäätmeid saab linnas üle anda Rakvere jäätmejaamas, klaastarat pandipakendite kogumiskohtades ja muid klaaspakendeid TKO-de pakendijäätmete kogumisvõrku.

Klaaspakendeid kogutakse linnas liigiti keskmiselt 202 tonni aastas. Nagu ka mujal Eestis, moodustab ja kogutakse klaasi pakendina oluliselt rohkem kui lihtsalt klaasmaterjalina nii olme- kui ehitusjäätmete lõikes.

Klaaspakendijäätmete kogutekkeks saab hinnata ca 516 tonni aastas, seega liigiti kogutakse kokku 39% tekkivast mahust.

Kuna klaas on materjal, millele on Eestis olemas ringlussevõtmise võimekus, on otstarbekas kaaluda meetmete rakendamist klaasi liigiti kogumise tõhustamiseks. Lihtsaim võimalus on klaasi hõlmamine korraldatud jäätmeveoga (sarnaselt vanapaberi kogumisega), esialgu vabatahtlikkuse alusel, sest ka jäätmeseadus seda tekkekohal kogumise ja korraldatud jäätmeveona ei määratle.

3.2.2.5 Tekstiil (20 01 10) ning tekstiilipakendid (15 01 09)

Alates 2025. aastast peavad kohalikud omavalitused (KOV) korraldama oma territooriumil tekstiiljäätmete liigiti kogumise. Samas on tekstiiljäätmete puhul Eestis tõhusaim meede jätkuvalt jäätmetekke ennetus (taaskasutuskeskused), sealhulgas korduskasutus, kuna ringlussevõtul ja taaskasutava toorme ettevalmistamisel hetkel peale ainuüksi eraldi kogumise veel suuremat mõõdet pole. Jätkuvalt suunatakse suurem osa taaskasutamiseks ja teisele ringile suunamiseks kõlbmatuid tekstiiljäätmekogumise, sealhulgas liigiti kogutuna. Edaspidi on KOVi territooriumil võimalik teha erandeid jäätmekogumise liigiti kogumisest vaid teatud tingimustele vastavuse korral ning need erandid koos põhjendustega seab KOV jäätmekavas ja jäätmehoolduseeskirjas.

Tekstiiljäätmekogumise, mis ei ole otseselt taaskasutamiskõlblikud, tuleb alates 01.01.2025 koguda eraldi ja anda üle LVJK-s, sest segaolmejäätmekogumise hulka neid enam seaduse järgi paigutada ei tohi.

Käesoleva jäätmekava perioodi jooksul saab inimestes kujundada üksnes tekstiiljäätmekogumise harjumusi, sest ringmajanduses taaskasutatava teise toorme tootmiseks pole Eestis ja ka mujal Euroopas suuresti veel võimekust.

3.2.2.6 Puit (20 01 38) ning puitpakendid (15 01 03)

Puitu on võimalik Rakveres ära anda jäätmejaamas ning pakendina segapakendite konteinerisse. Liigiti kogutakse aastas keskmiselt 34 tonni puitjäätmekogumise, millest olulise tekkega puiduna antakse aastas üle ca 2 tonni ning ülejäänud 32 t pakendipuiduna. Liigiti kogutud puitjäätmekogumise moodustab 83% olme- ja pakendipuidu eeldatavast kogutest.

3.2.2.7 Kokkuvõtte kogutud pakendijäätmekogumise

Pakendiseadus¹ sätestab üldnõuded pakendile ja pakendi kasutamisele, pakendi ja pakendist tekkivate jäätmekogumise vältimise ja vähendamise meetmed, pakendi ja pakendijäätmekogumise taaskasutussüsteemi korralduse, nõuded enese- ja audiitorkontrollile ning ringlussevõtu sihtarvud, nõuded pakendiregistrisse esitatavate andmete kontrollile ja nõuete riikliku järelevalve alused ning vastutuse kehtestatud nõuete täitmata jätmise eest. Pakendid ja nendest tekkivad jäätmekogumised on üheks oluliseks aspektiks, millele viimasel ajal tähelepanu on pööratud. Suur osa pakendijäätmekogumise on ühekorrapakendid, mille taaskasutamise süsteem ei ole veel välja kujunenud või on algusjärgus. Korraldatud on alkoholi- ja joogipakendite (klaas-, plast- ja metallpakendite) kogumine, sorteerimine ja taaskasutamine, millele andis tõuke Pakendiaktsiisi seadus ja pakenditele kehtestatud tagatisraha süsteem (niinimetatud pandipakendid).

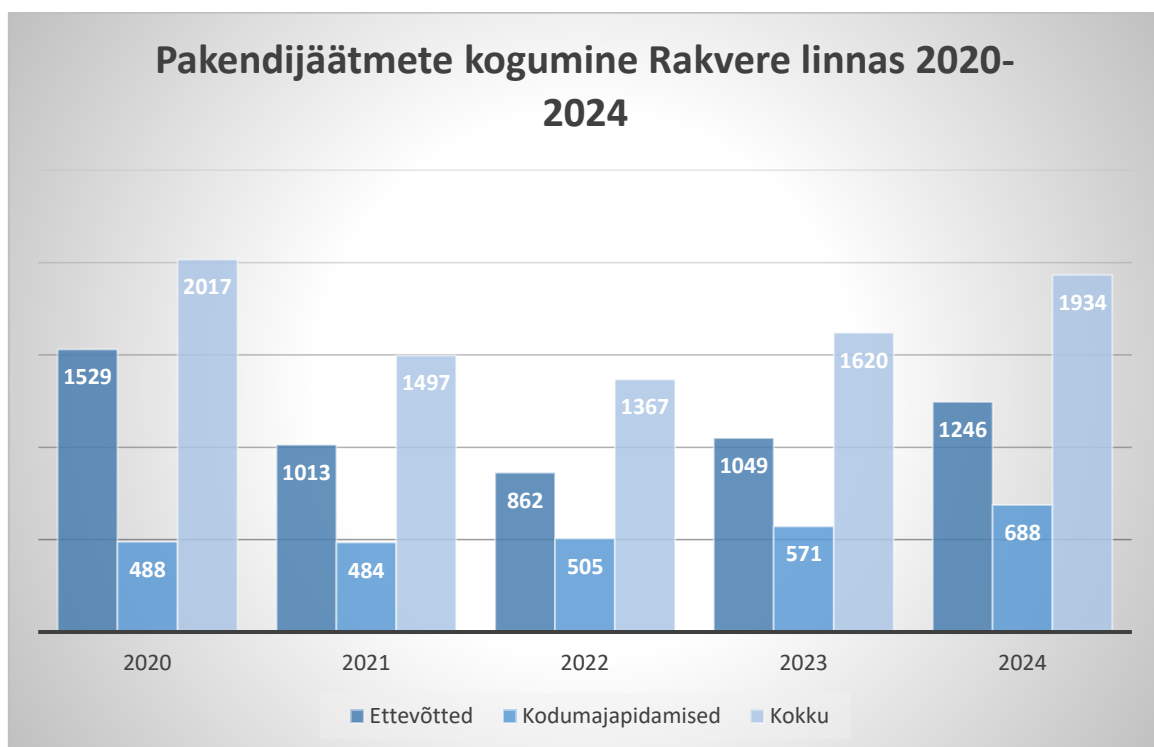
Pakendijäätmekogumised moodustavad olulise osa olmejäätmekogumise ja prognooside kohaselt pakendijäätmekogumise osatähtsus kasvab. Jäätmekogumise analüüsi OÜ avaldatud Riikliku jäätmekogumise sortimisuuringu tulemuste (2024-2025) põhjal moodustas pakendijäätmekogumise sisaldus prügilasse ladestatavates segaolmejäätmekogumises Rakvere linnas 34,7%. Pakendijäätmekogumise prognoosteke Rakvere linnas kogutud segaolmejäätmekogumises on sellest lähtuvalt ligikaudu 1195 tonni pakendijäätmekogumise (lisaks liigiti kogutud ja fikseeritud pakendijäätmekogumise kogusele).

Rakvere linnas koguti aastatel 2020-2024 pakendijäätmeid liigiti keskmiselt 1687 tonni aastas. Pakendijäätmete osakaal kõigist liigiti kogutud olme- ja pakendijäätmetest moodustas samal ajaperioodil 58% ehk märgatavalt üle poole.

Võrreldes eelmise jäätmekava perioodiga on tänaseks oluliselt kasvanud eriliigiliste pakendite osakaal, moodustades perioodil 2020-2024 keskmiselt 77% (segapakendite hulk moodustas 383 t/a üldkogusest 1687 t, mis annab kogu pakendijäätmete hulgast 23%). Viis aastat tagasi olid vastavad protsendid aga ligikaudu 42% eriliigiliste pakendijäätmete ja ligikaudu 58% segapakendite kohta. Seega on pilt pakendijäätmete kogumisel oluliselt paranenud.

Ülevaate pakendijäätmete kogutekkest Rakvere linnas annab diagramm, joonis 3-7.

Nagu diagrammilt näha, on pakendijäätmete teke olnud suhteliselt ebaühtlane ja seda eelkõige ettevõtete poolt. Ettevõtete poolt tekitatud pakendijäätmete kogused on arusaadavalt oluliselt suuremad kodumajapidamiste omadest, samas on kodumajapidamiste poolt tekitatud ja üle antud pakendijäätmete kogused just viimastel aastatel suurenenud.

Joonis 3-7 Pakendijäätmete tervikkogused Rakvere linnas 2020-2024

Allikas: Keskkonnaagentuur

Järgnevalt anname ülevaate eriliigiliste pakendijäätmete tekkest.

Tabel 3-7 Rakvere linna pakendijäätmete teke jäätmearuandluse kohaselt aastatel 2020–2024 t/a

Kood	Jäätmeliik	2020		2021		2022		2023		2024	
		E	M	E	M	E	M	E	M	E	M
15 01 01	Paber- ja kartongpakendid	787,21	46,874	161,037	46,982	257,034	73,223	424,903	72,742	574,835	80,602
15 01 02	Plastpakendid	272,859		221,593		180,649	18,130	194,320		262,098	
15 01 03	Puitpakendid	14,514		124,424		4,135	1,695	13,474		2,612	
15 01 04	Metallpakendid	181,423	202,619	273,362	192,725	52,275	5,040	52,33		53,936	
15 01 04 02	Mustmetallpakendid, välja arvatud alkoholi ja karastusjookide müügi pakendid			0		96,11	90,833	99,2	164,752	100,542	217,424
15 01 04 03	Alumiiniumpakendid, välja arvatud alkoholi ja karastusjookide müügi pakendid		0,542	0		0,094	1,086	0,182	0,871	0,084	1,056
15 01 06	Segapakendid	169,596	230,174	114,455	225,981	133,553	257,160	116,392	265,469	104,676	298,019
15 01 07	Klaaspakendid	98,446	7,403	113,2	18,400	128,599	58,066	135,755	67,185	136,416	91,298
15 01 10 01*	Ohtlike aineid sisaldavad või nendega saastunud metallpakendid	0,028		0		0		0		0	
15 01 10*	Ohtlike aineid sisaldavad või nendega saastatud pakendid	2,619		1,611		5,15		7,723	0,015	4,82	
15 02 02*	Ohtlike ainete saastatud absorbendid, puhastuskaltsud, filtermaterjalid (sealhulgas nimistus mujal nimetamata õlifiltrid) ja kaitseriietus	3,15		3,195		4,602		4,704		5,136	0,020
	Kokku	1529,845	487,612	2017,457	1012,877	484,088	1496,965	862,201	505,233	1367,434	1048,983
	Kõik kokku	2017,457		1496,965		1367,433		1620,017		1933,574	

Allikad: Keskkonnaagentuur

E-ettevõtlus

M-kodumajapidamised

3.2.3 Biolagunevad jäätmed

Biolagunevad jäätmed on aeroobselt või anaeroobselt lagunevad jäätmed, nagu toidujäätmed, paber ja kartong ning biojäätmed, mille alla kuuluvad aia- ja haljastujäätmed, kodumajapidamises, jaemüügikohas, toitlustusasutuses ja toiduainetööstuses tekkinud toidu- ja köögijäätmed.

3.2.3.1 Biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed (20 01 08) ning aia- ja haljastujäätmed (20 02 01)

Biojäätmed koosnevad põhiliselt köögi- ja sööklajajäätmetest ning aia- ja haljastujäätmetest. Rakveres on vastavalt 01.01.2024 jõustunud kohustusele korraldatud jäätmeveoga hõlmatud köögi- ja sööklajajäätmete kogumine. Väljaspool korraldatud jäätmeveo süsteemi ehk isekompostijateks on tänase seisuga 2166 erakinnistut. Korraldatud vedu teostatakse 1031 kinnistult, millest suurem osa on korteriühistud ja ametkonnad.

Biolagunevaid köögi- ja sööklajajäätmeid koguti 2024. aastal (varasemaid aastaid pole mõtet arvestada, sest alates biojäätmete liigiti kogumise kohustuse jõustumist, 2024. aastal kasvas maht peaaegu kaks korda) kokku 639 tonni, mis moodustab liigiti kogutud olmejäätmetest 53% ning eeldatavast biojäätmete kogutekkest 48%.

Aia- ja haljastujäätmeid kogutakse liigiti 245 tonni, mis moodustab 20% liigiti kogutud olmejäätmetest ning eeldatavast kogutekkest 41%.

Mõlemad jäätmeliigid on sobilikud ka tekkekohal kompostimiseks. Tulenevat biojäätmete tekkemahust ja olemusest, on otstarbekas tagada jäätmejaamas (ei pea olema tingimata LVJK) efektiivne kompostimistoimingu võimekus. Nagu eelnevalt kirjeldatud, kasvas 2024. a hüppeliselt biolagunevate jäätmete liigiti kogumine. Kuna suurem osa eramutest kasutab isekompostimist, siis ilmselt jääb oluline osa liigiti kogutud ja kohtkompostitud biolagunevatest jäätmetest statistikast välja, samas on 2025. a uuringu järgi ka 2024-2025. a segaolmejäätmete hulgas jätkuvalt suur kogus nii köögi- ja sööklajajäätmeid (19,87%) kui aia- ja haljastujäätmeid (10,22%).

3.2.4 Suurjäätmed (20 03 07) ning probleemtoodete jäätmed (20 01) – kodumasinad, elektroonika, patareid

Suurjäätmed on oma koostiselt ja olemuselt nagu segaolmejäätmed, mida on jäätmeiks muutunud keeruline ja majanduslikult ebaotstarbekas millekski muuks taaskasutatavaks materjaliks ümber töödelda. Suurjäätmed on suureformaadilised esemed, mis ei mahu konteinerisse. Suurjäätmetega on teatud juhtudel seotud heakorraprobleemid, kuna vähemalt varasematel perioodidel kippusid need loodusesse, sealhulgas metsa alla sattuma.

Rakvere linnas kogutakse suurjäätmeid ca 106 tonni aastas, mis moodustab 8,86% liigiti kogutud jäätmetest.

Elektroonikajäätmete kogumissüsteem ning taaskasutusse suunamise süsteem on Eestis tõhus tänu tootjavastutuse süsteemile, mis võimaldab jäätmevaldajal anda jäätmed üle vastavates kogumispunktides, milleks on LVJK ja MTÜ Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringlus (lüh Eesringlus) kogumispunkt, Rägavere tee 44, Rakvere.

Elektroonikajäätmeid kogutakse Rakveres aastas olmejäätmetena keskmiselt ca 1,266 tonni, mis moodustab 0,106% liigiti kogutud olmejäätmetest ning liigiti kogutakse kokku eeldatavast tekkemahust ca 30%.

Kõik kogutud olmeelektroonikajäätmed olid ohtlikud, seetõttu on oluline vältida ohtlike jäätmete sattumist keskkonda.

Patareide ja kaasaskantavate akude üleandmise võimalus on linnavalitsuses, kauplustes, koolides, tanklates ning ühiskondlikes asutustes, milles on selleks ette nähtud kogumisvahendid.

3.2.5 Kalmistujäätmed

Rakvere linnas on linnavalitsuse andmetel neli kalmistut:

- Juudi kalmistu,
- Linnakalmistu,
- Pauluse kalmistu ja
- Palermo kalmistu.

Kalmistutele on paigutatud segaolmejäätmete ja haljastujäätmete konteinerid. Rakvere Linnavalitusel on sõlmitud hooldusalade leping, mille alusel toimub KOTKAS süsteemis jäätmete veo registreering ning konteinerite tühjendamine vastavalt vajadusele ja täitumisele Lääne-Viru Jäätmekeskusesse.

3.2.6 Ohtlikud olme- ja pakendijäätmed (kood 20* ja 15*)

Üheks jäätmete ringlussevõttu välistavaks asjaoluks on materjalide saastumine või segunemine ohtlike jäätmetega. Pakendid on ohtlikud, kui need sisaldavad või on määratud ohtlike ainetega.

Ohtlikke olmejäätmeid kogutakse Rakveres keskmiselt ca 100 tonni aastas ning ohtlikke pakendeid ca 9 tonni aastas, mis kokku moodustavad 9% liigiti kogutud olmejäätmetest ja 0,005% kõikidest kogutud pakenditest, s.h 0,01% liigiti kogutud pakenditest.

Täpsem ülevaade ohtlikest jäätmetest on esitatud joonisel 3-8 KAUR jäätmearuandest.

Alamgrupp	Jäätmeliik	Jäätmeliigi nimetus	Materjal.. \$	Koguteke (sh kogutud)				
				2020	2021	2022	2023	2024
15 01	15 01 10 01*	Ohtlikke aineid sisaldava..	233	0,159	0,321	0,061	0,000	0,000
		Ohtlikke aineid sisaldava..	233	0,000	0,000	0,000	0,234	0,216
	15 01 10*	Ohtlikke aineid sisaldava..	233	4,340	3,167	5,043	7,212	15,450
	Kokku			4,499	3,488	5,104	7,446	15,666
Kokku				4,499	3,488	5,104	7,446	15,666
20 01	20 01 13*	Lahustid	112	0,000	0,000	0,531	0,226	0,004
	20 01 14*	Happed	121	0,042	0,000	0,000	0,054	0,151
	20 01 15*	Leelised	122	0,000	0,000	0,000	0,000	0,016
	20 01 17*	Fotokemikaalid	214	0,104	0,004	0,028	0,198	0,000
	20 01 19*	Pestitsiidid	211	0,000	0,122	0,217	0,184	0,009
	20 01 21*	Luminestsentslambid ja ..	843	1,819	0,734	1,919	2,158	1,464
	20 01 23 11*	Klorofluorosüsivesinikke ..	821	77,869	78,695	0,670	60,455	0,125
	20 01 23 12*	Klorofluorosüsivesinikke ..	821	0,580	0,000	0,000	22,052	0,000
	20 01 23*	Klorofluorosüsivesinikke ..	821	0,000	74,025	43,135	0,000	39,909
	20 01 26*	Õli ja rasv, mida ei ole nim..	132	2,308	3,292	1,302	1,233	0,933
	20 01 27*	Ohtlikke aineid sisaldava..	213	28,653	27,182	17,989	26,821	27,307
	20 01 29*	Ohtlikke aineid sisaldava..	214	0,036	0,012	0,182	0,361	0,258
	20 01 33*	Koodinumbritega 16 06 0..	841	0,825	0,686	0,376	3,666	0,957
	20 01 35 11*	Ohtlikke osi sisaldavad k..	823	0,158	0,028	0,021	0,060	0,000
	20 01 35 12*	Ohtlikke osi sisaldavad k..	823	42,405	35,462	22,450	5,677	20,288
	20 01 35 14*	Ohtlikke osi sisaldavad k..	823	22,930	32,352	22,786	32,343	3,126
	20 01 35 15*	Ohtlikke osi sisaldavad k..	823	23,628	26,304	17,990	10,313	2,212
	20 01 35 16*	Ohtlikke osi sisaldavad k..	823	12,214	9,394	6,664	9,044	2,778
	20 01 35*	Ohtlikke osi sisaldavad ka..	823	0,000	1,285	0,000	0,000	0,074
	20 01 95*	Antibiootikumid	212	0,000	0,000	0,000	0,026	0,000
	20 01 98*	Sortimata ravimikogumid	212	0,227	0,404	0,518	0,603	0,867
	Kokku			213,798	289,981	136,778	175,474	100,479
Kokku				213,798	289,981	136,778	175,474	100,479

Joonis 3-8 Väljavõte KAUR jäätmearuandest 2020-2024 Rakveres kogutud ohtlike olme- ja pakendijäätmete kohta

3.2.7 Vanaõlid

Vanaõli koguteke (teke ja kogumine) Rakveres aastatel 2020-2024 on näidatud tabelis 3-8.

Vanaõli on ohtlik jääde, mida kõige rohkem tekib auto- ja remonditöökodades, aga samuti kodustes garaažides või töökodades. Õlijäätmete kogumine, säilitamine ja üleandmine peab toimuma liigiti, s.t segunemine ei ole lubatud. Õlide keskkonda sattumist tuleb eriti hoolsalt vältida. Ka kodumajapidamises tekkinud õli ja rasv peab eraldi kogutud olema, s.t ei tohi lasta kanalisatsioonisüsteemi, vaid eeldab üleandmist jäätmetena.

Jäätmevaldajad saavad kodumajapidamises ja ettevõtete töökodades tekkinud õli anda üle LVJK-s. Vähesel määral on võimalik koduköögis tekkinud õli ja rasva (määratud toiduvalmistamise nõud) panna segaolmejäätmete hulka.

Rakvere linnas tekib erinevaid ohtlikke õli sisaldavaid jäätmeid kuni 100 tonni aastas (määrdeõlid, õlifiltrid, õlisegune vesi, õlipüüniste setted, vana toiduõli- ja rasv) ning 2024. a kogused ületavad varasemate aastate koguseid märkimisväärselt.

Tabel 3-8 Vanaõli tekkinud kogused Rakveres 2020-2024

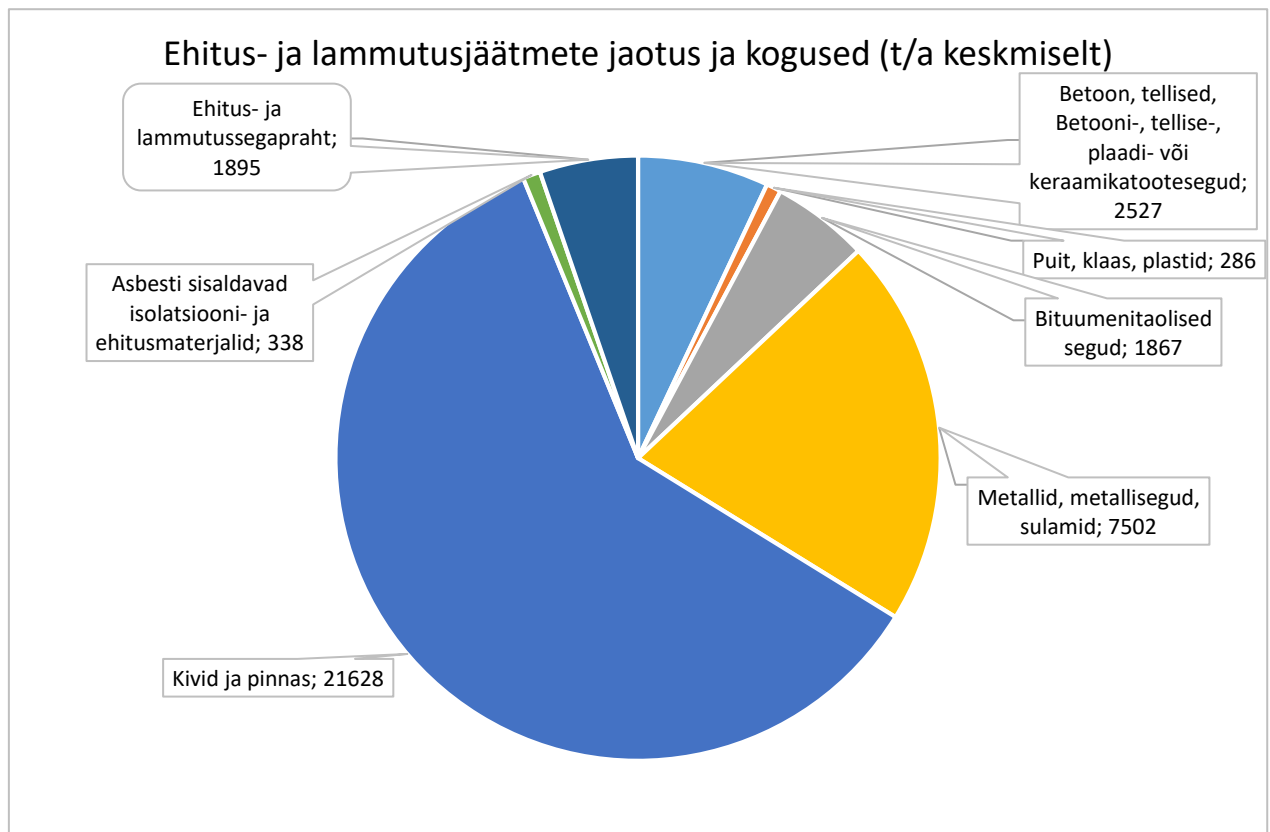
Kood	Nimetus	2020	2021	2022	2023	2024
13 02 06*	Süntetilised mootori-, käigukasti- ja määrdeõlid	26,397	21,485	27,992	62,091	47,080
13 02 08*	Muud mootori-, käigukasti- ja määrdeõlid	30,385	29,723	30,150	19,236	27,816
13 03 07*	Mineraalõlipõhised kloorimata isolatsiooni- ja soojusvahetusõlid			1,128	0,223	0,367
13 03 10*	Muud isolatsiooni- ja soojusvahetusõlid					0,380
13 05 02*	Õlipüünisesetted	2,000				
13 05 06*	Õlipüünistes lahutatud õli	12,500				
13 05 07*	Õlipüünistes lahutatud õline vesi	10,620	7,280	12,080	11,600	27,180
13 07 01*	Kütteõli ja diislikütus	0,084	0,020			
13 07 03*	Muud kütused (sealhulgas kütusesegud)			0,012	0,160	0,146
16 07 08*	Õli sisaldavad jäätmed	2,160	6,835	12,116	14,359	5,736

3.2.8 Ehitus- ja lammutusjäätmek (kood 17)

Ehitus- ja lammutusjäätmek moodustavad ülekaalukalt suurima osa kõigist Rakvere linnas kogutud jäätmetest (vt ka joonis 3-3 ja tabel 3-3), neid kogutakse keskmiselt 37 002 tonni aastas, seejuures 2024. aastal 89 184 t ning toimetatakse peamiselt LVJK-sse.

Ehitus- ja lammutusjäätmek saab üle anda LVJK-s.

Ülevaate põhilisest ehitus- ja lammutusjäätmek koostisest ja jaotusest annab diagramm (joonis 3-9).

Joonis 3-9 Ehitus- ja lammutusjätmete jaotus ja kogused (2020-2024 t/a keskmiselt)

3.3 JÄÄTMETE KOGUMINE JA KÄITLUS

Jäätmeid kogutakse kas kinnistupõhiselt regulaarselt korraldatud jäätmeveo raames või ajutiselt hooajaliste vedude alusel, nt aia- ja haljastujätmete vedu, ohtlike jäätmete kogumisringid.

Avalikus ruumis kogutakse jäätmeid püsivate tingimuste alusel konteineritega nii Rakvere linna poolt kui laiendatud tootjavastutuse organisatsioonide poolt.

Ajutisi jäätmete kogumislahendusi rakendatakse avalike ürituste jäätmeveo teenindamisel, mis nõuavad erilahendusi ning jäätmete järelkoristust.

Eraldi kogumissüsteem on kalmistutel, kus kogutakse eraldi aia- ja haljastujätmeid ning segaolmejäätmeid.

Jäätmekäitlusettevõtted ja LVJK võtavad vastu jäätmeid teistelt ettevõtetelt või eraisikutelt.

Jäätmete kogumise tingimused määratakse kõikide jäätmeliikide osas Rakvere linna jäätmehoolduseeskirjaga.

3.3.1 Jäätmete kogumine ning vastuvõtmine

Ülevaade jäätmete üleandmise ning kogumise toimivatest lahendustest on esitatud tabelis 3-9.

Tabel 3-9 Jäätmete kogumine ja vastuvõtmine Rakvere linnas

Jäätmeliik	Üleandmise võimalused
Olmejäätmete kogumine ja käitlus	Korraldatud jäätmevedu; LVJK (Paemurru tee 12, Piira küla, Vinni vald) ning AS Kuusakoski (Raua tn 2, Rakvere) • Metallijäätmed • Romusõidukid ja rehvid • Ohtlikud jäätmed (näiteks pliikud) • Elektri- ja elektroonikajäätmed
Ohtlike jäätmete kogumine ja käitlus, s.h vanaõlid	LVJK; AS Kuusakoski Raua tn 2, Rakvere; kogumisringid
Pakendijäätmed	Korraldatud jäätmevedu; LVJK; TKO-de avalikud konteinerid
Biolagunevad jäätmed	Korraldatud jäätmevedu, isekompostimine; LVJK
Ehitus- ja lammutusjäätmed	LVJK
Elektroonikaromud	LVJK; Kuusakoski AS (kompleksselt); Metruna OÜ (Narva tn 43, Rakvere)
Kantavad akud ja patareid	LVJK; TKO-d; kauplused; asutused; koolid

3.3.2 Korraldatud olmejäätmeveo süsteem

Rakvere linnas toimub korraldatud jäätmevedu kohaliku omavalitsusüksuse korraldatud kontsessioonihanke ja -lepingu alusel. Rakvere linn moodustab ühe jäätmeveo piirkonna.

Rakvere linnas on riigihanke lepingu tulemusena korraldatud jäätmeveo perioodiks 06.02.2022 - 05.02.2027, mil jäätmevedajaks on Lääne-Viru Jäätmekeskus. Korraldatud jäätmeveo rakendumine puudutab olmejäätmete, paber ja kartongijäätmete ning biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete vedu. Korraldatud jäätmeveo korra täitmine on kohustuslik kõigile Rakvere linna füüsilistele ja juriidilistele isikutele, korteriühistutele ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustele, kes linna haldusterritooriumil maaüksust omavad. Täna teabe alusel on Rakvere Linnavalitsusel kavas pikendada jäätmeveo hankelepingut kuus kuud ehk orienteeruvalt kuni 01.08.2027.

Korraldatud jäätmeveoga hõlmatud erinevate jäätmeliikide kogumise nõuded Rakvere linnas on järgmised:

1. Kõigis üksik-, kaksikelamutes ja korterelamutes tuleb eraldi kogumismahutitesse koguda segaolmejäätmed (20 03 01).
2. Kõigis üksik- ja kaksikelamutes ja korterelamutes tekkivad biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed tuleb (20 01 08) liigiti koguda ja kompostida oma kinnistu piires, anda üle jäätmevedajale või viia LVJK-sse. Kõigil jäätmevaldajatel on võimalik osta või rentida

köögi- ja sööklajajäätmete kogumiseks eraldi kogumismahuti, mida jäätmevedaja tühjendab.

3. Kui kinnistul on vähemalt kümne korteriga elamu või mõni muu hoone, mille kütmiseks kasutatakse kaugkütet, elektrikütet, vedelkütet või gaasikütet, peab kinnistul olema eraldi kogumismahuti paberi ja papi kogumiseks (20 01 01).

4. Kui kinnistul on üksikelamu või vähem kui kümne korteriga elamu või mõni muu hoone, mille kütmiseks kasutatakse tahkekütust, tuleb paber ja papp koguda liigiti ning viia selleks ettenähtud avalikku kogumispunkti või jäätmekäitluskotta või põletada küttekoldes.

Kehtivaid lepinguid jäätmevaldajatega on 3072. Kontrollimisel selgus, et JäätS § 128 lõikes (6) nimetatud juhtumeid, kus osa jäätmevaldajatest asub väljaspool olmejäätmete kogumissüsteemi, Rakveres ei ole, s.t jäätmevaldajatega on sõlmitud lepingud 100 protsendiliselt. Vähesed vabastused on üldjuhul ajutised ja lühiajalised ning ka vabastatud klientidel on tegelikult lepingud sõlmitud, kuid ajutiselt peatatud.

Korraldatud jäätmeveo raames kogutakse 182 kinnistul jäätmeid liigiti (paber ja kartong, papp).

Segaolmejäätmeid kogutakse suurema kui 2500 liitrise jäätmemahutiga 69 kinnistul.

Biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete üleandmiseks kasutatakse valdavalt 80 (277 tk), 120 (253 tk) ja 140 (501 tk) liitriseid mahuteid (90% klientidest), ülejäänud kasutavad 240 liitrist mahutit. Veosagedus on enamasti 1 kord 14 päeva tagant.

Biolagunevate jäätmete (köögi- ja sööklajajäätmed ja haljastujäätmed) kompostijaks on end märkinud 2166 kinnistut. Konteineriga annab biojäätmeid ära 1031 kinnistut, põhiliselt köögi- ja sööklajajäätmed, kliendid on ettevõtted ja korterelamud, kus haljastujäätmeid tekib vähe.

Korralise jäätmeveo lepingu alusel toimub vedu (tühjendamine) järgmiste (tabel 3-8) konteinerite ja jäätmeliikide lõikes.

Tabel 3-10 Ülevaade Rakvere linnas paiknevatest korralise jäätmeveoga hõlmatud konteineritest

Mahuti, l	Segaolme-jäätmed	Sega-pakend*	Vanapaber, paber- ja papp-pakend	Plast- ja metall-pakend, joogi-kartong	Klaas-pakend**	Bio-jäätmed***
80	298	Vabatahtlik teenus pakendikott või KÜ'del konteiner, ei kajastu EVALDis	1			277
100	0		0			0
120	74		0			253
140	467		0			501
150	70		0			0
240	1329		9			77
340	0		0			0
360	0		0			0

370	173	4			0
600	0	0			0
660	298	94			0
750	0	0			0
800	150	24			8
900	0	1			0
1000	0	0			0
1100	83	19			0
1200	0	0			0
1300	1	4			3
1500	13	2			0
1600	0	0			0
1800	1	0			0
2500	46	8			0
3000	16	10			0
3500	0	0			0
4500	44	3			0
5000	9	3			0
Ise-kompostijad					2166
Kokku	3072				

Märkused:

*Vabatahtlik teenus, pakendikott või KÜ'del konteiner, ei kajastu EVALDis

** Ei koguta KOJV raames, on avalik taristu klaaskonteinerite jaoks, toimib TKO'de kaudu

***Puudutab biolagunevaid köögi- ja sööklajajäätmeid

3.3.3 Pakendikogumise süsteem

Pakendijäätmete tekkekohal üle andmiseks on Rakvere linnas sõlmitud 182 lepingut.

Vanapaberi, paberi- ja papp-pakendikonteinerite info kajastub eelnevas tabelis, muu statistika pole teada, kuna näiteks segapakendi teenust kasutatakse vabatahtlikult, kasutades ka pakendikotti või KÜ'del konteinerit ning andmed ei kajastu EVALDis.

Kohaliku omavalitsuse organ korraldab pakendijäätmete kogumist oma territooriumil, määraates tingimused jäätmehoolduseeskirjas ja eesmärgid jäätmekavas (PakS §15). Eestis on pakendijäätmete taaskasutusele kehtestatud eesmärgid, mida peavad saavutama pakendite turule laskvad pakendiettevõtted. Antud ülesanne on delegeeritud taaskasutusorganisatsioonidele, kes koguvad pakendijäätmed kokku ning suunavad taaskasutusse.

Taaskasutusorganisatsioon on pakendiettevõtjate poolt pakendi- ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutuse korraldamise eesmärgil loodud Keskkonnaministeeriumi poolt akrediteeritud organisatsioon.

Seoses jäätmereformi realiseerumisega läheb lähiaastatel (2027-2030) pakendijäätmete (v.a klaas- ja pandipakendid) kogumine üle kohtkogumissüsteemile ning jäätmevaldaja peab tagatisrahata pakendijäätmed üle andma tekkekohal, enamasti oma kinnistul.

Seni koguvad Rakvere linna territooriumil nagu enamikus teistes Eesti omavalitsusüksustes tagatisrahata müügipakendeid tasuta järgmised taaskasutusorganisatsioonid:

- MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsioon ehk ETO;
- Eesti Pakendiringlus OÜ ehk EPR;
- Tootjavastutusorganisatsioon OÜ ehk TVO.

Pandiga joogipakendite kogumist ja taaskasutamist korraldab:

- Eesti Pandipakend OÜ, kelle koostööpartner on RVM Systems OÜ (taaraautomaatide ja muude kogumisseadmete maaletooja ja operaator).

Pandipakendeid saab tagastada 17 tagastuskohas, enamasti taaraautomaadis. Asukohad lingil: <https://eestipandipakend.ee/tagastuspunktid>

Elektri- ja elektroonikaseadmete ning patareide ja akude tootmise ja müügiga tegelevate ettevõtjate poolt on loodud järgmised organisatsioonid:

- MTÜ EES-Ringlus ehk MTÜ Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringlus;
- OÜ Eesti Elektroonikaromu.

Viimased kaks nimetatut: MTÜ EES-Ringlus ja OÜ Eesti Elektroonikaromu, koguvad elektri- ja elektroonikajäätmeid:

- LVJK-s;
- Rägavere tee 44, Rakvere linn,

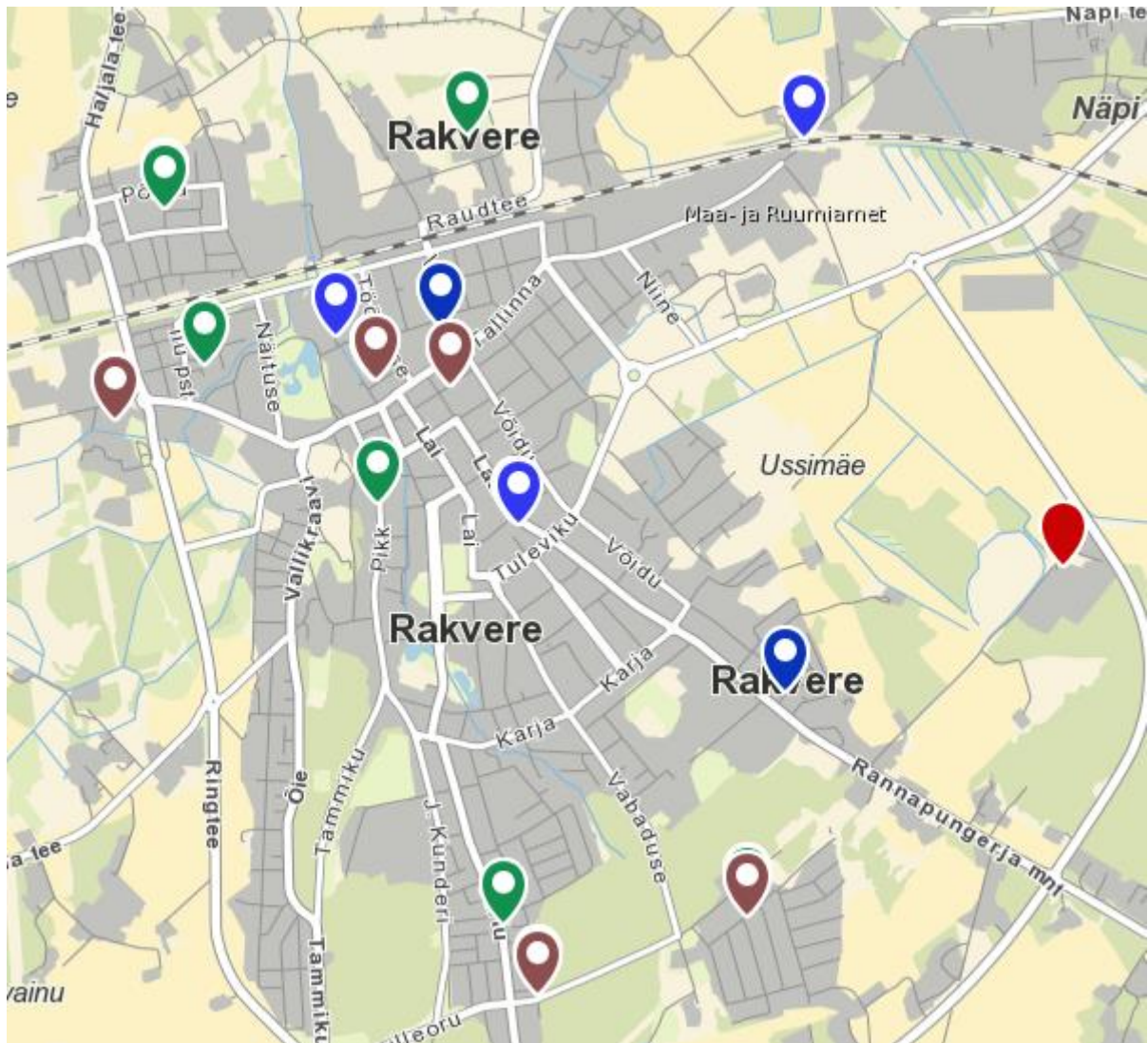
moodustades elektri- ja elektroonikajäätmete ühiskogumispargi ning tehes nimetatud jäätmete kogumisel ja edasisel ettevalmistamisel omavahelist koostööd. Rakvere Linnavalitsusel on sõlmitud lepingud MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsiooni (edaspidi ETO), Eesti Pakendiringlus OÜ (edaspidi EPR) ja Tootjavastutusorganisatsioon OÜ-ga (edaspidi TVO).

Jäätmekava koostamise hetkel on Rakvere linnas kogumiskohtade arvu ja tiheduse osas nõuded täidetud. Rakveres kogutakse segapakendeid 39, paber- ja papppakendeid 21 ning klaaspakendeid 33 kogumiskohas, asukohad vt lingil <https://rakvere.ee/pakendiringlus-ja-taaskasutus#close>

Pandipakendeid saab tagastada 17 tagastuskohas, enamasti taaraautomaadis. Asukohad lingil:

<https://eestipandipakend.ee/tagastuspunktid>

Avalike pakendikonteinerite asukohad on näidatud joonisel 3-10.

Joonis 3-10* Rakvere linna avalikud pakendikonteinerid (teenindavad ETO, EPR, TVO) (allikas Rakvere linna koduleht)

*plaanil olevate punktide arv näitab asukohti, kuid ei näita konteinerite arvu, ühes asukohas on enamasti 3-4 pakendiliigi konteinerit

Vastavalt uuele kehtivale jäätmeseadusele ja Pakendiseadus § 15 lõige (4): Tiheasustusalal kogutakse olmes tekkivate tagatisrahata pakendi jäätmed tekkekohal eraldi kogumismahutisse järgmiselt:

1. paber- ja kartongpakendijäätmed koos paberi- ja kartongijäätmetega;
2. joogikartong koos plast- ja metallpakendijäätmetega.

Ehk teisisõnu kaob liigiti kogumise puhul mõiste „segapakend“. Kui klaaspakendi jäätmeid on kohustuslik eraldi koguda juba aastaid, siis alates uue jäätmeseaduse jõustumisest, 17.01.2026, tuleb eraldi koguda ka paber- ja kartongpakendijäätmeid ja joogikartongi koos plast- ja metallpakenditega.

Pakendiseadus § 15 lõige (5) ütleb: „Tiheasustusalal kogutakse klaaspakendijäätmed liigiti jäätmeseaduse § 42 lõike 3 punktis 14 nimetatud kava kohaselt kas avalikku

klaaspakendijäätmete konteinerisse või tekkekohal klaaspakendijäätmete mahutisse“. Seega on klaaspakendite kogumine edaspidi võimalik ka avalikku klaaspakendijäätmete konteinerisse.

Eelnevast tulenevalt sätestab uus jäätmeseadus seega tiheasustusalal, milleks on ka Rakvere linn tervikuna oma administratiivpiirides, tagatisrahata pakendi kogumise kohustuse tekkekohal ning seaduse jõustumise tulemusena on linnas kavas avalike pakendikonteinerite kaotamine. Antud üleminek täielikule pakendijäätmete (v.a klaaspakendid) kogumisele tekkekohal on Rakvere linnas kavas aastatel 2027-2028, koos teavituste ja linnavalitsuse poolsete infomaterjalide eelneva edastamisega (vt ka tabel 7-2, tagada, et (3 liiki) pakendi-konteinerid oleksid kõigi elamute, sh eramute juures; muuta sorteeritud jäätmete ära andmine kodu juurest või tekkekohalt võimalikult mugavaks).

Vastavalt keskkonnaministri 10.06.2022 määrusele nr 28 Olmejäätmete liigiti kogumise ja sortimise nõuded ja kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused¹. § 2. Olmejäätmete liigiti kogumine

- Lõige (1) Olmejäätmete liigiti kogumist korraldab kohaliku omavalitsuse üksus kooskõlas jäätmeseaduse §-ga 31.
- Lõige (2) Selleks, et tagada jäätmematerjali parem kvaliteet, suurendada selle taaskasutusvõimalusi ning vältida olmejäätmete sortimisel ülearust energia- ja tööjõukulu, peab jäätmetekitaja kasutama kõiki võimalusi olmejäätmete liigiti kogumiseks nende tekkemomendil ja nende üleandmiseks jäätmekäitlejale liikide kaupa.
- Lõige (3) Jäätmetekitaja on kohustatud liigiti koguma vähemalt järgmisi jäätmeliike jäätmeseaduse § 2 lõike 5 alusel: kehtestatud jäätmenimistu jäätmeliikide või alajaotiste koodidega:
 - 1) paber ja kartong (20 01 01);
 - 2) plastid (20 01 39);
 - 3) metallid (20 01 40);
 - 4) klaas (20 01 02);
 - 5) biolagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 01);
 - 6) biolagunevad köögi- ja sööklajäätmed (20 01 08);
 - 7) bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 02, 20 02 03);
 - 8) pakendid (15 01), sealhulgas paber- ja kartongpakendid (15 01 01), plastpakendid (15 01 02), puitpakendid (15 01 03), metallpakendid (15 01 04), komposiitpakendid (15 01 05), klaaspakendid (15 01 07) ja tekstiilpakendid (15 01 09);
 - 9) puit (20 01 38);
 - 10) tekstiil (20 01 10, 20 01 11);
 - 11) suurjäätmed (20 03 07);
 - 12) probleemtoodete jäätmed (20 01 21*, 20 01 23*, 20 01 34, 20 01 35*, 20 01 36);
 - 13) ravimijäätmed (20 01 32, 20 01 31*, 20 01 95*, 20 01 96*, 20 01 97*, 20 01 98*);
 käesolevas lõikes nimetamata ohtlikud jäätmed (jäätmenimistu alajaotises 20 01 tärniga „*” tähistatud jäätmed) ning olmes tekkinud ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid jäätmekoodiga 15 01 10*

Tagatisrahata müügiapakendeid koguvad Rakvere linna territooriumil jäätmevaldajatel tasuta taaskasutusorganisatsioonid: MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsioon (ETO), OÜ Eesti Pakendiringlus (EPR) ning OÜ Tootjavastutusorganisatsioon (TVO). Linnavalitsusel on kõigi kolme taaskasutusorganisatsiooniga (TKO) koostööleping.

Kõik jäätmevaldajatel tekkivad pakendijäätmed (15 01) tuleb liigiti koguda ja viia avalikku kogumispunkti (pakendikonteinerid), anda üle jäätmevedajale või viia LVJK-sse. Kõigil jäätmevaldajatel on võimalik tekkekohal kogumiseks osta või rentida pakendijäätmete kogumiseks eraldi kogumismahuti, mida jäätmevedaja tühjendab. On võimalik kasutada ka jäätmekotti, mida jäätmevedaja tühjendab. Täna, aastal 2026, ei ole pakendijäätmete üleandmine tekkekohas jäätmevaldajale veel kohustuslik, kuid see muutub Rakvere linnas kohustuslikuks 2027. a jooksul peale uu(t)e tühjenduse ja veohanke(gete) läbiviimist ja uu(t)e lepingu(te) sõlmimist. Liigiti kogutud pakendijäätmete üleandmine tekkekohal on võimaldatud juba praegu. Igal juhul on kõigil jäätmevaldajatel kohustus pakendijäätmete liigiti kogumiseks ja pakendite sattumise vältimiseks segaolmejäätmete hulka.

Pakendijäätmete avalike kogumispunktid/konteinerid jaotuvad materjali ja TKO järgi järgmiselt.

Tabel 3-11 Pakendijäätmete konteinerite jaotus materjali ja TKO järgi

Taaskasutusorganisatsioon	Segapakend	Paber/ papp	Puit	Klaas	Metall/plast
MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsioon (ETO)	20	5	-	16	-
Eesti Pakendiringlus OÜ (EPR)	13	8	-	9	-
Tootjavastutusorganisatsioon OÜ (TVO)	6	8	-	8	13
Kokku	39	21	-	33	13

Tabelist nähtub, et hetkel on TKO-del põhirõhk segapakendi kogumisel ning eraldi metalli- ja plastpakendeid kogtakse suhteliselt vähem.

Tootjavastutusorganisatsioonid pakuvad ise korteriühistutele ja muudele jäätmevaldajatele teenust pakendijäätmete kogumiseks kinnistutel. Kuna tegemist on nii-öelda vabaturu teenusega, siis puuduvad ametlikud andmed teenuse mahu osas.

Samuti pakub pakendikonteinerite ja tühjendamise teenust kontsessioonilepingu alusel korralist jäätmevedu teostav MTÜ Lääne-Viru Jäätmekeskus (LVJK).

Nagu ka alapeatükis 3.2.2 Olme- ja pakendijäätmed, lühidalt kirjeldasime, sätestab uus jäätmeseadus tiheasustusel, milleks on ka Rakvere linn, tagatisrahata pakendi kogumise kohustuse tekkekohal ning selle tulemusena on linnas kavas (järgjärguline) avalike pakendikonteinerite kaotamine. Antud üleminek täielikule pakendijäätmete (v.a klaaspakendid) kogumisele tekkekohal on Rakvere linnas kavas aastatel 2027-2028, koos teavituste ja linnavalitsuse poolsete infomaterjalide eelneva edastamisega (vt ka tabel 7-2).

3.4 JÄÄTMETE KÄITLEMINE

Jäätmekäitlus laiemalt on kogu jäätmetega seonduv majandustegevus: jäätmete kogumine, vedamine, taaskasutamine ja kõrvaldamine, sealhulgas vahendaja või edasimüüja tegevus.

Jäätmekäitlus kitsamas mõistes on jäätmete töötlemine, mille viise nimetatakse järgmisteks toiminguteks:

Korduskasutus tähendab, et toodet või asja kasutatakse uuesti selle esialgsel otstarbel ning asi või toode ei ole veel jäätteks muutunud. Korduskasutus on viis, kuidas jäätmeteket vältida.

Korduskasutuseks ettevalmistamist tehakse jäätmetega. Jäätmeteks muutunud tooteid või tootekomponente kontrollitakse, puhastatakse või parandatakse selleks, et neid saaks korduskasutada ilma muu eeltöötluseta (näiteks purustamise või ümbersulatamiseta).

Taaskasutamine on laiem koondnimetus sellistele jäätmetega tehtavatele toimingutele, mille peamine tulemus on jäätmete kasutamine kasulikult otstarbel nii, et need asendavad muid materjale (näiteks loodusvarasid, mida muidu ammutatakse) või jäätmete ettevalmistamine asendamaks muid materjale tootmises ja majanduses laiemalt.

Taaskasutamise alla kuuluvad nii korduskasutuseks ettevalmistamine, ringlussevõtt kui ka muu taaskasutus (näiteks energiakasutusega põletamine).

Ringlussevõttu tehakse jäätmetega ja see on kitsam mõiste kui taaskasutamine. Jäätmeid töödeldakse toodeteks, materjalideks või aineteks, et neid saaks kasutada esialgsel või muul eesmärgil.

3.4.1 Ringmajandus

Ringmajandus majandusmudelina seab esikohale ressursside jätkusuutliku kasutamise ning eesmärk on siduda majanduskasv lahti taastumatu toorme kasutamisest. Seega ei hõlma see vaid jäätmekäitlust, vaid ka kõike seda, mis jäätmete tekkimisele eelneb – see tähendab asjade pikaajalisust ja jagamist ning oskusi asju hoida ja parandada. Samuti on ringsuse tuumküsimus, milliseid tooteid saab jäätmepõhisest toormest luua.

Ringmajandus on tõhus alternatiiv praegu valitsevale lineaarsele majandusmudelile ehk „tooda-tarbi-viska minema“, mis vajab suurt kogust sisendit ning tekitab palju kasutuid jäätmeid. See ei ole keskkonna vaatest jätkusuutlik lahendus ning ei vasta tänapäevase ühiskonna vajadustele pikemas ajavaates. Meie planeedi loodusvarad on piiratud, mistõttu on ka majandusarengu seisukohalt oluline leida jätkusuutlik viis nende kasutamiseks.

3.4.1.1 Ringsuse põhimõtted ringmajanduses

Ringsuse edendamiseks on tarvis tooteid disainida nii, et need oleksid vastupidavad, parandatavad ning nende tootmiseks kasutatud materjalid oleksid ringlussevõetavad. Nende tootmisel peaks tekkima võimalikult väike jalajälg ning tootmisel tekkinud ülejäägid võiksid leida mujal kasutust. Näiteks selle asemel, et lammutada olemasolev hoone,

tekitada suures koguses raskesti töödeldavaid jäätmeid ning ehitada värskelt kaevandatud ressursidega uus, saame oskusliku renoveerimisega hoone eluiga korduvalt pikendada.

Toodete pikema kasutuse tagavad mugavad järelturu võimalused näiteks riitele, mööblile, elektroonikale ja sõidukitele – kui endal asja enam vaja ei lähe, võib seda vaja minna kellelgi teisel. Ressursside säästmiseks on mõistlik kasutada toodet võimalusel selle eluea lõpuni. Seejärel saab selle suunata ringlusse uute asjade tootmiseks. Eesmärk on loodu hoidmine võimalikult kaua ja kõrgel väärtustasemel - üldjuhul annab see nii rahalist võitu kui ka säästab keskkonda.

3.4.1.2 Ringsuse põhimõtete rakendusvõimalused ettevõtetele

Ringsuse lahendused avardavad ettevõtete jaoks erinevate teenuste pakkumise ja kasumi teenimise võimalusi. Lisaks klassikalisele tootmisele puudutab ringmajandus ka muid ärimudeleid, näiteks transpordivahendite jagamist. Heaks näiteks on ka ettevõtted, mis pakuvad erinevate toodete ümbertöötlemist või parandust. Edukat ettevõtete koostööd iseloomustab ka tööstussümbioos, mille eesmärk on kinnise tootmistsükli saavutamine, kus ühe ettevõtte jäätmed, jääksoojuse või muud kõrvalsaadused kasutab ära teine ettevõtte.

Eestis on ringmajandus tõusnud viimastel aastatel tugevamalt fookusesse ning siin on mitmeid häid ringmajandava käitumise näiteid. Jäätmematerjali ringlusse suunamiseks on meil Eestis mitmeid tehaseid näiteks klaasile, akudele, erinevat tüüpi plastile ja biojäätmetele. Hiljuti avati ka Maardus käitluskeskus ehitusjäätmete väärindamiseks.

3.4.1.3 Lühiülevaade Lasnamäe ringmajanduskeskusest

Tänaseks on valminud Eesti moodsaim ringmajanduskeskus Tallinnas Lasnamäel, aadressil Punane tn 68a. Ringmajanduskeskus kujutab endast puitkonstruktsioonidest rajatud ringmaja, mille fassaadi ehitusel ja siseviimistlusel on kasutatud väga palju taaskasutuspuitu ja lammutuse käigus tekkinud, kuid kõlblikke telliseid.

Lisaks jäätmete vastuvõtmisele on samal kinnistul parandustöökojad, õppeklassid ja taaskasutusruumid, kus elanikud saavad meistrite juhendamisel ise oma vanu asju remontida või ümber teha, kasutades jäätmejaama toodud materjale.

Hoone ise on ringikujuline ning seal paiknevad lisaks jäätmehooldus-, kordus- ja taaskasutusüksustele puhke- ja konverentsiruumid ning kohvik.

Tallinna jäätmekava 2022-2026 üks tegevuskavadest on olemasolevate jäätmejaamade: Paljassaare, Pärnamäe, Pääsküla ja Rahumäe jäätmejaamade ümberehitamine ringmajanduskeskusteks ning lisaks rajada uusi ringmajanduskeskusi, et nendega oleks kaetud kõik linnaosad.

3.4.2 Jäätmete taaskasutus

Vabariigi Valitsuse 08.12.2011. a määrusega nr 148 on kehtestatud Jäätmete taaskasutamise- ja kõrvaldamistoomingute nimistud¹, mille alusel tähistatakse kõiki toiminguid koodiga. Iga jäätmekäitlusega tegelev ettevõtte peab oma tegevuse registreerima ning tulemustest üks kord aastas läbi aruandluse teavitama.

Euroopa Liidu jäätmedirektiivides on kehtestatud jäätmehierarhia põhimõte (joonis 2-1), millest lähtudes on soovitatav jäätmekäitlust planeerida ja korraldada. Sama põhimõtet

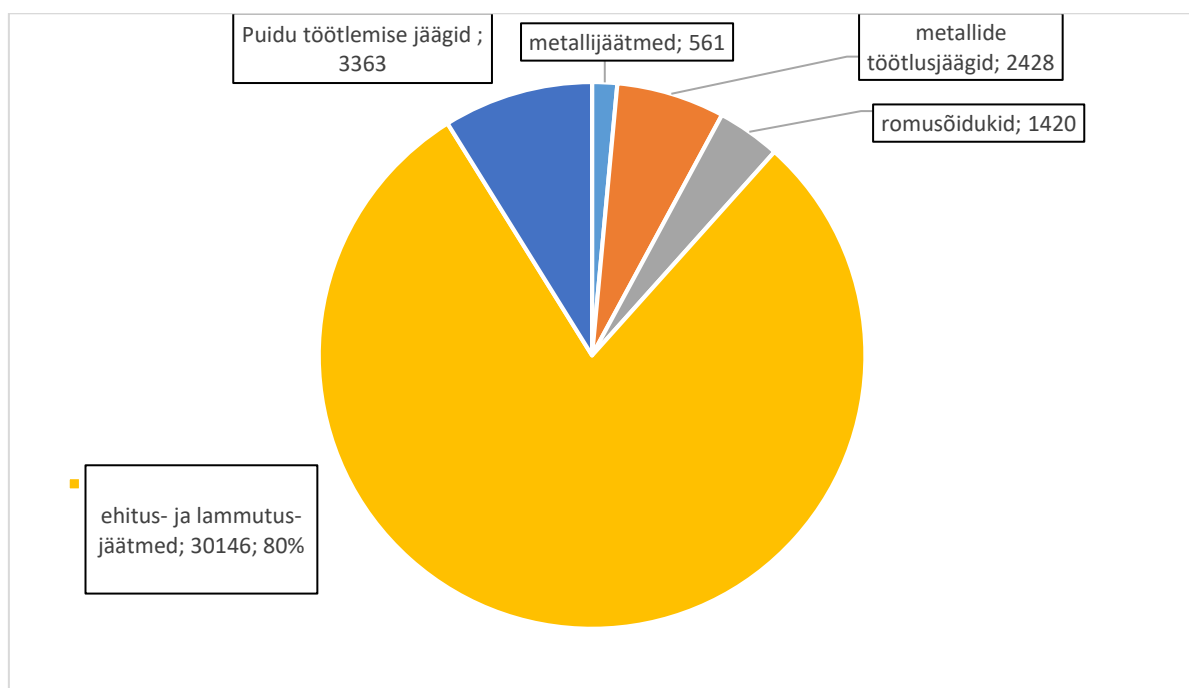
ja strateegilisi eesmärgid järgib Eesti riigi jäätmekava, mille alusel tuleb esmajärjekorras jäätmeteket vältida ja kui see osutub võimatuks, tuleb jäätmeid nii palju kui võimalik ette valmistada korduskasutuseks, siis ringlusse võtta ja muul viisil taaskasutada, et ladestada prügilasse võimalikult vähe jäätmeid. Nagu eelnevalt kirjeldatud, on jäätmetekke vältimise põhimeetodiks eseme või toote võimalikult pikaajaline kasutamine ning ka korduskasutamine mõne teise kasutaja poolt.

Jäätmehierarhiat kujutav diagramm on jäätmekava varasemates peatükkides esitatud joonisel 2-1, lk 15

Rakvere linnas taaskasutati või suunati aastatel 2020-2024 taaskasutusse keskmiselt 38 523 tonni jäätmeid (KAUR jäätmearuanne 2020-2024, keskkonnaotsuste infosüsteem KOTKAS), mis pärinevad üheksast jäätmepõhigrupist (joonis 3-11). Suurem osa ehk keskmiselt vähemalt 500 t aastas või selle lähedane kogus pärineb järgmistest jäätmeühenditest:

- Metallijäätmed (kood 02 01 10): 561 t/a.
- Puidu töötlemise ning plaatide ja mööbli tootmise jäätmed (kood 03 01 01; 03 01 05): 3363 t/a.
- Metallide töötlemisjäätmed (kood 12 01 01; 12 01 02), keskmiselt: 2428 t/a.
- Romusõidukid mitmesugustest liiklusvaldkondadest (sealhulgas liikurmasinad) ning romusõidukite lammutamisel ja sõidukihooldusel tekkinud jäätmed (kood 16 01 *), keskmiselt: 1420 t/a.
- Ehitus- ja lammutusjäätmed (kood 17), keskmiselt: 30 146 t/a (ülekaalukalt suurim jäätme põhigrupp, 80% taaskasutatavatest jäätmekogustest).

Ülejäänud gruppide jäätmeid taaskasutati oluliselt vähem, alla 500 t/a ning näiteks olmejäätmete puhul (kood 20) jäi keskmine taaskasutus aastatel 2020-2024 alla 200 t/a.

Joonis 3-11 Põhiliste jäätmete (vähemalt 500 t/a) taaskasutuskogused Rakvere linnas (2020-2024 keskmiselt, t/a)

Käitlustoimingutest on suurima mahuga toiminguks taaskasutuseks ettevalmistamine R12, (keskmiselt ligikaudu 11 880 t).

Ülejäänud taaskasutustoiminguid teostati aastatel 2020-2024 tunduvalt väiksemas mahus.

3.5 KÕRVALDAMIS- JA TAASKASUTUSRAJATISED

Rakveres puuduvad tegutsevad jäätmete kõrvaldamisrajatised. Jäätmeloaga jäätmete käitlusrajatised on esitatud tabelis 3-12. Olulisemad (mitte kõik) jäätmete vastuvõtu ja käitluskohad on esitatud ka skeemil lisas 3.

Tabel 3-12 Rakvere linna jäätmekäitlusrajatised

Objekti nimi, asukoht	Käitleja	Tegevuse kirjeldus vastavalt keskkonnaloale või -registreeringule
Metallijäätmete kogumiskoht (Raua tn 2, Rakvere)	AS Kuusakoski	- Metallijäätmete kogumine ja sorteerimine R12s; - ehitus-lammutusjäätmete kogumine ja sorteerimine R12s; - Elektri- ja elektroonika seadmete käitlemine R12s; - Vanarehvide käitlemine R12s; - Romusõidukite käitlemine R12s; - Pliiakude käitus R12s; - Muud ohtlikud jäätmed R12s.
Metallijäätmete vastuvõtukoht (Narva tn 42, Rakvere)	Tolmet OÜ	- Vanametalli vastuvõtt, töötlemine, transporditeenused; konteinerid, autoromude vastuvõtt
Metallijäätmete vastuvõtukoht ja utiliseerimine (Narva tn 43, Rakvere)	Metrana OÜ	- Musta ja värvilise vanametalli vastuvõtt, utiliseerimine; - konteinerite rent, - elektrimootorite vastuvõtt, utiliseerimine.
Lääne-Viru Jäätmekeskus, Paemurru tee 12, Piira küla, Vinni vald	MTÜ Lääne-Viru Jäätmekeskus	Jäätmete vastuvõtt: - olmejäätmed; - suurjäätmed (mööbel); - asbesti sisaldavad jäätmed; - elektri- ja elektroonika seadmed; ohtlikud jäätmed; - biolagunevad aia- ja haljastujäätmed; - paber ja kartong; - ehitus ja lammutusjäätmed; vanarehvid; - pakendijäätmed; - tekstiil; - koldetuhk, metall, autolammutuspraht, klaas, plast, kile, kattepinna, kivid ja betoonükid
F. G. Adoffi tn 11, Rakvere (Kroonikeskus)	MTÜ Sõbralt sõbrale	korralik kodusisustus (raamatud, lillepotid, riided, diivanid,apid)

Lasteriided, Tedre tn 11, Rakvere	MTÜ Maria ja lapsed	Korralikud lasteriided, mänguasjad, kölblikud käsitöömaterjalid
-----------------------------------	---------------------	---

Rakveres saab kasutatud riideid, jalatseid ja kodutekstiili viia mitmesse avalikku kogumiskonteinerisse. Peamised asukohad on:

- Tallinna tänav 29;
- Eduard Vilde tänava Rimi parkla (E. Vilde tn 8);
- Kivi tänava ja Rägavere tee ristmiku piirkond ning
- Vahtra puistee 81 (Pakendimaja juures).

Suuremates, vähemalt 400 m² pinnaga kauplustes asuvad patareide ja pisielektroonika kogumise kastid, samuti Rakvere Linnavalitsuses.

Järgnevalt anname lühiülevaate väljaspool Rakvere linna, kuid linnaga vahetult piirnevatel aladel paiknevatest jäätmekäitluskohtadest/-punktidest, mida saavad kasutada ka Rakvere linna elanikud ja ettevõtted.

Tabel 3-13 Rakvere linna lähiümbruse, Rakvere valla jäätmekäitlusrajatised

Objekti nimi, asukoht	Käitleja	Tegevuse kirjeldus vastavalt keskkonnaloale või -registreeringule
Olmeelektroonika, Silla tn 6, Uhtna alevik, (korrusmaja parkla)	avatud ettehelistamisel tel 3250 533	Olmeelektroonika, väikesed elektroonikaseadmed
Riidekonteiner, Sõmeru Coopi parklas	Humana Sorteerimiskeskus OÜ	Kandmiseks ehk korduskasutuseks sobivad riided, jalatsid, mänguasjad, kodutekstiil

Tabel 3-14 Rakvere linna lähiümbruse, Vinni valla jäätmekäitlusrajatised

Objekti nimi, asukoht	Käitleja	Tegevuse kirjeldus vastavalt keskkonnaloale või -registreeringule
Riidekonteiner, Pargi tn 3, Vinni alevik	Humana Sorteerimiskeskus OÜ	korduskasutuseks sobivaid riideid

Vaieldamatult olulisim jäätmekäitlusrajatis jäätmete liigiti kogumise seisukohalt on MTÜ Lääne-Viru Jäätmekeskus. Lähemalt järgnevas alapeatükis.

3.5.1 Lääne-Viru Jäätmekeskus

Olemasolevad andmed:

- Kinnistu aadress: Paemurru tee 12, Piira küla, Vinni vald
- Katastritunnus: 90101:001:0909
- Sihtotstarve: 100% Jäätmeoidla maa
- Krundi pindala: 92 916 m²

Lääne-Viru Jäätmekeskus (MTÜ Lääne-Viru Jäätmekeskus) asutati 16. oktoobril 2007 Lääne-Virumaa kohalike omavalitsuste poolt. Keskuse peamine eesmärk on korraldada piirkonnas tõhusat ja keskkonnasõbralikku jäätmekäitlust, prügi kogumist ning ringlussevõttu.

Kinnistul asub jäätmejaama olme- ja sorteerimishooned ning jäätmeladestusboksid.

Jäätmekeskust opereerib MTÜ Lääne-Viru Jäätmekeskus.

Lääne-Viru Jäätmekeskuses võetakse vastu: olmejätmeid, suurjätmeid (mööbel), asbesti sisaldavaid jätmeid, elektri- ja elektroonika seadmeid, ohtlikke jätmeid, biolagunevaid aia- ja haljastujätmeid, paberit ja kartongi, ehitus ja lammutusjätmeid, vanarehve, pakendijätmeid, tekstiili, koldetuhka, metalli, autolammutusprahti, klaasi, plasti, kilet, kattepinnast, kive ja betoontükke.

Tasuta saab ära anda: akud/patareid; eelsorditud pakend; eelsorditud puit; oksad, metall; kompaktsed elektroonikaseadmed; vanapaber..

Jäätmekeskusse võivad jätmeid tuua kõik inimesed, hinnakiri on järgmisel lingil:
<https://lvjk.ee/jaatmete-vastuvott/hinnakiri/>

Jäätmekeskuses toimub muuhulgas segaolmejätmete põletamisele suunamine, vastuvõtt toimub angaaris. Segaolmejätmetele LVJK-s täiendavat sorteerimist ei toimu.

Täiendav sorteerimine toimub ehitus- ja suurjätmete lõikes.

Jäätmekeskuses suuremaid muutusi ja rekonstrueerimistöid hetkel ei kavandata, jäätmekeskuse kaasajastamine toimub pideva protsessina vastavalt vajadusele ning rahastusvõimalustele. Aastased remondi- ja hoolduskulud moodustavad ligikaudu 50 000 EUR/a.

Jäätmekeskus on varustatud autokaalude, kaamerate ning kõigi vajalike tehnovõrkudega.

Jäätmekeskuse asukohaskeem on esitatud lisas 3.

Joonis 3-12 Suurjäätmete esialgne (vahe)ladustamine (vasakul fotol)
Joonis 3-13 jäätmete vaheladestamine boksidesse sortimendi alusel

Joonis 3-14 segaolmejäätmete angaar

3.5.1.1 Planeeritav Ebavere sorteerimis- ja ümbertöötlemise jaam

Lääne-Viru Jäätmekeskusel on lähiaastatel kavas rajada Väike-Maarja valda, Väike-Maarja aleviku lähiste, Ebavere külla pakendijäätmete ja segaolmejäätmete sorteerimisjaama. Jaam tuleb igati kaasaegne, varustatakse purustusseadmetega ja granulaatoritega, sealhulgas:

- Tööstuslik purusti;
- Plastiku ümbertöötlemisseadmed;
- Ekskavaator-ümberlaadurid;
- Vanapaberi töötlemisseadmed;
- Vanametalli ümbertöötlemisseadmed;
- Rehvide purustusseadmed;
- Penoplastu ümbertöötlemisseadmed;
- Puidu ümbertöötlemisseadmed;
- Õlide ümbertöötlemisseadmed.

Maksumuseks on hinnatud 30 miljonit EUR ja ehitusajaks 2028. a.

3.6 RAKVERE VARASEMATE AASTATE JÄÄTMEKÄITLUSPROJEKTID JA -INVESTEERINGUD

Rakvere linnas viimastel aastatel ellu viidud jäätmealased tegevused on toodud tabelis 3-15.

Tabel 3-15 Rakvere linna jäätmehooldusalased projektid 2020-2024

Rahastatud tegevused	2022	2023	2024	2025
SA KIK-lt toetus: biojäätmete liigiti kogumine Rakvere linnas: biojäätmete kogumisvahendite (konteinerid ja kompostrid) ostmiseks ja elanikele soodustingimustel müümiseks	47 724,60 €			
SA KIK-lt toetus: Rakvere linna koolide jäätmete liigiti kogumine, jäätmete sorteerimiskastide/- punktide soetamine			10 350,00 €	
SA KIK-lt toetus: Rakvere linna jäätmekava koostamiseks				19 288,82 €

LVJK sai rahastuse SA-lt KIK eterniidi vastuvõtuks Lääne-Viru maakonna elanikelt aastal 2026, eterniidijäätmete vastuvõtt jäätmekeskuses lõpeb orienteeruvalt augustis 2026.

Samuti Sa-lt saadi rahastus klaasikonteinerite soetamiseks kohalikele omavalitsustele aastal 2025.

Aastal 2026 on VIROLi eestvedamisel koostamisel Lääne-Virumaa jäätmehoolduse koostöömudelite analüüs. Analüüsi viib läbi konsortsium TrinEst Advisory OÜ ja Alkranel OÜ. Analüüsi eesmärk on selgitada välja, milline koostöövorm tagab jäätmereformi

eesmärkide kõige kuluefektiivsema, õiguspärasema ja sobivama elluviimise Lääne-Virumaal. Lähemalt kirjeldame alapeatükis 6.1.

Varasemad jäätmehooldusega seotud ja realiseeritud projektid, on leidnud käsitlemist eelneva(te)s jäätmekava(de)s.

3.7 ANDMED RAKVERE LINNA JÄÄKREOSTUSOBJEKTIDE NING NENDE KORRASTAMISEKS VÕETAVATE MEETMETE KOHTA

Rakvere linnas asuvad Keskkonnaportaali andmetel järgmised jääkreostusobjektid (tabel 3-16, *allikas: Keskkonnaportaal*).

Tabel 3-16 Minevikus saastunud jäätmekäitlusobjekt Rakvere linnas*

Jääkreostusobjekt	Staatus/kategooria	Asukoht	Seisund
Moonaküla põhjaveereostus	Lekkega seotud õnnetuspaik. Jääkreostus, tuvastatud aastal 2006	Põhja, Lääne ja Kesk tn, Rakvere linn ja Tõrremäe küla, Rakvere vald	Põhjavesi on reostunud aroaatsete süsivesinikega, lenduvate orgaaniliste ühenditega ja naftaproduktidega üle piirarvu. Vesi joogiks kõlbmatu, viimasel ajal reostunud põhjaveega ala muutumatu suurusega. Jääkreostuse likvideerimiseks ei ole meetmeid rakendatud
Lääne-Viru TREV-i raudtee bituumeni laadimissõlm	3. kategooria	Jaama pst 30, Rakvere	Jääkreostus väheses osas likvideeritud
Rakvere sõjaväelinnaku katlamaja kütusehoidla	Ei ole ohtlik	Nortsu tee 14a, Rakvere	Jääkreostus on aruande/info alusel likvideeritud
Rakvere naftaterminal	3. kategooria	Narva tn 49, Rakvere	Jääkreostus väheses osas likvideeritud

Allikas: Keskkonnaportaal

***märkus:** käsitleme ainult Rakvere linna piires asuvaid objekte, Rakvere ja Vinni vallas asuvaid jääkreostusobjekte käsitletud ei ole

4 HINNANG EELMISE JÄÄTMEKAVA EESMÄRKIDE TÄITMISELE

Rakvere linna territooriumil kehtib tänase seisuga Rakvere Linnavolikogu 16. juuni 2021. a määrusega nr 11 vastu võetud Rakvere linna jäätmekava - ringmajanduse strateegia osakavana 2021-2027. Eelmise perioodi jäätmekava eesmärkide täitmise ülevaade on esitatud järgnevas tabelis, tabel 4-1.

Tabel 4-1 Eelmise perioodi jäätmekavade eesmärgid ja nende täitmine

Eesmärk / tegevus	Elluviimine
Rakvere linna jäätmekava 2021-2027 tegevuskava	
1. Jäätmetekke vähendamine ja elanikkonna keskkonnateadlikkuse edendamine	
Tegevused jäätmetekke vähendamiseks ja vältimiseks	
Aia- ja haljastujäätmete kompostimine oma kinnistul: kompostrite soetamine	2022.a sai Rakvere Linnavalitsus SA KIK-lt toetust biojäätmete kogumisvahendite (konteinerid ja kompostrid) ostmiseks ja elanikele soodustingimustel müümiseks. Tooted jagati Rakvere linna elanikele ja korteriühistutele
Suurjäätmete tekke vältimine korduskasutuse võimaluse loomisega Rakvere jäätmejaamas	hetkel korduskasutuse võimalus pigem teoreetiline F. G. Adoffi tn 11, Rakvere (Kroonikeskus) MTÜ Sõbralt sõbrale
Teadlikkuse suurendamine: tarbimisel kestlike toodete valimine; kodumasinade ja mööbli parandamise eelistamise põhjuste selgitamine	Elanike teavitamine pidev. Kodulehel palju infot https://rakvere.ee/jaatmemajandus
Jäätmete liigiti kogumine	
Pakendijäätmete kogumispunktides segapakendite konteinerite asendamine või täiendamine materjalide kogumise konteineritega, s.h vanapaber, metall ja klaas	olemas segapakendi, klaasi-, paberi- ja pappkonteinerite osas ning vähesel määral plast-, metallpakendite ja joogikartongi osas. Tegelevad TKO-d
Pakendijäätmete kogumispunktide heakorra tagamine ning suurema prügistamisohuga pakendipunktide asukohtade muutmine	TKO ülesanne
Lehe, asbesti, ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamine	Toimib. Jäätmevaldajatel võimalik tellida vedu korraliselt vedajalt (tasuline)
Jäätmevaldajate registri abil liigitikogumise nõuete täitmise kontroll	Teostamisel
Jäätmete taaskasutamine	
Eesmärk / tegevus	Elluviimine
Ringmajandusele põhinevate ärimudelite arendamine	Toimub ja tegevust tuleb jätkata
Reoveepuhastussetete, biojäätmete jmt käitlusvõimaluste parendamine ja kasutusvõimaluste analüüs	Teostamata (analüüsida vajalikkust)
LVJK jäätmete taaskasutuseks vajaliku taristu arendamine	Plaanis rajada Väike-Maarja valda Ebavere külla sorteerimiskeskus/-tehas, 2028. a
Kompostmulla kasutuselevõtt nõude kehtestamisega avalike objektide haljastamisel	Teostamisel
Jäätmete ohtlikkuse vähendamine	
Ohtlike jäätmete tasuta vastuvõtmine eraisikutelt	Toimib, kuid mitte 100%-lt, osa ohtlike jäätmeid võetakse vastu tasuliselt, nt eterniit, saastunud puit, plast jmt (vt LVJK hinnakiri)
Elektroonikajäätmete, s.h patareide, lambipirnide ning akude tasuta vastuvõtt jäätmejaamas ning kauplustest	Toimib
Vanaõli kogumise ning käitlemise nõuetest	Teostamata

teavitava elektroonilise infokandja loomine linna koduleheküljele	
Järelevalve ettevõtete üle, kelle tegevuse käigus tekivad ohtlikud jäätmed	Teostab Keskkonnaamet
Jäätmehoolduse jätkusuutliku arengu tagamine	
Kõikides linna tegevusvaldkondades s.h ehitus ja planeerimine, haridus, sotsiaalhooldus jne töövõttude, hangete korraldamisel ringmajanduse kriteeriumidega arvestamine	Teostamisel
Linna juhtide, kõikide ametite töötajate ning volikogu liikmete täiendkoolitus ringmajanduse valdkonnas	Toimub
Omaavalitsuskeskuse jäätmeveomudeli parendamine ja juurutamine	Toimub jäätmevesteegia mudelite analüüs, Violi eestvedamisel
Jäätmehoolduse rahastamise vähendamine linnaeelarvest ning alternatiivsete rahastusallikate juurutamine („saastaja maksab“ põhimõtte rakendamine)	Viiakse järk-järgult sisse, osaliselt juba toimib
2. Jäätmevaldajate ootuste ja vajadustega arvestamine	
Korraldatud jäätmeveo arendamine	
Korraldatud jäätmeveo arendamine	Rakvere LV
Riigihanke läbiviimine ja kontsessioonilepingu sõlmimine, lepingu tingimuste täitmise järelevalve	Pidev toiming
Lisanduvate materjalide hõlmamine korraldatud jäätmeveoga: igakuine kinnistupõhine jäätmekogumine	Pidev toiming vastavalt õiguskatide rakendumisele
Lisateenuste valiku täiendamine, s.h vabatahtlikult kogutavate jäätmeliikide lisamine	Vabatahtlikult saab koguda ja üle anda pakendijäätmeid lepingu alusel ja suurjäätmeid tellimuse alusel
Vabatahtlikud kinnistupõhised kogumislahendused	
Korraldatud jäätmeveole täiendavate jäätmeliikide lisamine hankeperioodi alguses või jooksvalt	Tänapäevaks tuleb kõigis üksik- ja kaksikelamutes ja korterelamutes tekkivad biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed (20 01 08) liigiti koguda ja kompostida oma kinnistu piires, anda üle jäätmevedajale või viia LVJK-sse. Kõigil jäätmevaldajatel on võimalik osta või rentida köögi- ja sööklajajäätmete kogumiseks eraldi kogumismahuti, mida jäätmevedaja tühjendab. Kui kinnistul on 10 ja enam korteriga elamu, tuleb eraldi kogumismahutitesse koguda paber ja kartong (20 01 01) Üksik- ja kaksikelamutes tekkiv paber ja kartong (20 01 01) tuleb liigiti koguda ja anda üle jäätmevedajale või viia LVJK-sse. Kõigil jäätmevaldajatel on võimalik osta või rentida paberi ja kartongi kogumiseks eraldi kogumismahuti, mida jäätmevedaja tühjendab. Toitlustusasutustes, koolides, lasteaedades, hoolekandetasutustes, toiduainete kauplustes ning kinnistutel, kus tekib biolagunevaid köögi-

	ja sööklajajäätmeid peab lisaks segaolmejäätmetele toimuma biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete (20 01 08) liigiti kogumine ja äravedu. Jäätmevedaja peab võimaldama ka teiste korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmete liigiti kogumist ja äravedu.
Eesmärk / tegevus	Elluviimine
Uute jäätmemajade planeerimine ja rajamine	Teostatav toetusmeetmete kaudu, nt jäätmete liigiti kogumise taristu arendamise programm, taotleja Rakvere LV
Kompostrite soetamine aia- ja haljastujäätmete kompostimiseks või köögi- ja sööklajajäätmete kompostimiseks	2022.a sai Rakvere Linnavalitsus SA KIK-lt toetust biojäätmete kogumisvahendite (konteinerid ja kompostrid) ostmiseks ja elanikele soodustingimustel müümiseks. Tooted jagati Rakvere linna elanikele ja korteriühistutele
Jäätmekogumisringide korraldamine avaliku ruumi koristamiseks jäätmetest pärast avalikke üritusi	Teostatakse vajadusel pidevalt
Avaliku pakendikogumise võrgustiku arendamine	
Heakorra tagamine pakendikogumise punktides	Tagatud
Turvalisuse ning ligipääsunõuete kehtestamine pakendikogumise ettevõtetele: puuetega inimesed, lapsed, vanurid	Üldjuhul tagatud
Aegunud ohtlike ravimite ja ohtlike ainete määratud pakendite kogumiskohtade määramine ja märkimine linnavalitsuse koduleheküljele	Info olemas kodulehel https://rakvere.ee/jaاتمemajandus
3. Koostöö arendamine teiste kohalike omavalitsuste ja partneritega	
Jäätmevaldkonna koostööorganisatsioonide tegevusse panustamine	Toimub pidevalt
Jäätmeseaduse eelnõu sätte toetamine, mis kirjeldab jäätmehoolduse koostööorganisatsiooni rolli ning õiguseid	Teostatud
Eesmärk / tegevus	Elluviimine
Kohalike omavalitsuste ühiste seisukohtade kujundamine ja esitamine riigile ja ettevõtetele	Pidev protsess
Kohalike omavalitsuste poolsete ringlussevõtu eesmärkide saavutamise kohustuste määramine poliitiliste ning ühiskondlike kokkulepetega	
Seisukohtade kujundamisel osalemine pikaajalise jäätmehoolduse strateegia loomisel	Pidev protsess
Andmete kogumine ning töötlemine ühiste analüüside koostamiseks	Toimub. Pidev protsess
Nutikates ühistes arendusprojektides osalemine	Toimub. Pidev protsess
Naaberomavalitsustega ühistel tingimustel avaliku pakendikogumise arendamine	Toimub. Pidev protsess

Ringmajanduse ja jäätmevaldkonna informuuri rajamine ja ajakohastamine	Alustamisjärgus. Jätkuv protsess
--	----------------------------------

5 PLANEERIMINE

Rakvere linnas elab (01.01.2026 seisuga) 14 728 elanikku. Elanike arvu poolest on Rakvere linn suuruselt kaheksas linn Eestis.

Nagu enamikes Eesti piirkondades, on elanike arv langenud ka Rakvere linnas.

Rakvere linna rahvaarv on viimastel aastatel stabiliseerunud, s.t langustrend on aeglustunud ja on suhteliselt ühtlane.

Kuna kehtiv Rakvere linna üldplaneering, kehtestatud Rakvere linnavolikogu 16. oktoobri 2009. a, on vananenud ja uue koostamine on algusjärgus - Rakvere Linnavolikogu algatas 22. aprillil 2026 Rakvere linna üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise, puuduvad käesoleva jäätmekava koostamise hetkel täpsemad rahvastiku ja selle arengu prognoosid.

Käesolevas jäätmekavas lähtume keskmisest stsenaariumist, mille alusel kahaneb linna elanike arv aastaks 2040, võrreldes aastaga 2024, 12% võrra ehk Rakvere elanike arv aastal 2040 oleks 13 162 inimest (vt ka tabel 5-1).

Elanike arv mõjutab otseselt omavalitsuse jäätmehoolduse korraldamise tingimusi ja eesmärkide saavutamise meetmeid.

Rakvere linna jäätmete koguteke jäätmevaldaja kohta on 2020-2024. a keskmise näitel ca 315 kg (vt ka tabel 3-1) ning kuigi suuri muutusi pole võrreldes 2020. a sisuliselt toimunud, eeldame, et näitaja on langustrendis, mis tõenäoliselt liigiti kogumise edenemise mõjul jätkub.

Ettevõtete lõikes on väga raske prognoose teostada, mistõttu tuleb eeldada, et jäätmetekkes ei ole juriidiliste isikute puhul olulisi muudatusi ette näha.

Tabel 5-1 Rahvaarvu muutuse prognoos Rakvere linnas

Näitajad / perioodid	2026-2030 / kokku	2030-2040 / kokku
Loomulik iive, ränne, taastusränne, rahvaarvu muutus	-4%	-8%
Rakvere linna elanike arvu prognoositav muutus, el arvu prognoosperioodi lõpul kokku*	~14 262* (elanike arv aastal 2030)	~13 162* (elanike arv aastal 2040)

Allikas: Konsultandi arvutused ja prognoosid

*Märkus: seisuga 01.01.2026 on linna elanike arv 14 728

Seoses elanike arvu vähenemisega, tuleks eelduslikult oodata ka olmejäätmete reaalse koguse vähest langust. Elanikkonna keskkonnateadlikkuse arendamine ja jäätmereformi jõustumine aitab eeldatavalt kaasa jäätmete liigiti sorteerimise olulisele paranemisele, mis pigem vähendab omakorda segaolmejäätmete kogust (kuid ei pruugi vähendada

olmejäätmete kogust tervikuna), samal ajal suurendades liigiti sorteeritud jäätmete kogust.

Eeldame teatud elanikkonna heaolu paranemist järgneva 5-10 aasta jooksul, mis omakorda eelduslikult veidi kasvatab üldist olmejäätmekogust (mitte segaolmejäätmete kogust) elaniku kohta (tabel 5-2). Olmejäätmete koguteke omavalitsuses on jäätmearuandluse põhjal arvestuslikus ajavahemikus 2020-2024, olnud suurusjärgus 4500 - 5000 tonni (keskmiselt 4643 t, alapeatükk 3.2.2, tabel 3-4). Hea näitaja on see, et aastatega on vähenenud segaolmejäätmete suhteline kogus üldisse olmejäätmete kogusesse ja „mängib“ kaasa koos olmejäätmete koguse muutusega. Kõigi eelnevate eelduste tulemusel (elanikkonna prognoositav vähenemine perioodil 2026-2040 1566 inimese võrra (n-ö keskmine prognoos); heaolu teatav kasv; keskkonnateadlikkuse jätkuv suurenemine, saame prognoosida aastateks 2026–2030 eeldatava aastase keskmise olmejäätmete koguse elaniku kohta laias laastus võrdseks (või vähesel määral kasvavaks) eelmise viie aasta keskmisega ehk 315 kg/aastas (tabel 5-2).

Perioodil 2020–2024 on pakendijäätmete kogus nii elanikkonna kui ettevõtete peale kokkuvõetuna olnud elaniku kohta keskmiselt 271 kg/a. Seoses sorteerimisharjumuste paranemise ning samuti pideva pakendite hulga tõusuga on vastavalt riigi jäätmekavale oodata pakendite koguse suurenemist ligikaudu 2% aastas elaniku kohta.

Tabel 5-2 Prognoositavad jäätmetekke kogused Rakvere linnas 2025-2030

Näitaja / aasta	2026	2027	2028	2029	2030
Elanike arv	14728	14610	14493	14377	14262
Olmejäätmete kogus (t/a)	4822	4918	5017	5117	5219
Pakendijäätmete kogus (t/a)	1934	1973	2012	2052	2093

Allikas: Konsultandi arvutused

Kokkuvõtteks: kõik uued suuremad jäätmevaldajad või jäätmevaldajate piirkonnad liituvad korraldatud olmejäätmeveo süsteemiga ning lisanduva mahuga tuleb arvestada uut korraldatud jäätmeveo perioodi ette valmistades. Arvestada tuleb uute elamupiirkondade, võimalike tootmisettevõtete, hotellide jt turismi- ja puhkerajatiste jäätmekäitlusega. Lahendused tuleb ette näha juba detailpaneeringute käigus ning täpsustada ehitusprojekti juures.

5.1 EESMÄRKIDE SEADMINE

Eesti oli võtnud eesmärgiks, et juba alates 2020. aastast oleks tulnud ringlusse võtta vähemalt 50% ja 2025. aastaks 55% kodumajapidamistest pärinevatest paberi-, metalli-, plasti- ja klaasijäätmetest, muudest liigiti kogutud kodumajapidamisest ja muudest allikatest pärinevatest jäätmetest. Kohaliku omavalitsuse jäätmealased eesmärgid tulenevad eeskätt riigi jäätmekavas seatud eesmärkidest, mis on esitatud tabelis 5-3.

Tabel 5-3 Riigi jäätmekavast ja jäätmeseadusest tulenevad eesmärgid

Eesmärk	Baastase Eestis 2020	Sihttasemed Eestis (2028)	Tänane seisund Rakveres
Olmejäätmete ringlussevõtu osakaal kogumassist*	29%	50% (sihttase 2025 a 58%, 2031 a 60% ja 2035 a 65%)	Vahemikus 2020-2024 keskmiselt 26%, kuid 2024. aastal eraldi võetuna juba 37%
Pakendijäätmete ringlussevõtu osakaal kogumassist	66%	70% (sihttase 2028 a 70%)	Vahemikus 2020-2024 keskmiselt 77%
Biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaal kogumassist	5%	13%	Vahemikus 2020-2024 keskmiselt 45%
Biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavate segaolmejäätmete kogumassist	57%	20% (2023 a lõpuks tagatud, et biojäätmeid kogutakse kas eraldi või need võetakse ringlusse tekkekohal)	Vahemikus 2020-2024 keskmiselt 20% (eesmärk saavutatud)
Ehitus-lammutusjäätmete taaskasutuse osakaal nende jäätmete kogumassist	72%	75%	93%
Elektroonikaromude kogumise osakaal 2020-2024 turule lastud elektri- ja elektroonikaseadmete kogumassist	64%	85%	96%
Kantavate patarei ja akujäätmete kogumise osakaal jäätmete kogumassist	29%	65%	85%

* Olmejäätmete ringlussevõtu sihtarv on vähemalt 50% massist, hõlmates paberi, metalli, plasti ja klaasi korduskasutust

Allikad: Riigi jäätmekava 2023-2028, Riigi jäätmekava 2014-2022 täitmise aruanne ja KAUR jäätmearuanne (keskkonnaotsuste infosüsteem KOTKAS)

Jäätmeseaduse kohaselt tuli juba alates 2020. aasta 1. jaanuarist taaskasutada:

- kodumajapidamisest pärinevaid paberi-, metalli-, plasti- ja klaasijäätmeid ja muid liigiti kogutud kodumajapidamisest pärinevaid jäätmeid ning muudest allikatest pärinevaid samalaadseid jäätmeid, välja arvatud tootmisjäätmed ja põllumajanduslikust tootmisest või metsandusest pärinevad jäätmed, korduskasutuseks ettevalmistamisena ja ringlussevõtuna – vähemalt 50 protsendi ulatuses nende jäätmete kogumassist kalendriaastas;

- ehitus- ja lammutusjäätmel, välja arvatud sellised looduslikud ained nagu kivid ja pinnas ning ohtlike aineid sisaldavad kivid ja pinnas, korduskasutuseks ettevalmistatuna, ringlussevõttuna ja muul viisil taaskasutatuna, sealhulgas tagasitäiteks, muude ainete asemel – vähemalt 70 protsendi ulatuses nende jäätmete kogumassist kalendriaastas.

Lähtuvalt riigi jäätmekavast ja jäätmeseadusest on kohaliku omavalitsuse tasandil eesmärgiks parandada lokaalseid võimalusi liigiti kogutud jäätmete üleandmiseks ja tõsta inimeste keskkonnateadlikkust jäätmete sorteerimisvajaduse osas. Jäätmete liigiti kogumine võimaldab nende edasist ringlussevõttu. Eeskätt on probleemseks biolagunevate jäätmete osas sihttasemete saavutamise tagamine. Samuti rikub biolagunevate jäätmete sattumine teiste jäätmete hulka nende kvaliteeti, mis ei võimalda hiljem nende ringlussevõttu.

6 JÄÄTMEHOOLDUSE ARENDAMINE

6.1 JÄÄTMEHOOLDUSSTRATEEGIA VALIK

Jäätmehooldusstrateegia valiku puhul tuleb lähtuda käimasoleva jäätmereformi põhimõtetest ja eesmärkidest, millest põhiline on saavutada jäätmete liigiti kogumisel aastaks 2035 sihtarv: 75% jäätmetest peab olema kogutud liigiti.

Muutuvad ka klienditeeninduse ja arvelduse korraldused. KOV-il tuleb edaspidi jäätmehoolduse ja korralise jäätmeveo läbiviimises välja kuulutada mitu hanget, senise levinud ühe hanke asemel. Uue korralise jäätmeveo perioodil tuleb samuti ette näha pakendite kohtkogumine, millest tuleb aegsasti ette teatada ka jäätmevaldajaid.

Rakvere linna jäätmekäitluse ja korralise jäätmeveo jätkamiseks on neli alternatiivi:

- Alternatiiv 0. Linn korraldab jäätmehoolduse ise, rakendades oma arveldus- ja IT-süsteemi;
- Alternatiiv 1. Korraldusasutuseks saab LVJK, mis täidab jäätmehoolduse korralduse ülesandeid täies mahus, kasutades olemasolevat kliendihaldussüsteemi;
- Alternatiiv 2. Luuakse uus kompetentsikeskus, mis saab olema eraldi korraldavaks struktuuriks. LVJK jääb turuosaliseks (vedu/käitus). Eeldab uut IT-süsteemi;
- Alternatiiv 3. Korraldus ostetakse väliselt (nt MTÜ Eesti Jäätmehoolduskeskus (EJHK)); maakonda jääb koordineeriv roll ja arveldus.

Tänase seisuga on käimas nelja loetletud alternatiivi analüüs, mida teostatakse TrinEst Advysory OÜ ja Alkranel OÜ poolt. Analüüs valmib 2026. a augusti lõpuks. Peamise erinevused alternatiivide vahel on korraldatud jäätmevedu ning kliendihaldus ja arveldus.

Sõelale on jäänud kaks alternatiivi, alternatiivid 1 ja 2, mille korraldamis-, käivitus- ja jäätmevaldaja kulud ja kuluefektiivsus on ligikaudu võrdsed. Lõplik tulemus pole jäätmekava koostamise ajal veel selgunud. Lõplik valik võib olla ka kahe alternatiivi kombinatsioon.

Hankeid tuleb edaspidi korraldada vähemalt kolm: korraline jäätmevedu segaolme- ja biojäätmetele; pakendiveole ning eraldi jäätmekäitlusele.

Samuti on perspektiivis võimalik rakendada traditsioonilist korraldatud jäätmevedu (KOJV) või alternatiivset KOJV.

- Traditsioonilise KOJV puhul moodustub teenustasu jäätmete käitluskulust ja veokulust.
- Alternatiivse KOJV puhul lisandub KOV jäätmehoolduskulu.

Traditsioonilise KOJV puhul on kaks jäätmevedajat ning mõlemad mõlemad esitavad jäätmevaldajale oma teenuse eest arve. Kontsessiooni rakendav KOV tasub ise vaid TKOde poolt hüvitatavad veokulud pakendijäätmete vedajale, kõik muud teenustasud maksavad jäätmevaldajad otse teenuse osutajale.

Jäätmevaldaja tasub pakendivedajale 0,50 € konteineri kohta. Ülejäänud veokulu tekkekohalt kogumisel ning kogu veokulu avalike pakendikonteinerite tühjendamisel tasuvad TKOde KOVi kaudu. Selleks esitab pakendijäätmete vedaja KOVile kord kuus arve ning KOV jagab arve TKOde vahel vastavalt turuosadele. TKOde tasuvad arved KOVile ning KOV omakorda pakendijäätmete vedajale.

Pakendijäätmete veokulu ei ristsubsideerita.

Alternatiivse KOJV puhul kujuneb jäätmehooldustasu vastavuses teenuse osutamise kuludega ja lähtub kulutõhususest. Tasu küsitakse vaid KOV jäätmehoolduskulude katteks ning see on proportsionaalne veo- ja käitluse tasuga.

Jäätmeveo teenustasu on kohustatud maksma KOJViga liitunud jäätmevaldaja (eramaja, korteriühistu, ettevõtte, asutus).

Senistele andmetel tuginedes jätkab Rakvere Linnavalitsus traditsioonilise KOJV-ga. Selgitamisel ja täpsustamisel on koostöö vorm teiste Lääne-Virumaa omavalitsustega.

6.2 KOGUMISSÜSTEEMIDE VALIK

Segaolmejäätmete, biolagunevate jäätmete, paberi ja kartongi osas jätkatakse korraldatud jäätmeveo süsteemi. Juurutada tuleb korraline vedu järk-järgult ka pakendikogumissüsteemi, millega plaanitakse jõuda lõpule aastal 2027.

Ohtlike jäätmete, elektri- ja elektroonikaromude jäätmete osas jätkatakse kogumisringide korraldamist ja kogumist kogumispunktides. Tänase seisuga on Rakvere linnas võimalus elektri- ja elektroonikajäätmete üleandmiseks kõigisse jäätmepunktidest. Säilib ka võimalus patareisid ja väikeseid akusid viia kogumiskastidesse kauplustes, koolides. Autoakusid võetakse vastu lisaks kogumispunktile ja LVJK-le ka suuremates mehitatud tanklates.

Pakendijäätmete kogumine viiakse seniselt linna paigaldatud TKO kogumiskonteinerite kasutuselt üle täielikult tekkekohal pakendijäätmete kogumisele (v.a pandipakendi alla mittekuuluvad klaaspakendijäätmed, mille kogumine jätkub ka avalike konteineritega). Kogumiskonteinerite võrgustik kaob linnapildist aastatel 2027-2028. Kortermajadel ja ettevõtetel on juba aastaid võimalik tellida pakendikonteiner ning seda teenust saavad kasutada ka eramajapidamised. Rakveres on pakendikonteinereid suurte kortermajade

juurde paigaldatud juba üle viie aasta, väiksematel korter-, ridaelamutel ja eramutel seisab see lähiaastatel ees. Elanike informeerimiseks alustab linn juba alates 2026. aastast ajaleheartiklite ja teiste infomaterjalide, sealhulgas paberkandjal infovoldikud ja linna kodulehele teabematerjali koostamise kaudu. Kavas on korraldada ka teabepäevi vähemalt kord aastas, alates 2026. aastast kuni 2028. aastani. 2028. aastaks loodetakse Rakvere linnas viia pakendijäätmete kohtkogumine, sealhulgas kõigi eramute juures, lõpule. **Konteinereid selleks on võimalik tellida lepinguliselt korraldatud jäätmevedajalt (täna LVJK, kuid enne 01.08.2027 tuleb läbi viia uued hanked), kuid ka TKO-delt.** Täna teabe alusel on Rakvere Linnavalitsusel kavas pikendada jäätmeveo hankelepingut **LVJK-ga** kuus kuud ehk orienteeruvalt kuni 01.08.2027.

Täna on hästi ja toimivalt korraldatud biolagunevate jäätmete, sealhulgas köögi- ja sööklajajäätmete kogumine, korraline vedu, vastuvõtt ja komposteerimine, sealhulgas isekompostimine.

Bioloogiliselt mittelagunevate aia- ja haljastujäätmete osas jätkatakse üleandmise võimaluse pakkumist LVJK-s. Antud jäätmete vastuvõtt võib jätkuda tasulisena.

Ehitus- ja lammutusjäätmete puhul jätkatakse tasulise üleandmise võimaluse pakkumist LVJK-s.

Aegunud ravimite ja ravimijääkide vastuvõttu teostatakse jäätmejaamas ja antud kohustus on ka apteekidel.

Ülejäänud sortimismääruses nimetatud jäätmeliikide osas, mille kogumise korraldamise kohustus lasub omavalitsusel, soovatakse jätkata nende kogumist vastavalt jäätmeliigile Rakvere jäätmejaamas ning metallijäätmete kogumiskohas (Raua tn 2, AS Kuusakoski)(vt ka lisa 3).

6.3 RAKVERE LINNA KORRALDATAVA JÄÄTMEVEO ARENDAMINE

Jäätmeseaduse § 66 lõige 1 kohaselt on korraldatud jäätmevedu olmejäätmete kogumine ja vedamine määratud piirkonnast määratud jäätmekäitluskohta kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud konkursi korras valitud ettevõtja poolt. Korraldatud jäätmevedu on linnas käesoleval ajal korrektselt ja hästi rakendatud ning konkursi jäätmekäitlejale ja vedajale viis Rakvere Linnavalitsus läbi sisseostu teenust kasutades.

Kontsessioonihanke lepingu tulemusena osutab Rakvere linnas 01.02.2022 – 01.02.2027 korraldatud jäätmeveo teenust MTÜ Lääne-Viru Jäätmekeskus. Korraldatud jäätmeveo rakendamisest alates puudub teistel jäätmekäitlusettevõtetel õigus nimetatud piirkonnast korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmeid koguda ja vedada. Korraldatud jäätmeveo piirkonnana hõlmatakse kogu Rakvere linna territoorium ühe jäätmeveopiirkonnana. Nagu eelnevalt märgitud, Rakvere Linnavalitsusel on kavas pikendada jäätmeveo hankelepingut LVJK-ga kuus (6) kuud ehk orienteeruvalt kuni 01.08.2027.

Korraldatud jäätmeveo rakendamine puudutab lähimas perspektiivis olmejäätmete ning pakendijäätmete kogumist, vedu ja käitlust (tabel 7-2) ning eraldi tellimisel veetakse tasu eest ära suurjäätmeid.

6.3.1 Pakendijäätmete korraldatud vedu ja taaskasutusorganisatsioonide (TKO) roll

Rakvere linn jätkab ka perspektiivis korraldatud jäätmevedu printsiibis: olmejäätmete kogumine ja vedamine määratud piirkonnast määratud jäätmekäitluskohta või -kohtadesse ning rakendades teenustasu, mis koosneb jäätmete käitluskulust ja jäätmete veokulust, seejuures mõeldakse käitluskulu all kogumiskulu. Alternatiivselt korraldatud jäätmeveo teenust, vähemalt vahemikus 2026-2031, juurutada ei kavandata.

Rakvere linn korraldab hiljemalt 2026. a lõpul korraldatud jäätmeveoks vähemalt kolm hanget: olmejäätmete kogumiseks ja veoks; pakendijäätmete veoks ning eraldi jäätmekäitluseks. Klient tasub edaspidi pakendijäätmete konteineri tühjenduse eest 50 senti ühest veokorrast, olenemata kogumisvahendi suurusest ja liigist (konteiner, kott). Ülejäänud pakendijäätmete kogumiskulud tasuvad taaskasutusorganisatsioonid (edaspidi TKO). Pakendijäätmete vaheladustus- ja käitluskulud katavad samuti TKO-d ning seda otse teenusepakkujale, kelle nad on leidnud. Vaheladustamise tingimused ja vahelao asukohad leiavad TKO-d. Konsultandi andmetel on näiteks EPR alustanud selleks Rakvere piirkonnas juba hinnapäringute koostamist ja saatmist maaomandi saamiseks või rentimiseks vaheladudele. TKO-d on teadlikud avalike konteinerite järkjärgulisest kaotamisest linnas ning nad astuvad esimesi samme pakendijäätmete kogumiseks ja käitlemiseks kohtkogumise raames neile vedaja poolt üleantavana. Pakendijäätmete TKO-dele üleandmise tingimused ja kord määratakse täpsemalt kindlaks uues koostatavas Rakvere linna jäätmehoolduseeskirjas ning hankelepingus, mille eelnõu lisatakse juba hanke käigus üheks hanke alusdokumendiks ning mis sõlmitakse (tõenäoliselt) kolmepoolsena KOV-i, vedaja ja TKO vahel. TKO-d on saatnud 2026. a Rakvere Linnavalitsusse ülevaatamiseks, ettepanekute tegemiseks ja esialgseks kooskõlastuseks ka esimesed lepingu eelnõud.

6.4 JÄÄTMETE LIIGITI KOGUMISE JA SORTIMISE ARENDAMINE

6.4.1 Biojäätmed

Nagu eelnevalt korduvalt öeldud, on korraldatud jäätmeveo lepinguga muuhulgas lahendatud biolagunevate jäätmete vedu, mistõttu on linnas tegelikult bioloogiliste jäätmete käitlus nii elanikele kui ettevõtetele hästi tagatud nii aia- ja haljastujäätmete kui köögi- ja sööklajäätmete seisukohalt. Biojäätmete osas peab linn kontrollima üle kõik kinnistud, kas kõigil isekompostimiseks registreeritud majapidamistel on reaalselt olemas kompostimise võimalus või olemas lepinguga biokonteiner.

6.4.2 Pakendijäätmed

Vastavalt 17.01.2026 jõustunud uue Pakendiseaduse (edaspidi PakS) § 15 lõige (3): Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab olmes tekkivate tagatisrahata pakendi jäätmete kokku kogumise korraldatud jäätmeveo raames jäätmeseaduse kohaselt, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi ning § 15 lõige (4): Tiheasustusalal kogutakse olmes tekkivate tagatisrahata pakendi jäätmed tekkekohal eraldi kogumismahutisse järgmiselt:

- 1) paber- ja kartongpakendijäätmed koos paberi- ja kartongijäätmetega;

2) joogikartong koos plast- ja metallpakendijäätmetega.

Lisaks otsustab KOV, kas klaaspakendijäätmeid kogutakse eraldi tekkekohal või avalike konteinerite kaudu.

Keskkonnaministri 03.06.2022 määruse nr 28 " Olmejäätmete liigiti kogumise ja sortimise nõuded ja kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused" (edaspidi määrus nr 28) § 3 lõige 3 sätestab, et kohaliku omavalitsuse üksus peab tagama oma haldusterritooriumil kõigi olmejäätmete vastuvõtmise ning korraldama vähemalt järgmiste jäätmeliikide liigiti kogumise, vastavalt jäätmeseadus § 31 lõige 3 ehk vähemalt paberi-, papi-, metalli-, plasti-, tekstiili- ja klaasijäätmete ning kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete liigiti kogumise.

Nii JäätS kui PakS põhimõtte on see, et kuna lähiperspektiivis hakkab toimuma tagatisrahata pakendi jäätmete kogumine tiheasustusalal tekkekohal, siis hakatakse järkjärgult hõrendama ja kaotama pakendijäätmete kogumist avalike konteinerite kaudu. Sama põhimõtet rakendab ka Rakvere linn ja käsitleme seda käesolevas jäätmekavas.

Pakendite osas on Rakvere Linnavalitsus teavitanud TKO-sid, et korraldatud jäätmeveo leping lõppeb 31.03.2027 ning TKO-d on saatnud esimese variandi lepingust, mis tuleb seaduse järgi nendega sõlmida. Täpne plaan selgub jäätmehoolduseeskirja uuendamisel. Rakvere Linnavalitsus korraldab hetkel ka jäätmehoolduseeskirja uuendamist.

Tänane, veel toimiv, avalike konteinerite hetkeseis on leitav siit lehelt:

<https://rakvere.ee/pakendiringlus-ja-taaskasutus#close>

Eriliigiliste pakendite üleandmisvõimaluse säilitamine on oluline ka edaspidi. Perspektiivis tuleb eraldi koguda klaas- ning plast-, metallpakendeid ja joogikartongi. Ühiselt saab üle anda paberi- ja papijäätmeid ja nende pakendeid.

Paigutuslikult on pakendikonteinerite paiknemine võrdlemisi hea katvusega. Siiski vajab pakendijäätmete kogumissüsteem aeg-ajalt ülevaatamist ja optimeerimist vastavalt inimeste käitumisele ja elamualade arengule. Pakendikonteinerite lisamisel tuleb neile leida asukohad, mis on inimestele mugavad kasutada. Seega tuleks neid täiendavalt rajada tihedama asustusega või uuselamupiirkondadesse, kus praegu vastav konteiner puudub.

Vajalik on ka pidev inimeste informeerimine pakendite sorteerimise vajadusest ning pakendijäätmete konteinerite sihtotstarbest, vältimaks pakendikonteinerite kasutamist olmejäätmete tarbeks. Elanikkonna teavitamine on pidev tegevus, mida tuleb teha kogu jäätmekava perioodil 2027-2030.

6.4.3 Elektroonikaromud ja ohtlikud jäätmed

Vajalik on jätkata ohtlike jäätmete ja elektroonikajäätmete kogumist LVJK-s ja jäätmepunktides (vt tabel 3-12). Tegevus on vajalik kogu jäätmekava perioodil 2027-2030.

Ohtlike jäätmete hulgas on probleemiks asbesti sisaldavate ehitusjäätmete, näiteks eterniidijäätmed, olemasolu. Vähendamaks ohtliku eterniidi ebaseaduslikku käitlemist (matmist, metsa viimist jms) on soovitatav jätkata eterniidi vastuvõttu vähemalt kord paari aasta jooksul kogumiskampaania käigus tasuta. KIK ei tee kahjuks iga-aastaselt eterniidijäätmete vastuvõtuks taotlusvoor, aga linn teostab kindlasti iga sellise taotlusvoor käigus taotluse ning selle rahuldamise korral teavitab aegsasti elanikke eterniidijäätmete tasuta äraandmise võimalusest ja asukohtadest.

6.4.4 Suurjäätmed

Suurjäätmeid saab tasulisena üle anda LVJKs ning tellimusveona jäätmevedaja poolt. Soovitatav on juurutada suurjäätmete vastuvõtt teatud tingimustel (kasutatav, puhas korralik mööbel jne) tasuta tänase tasulise asemel.

6.4.5 Ehitus- ja lammutusjäätmed

Ehitus- ja lammutusjäätmete kätlus on linnas korraldatud tasulisena LVJKs ja tasu eest saab tellida ka transpordi neid jäätmeid ära vedama. Omavalitsus ei näe käesoleval ajal ehitus- ja lammutusjäätmete osas vajadust täiendava kohaliku vastuvõtuvõimaluse rajamiseks, kuid linn toetaks omalt poolt korralike ehitusjäätmete ringlussevõtu projekte. Eterniidijäätmeid saab vähemalt korra 2-3 aasta jooksul kogumiskampaania käigus tasuta ära anda LVJK-s (ka käesoleval aastal 2026 oli sellie võimalus).

6.4.6 Kasutatud tekstiiltooted, jalatsid ja tekstiilijäätmed

Vastavalt jäätmeseadusele pidi kohalik omavalitsus korraldama tekstiilijäätmete liigiti kogumise juba hiljemalt 01.01.2025 (§ 31 lg 3 ja § 136¹⁴). Samas ei pea tekstiiltooteid käsitlema tingimata a priori jäätmena, vaid esialgu lihtsalt kasutatud tekstiiltootena, sest näiteks korduskasutuseks sobivad tooted ei ole jäätmed ja ka jäätmehierarhia eelistused on jäätmetekke vältimine ja korduskasutus.

Tekstiilijäätmeid, mis korduskasutuseks ei sobi, saab jätkuvalt tasu eest üle anda LVJKs. Soovitame juurutada tekstiilijäätmete vastuvõttu tasuta.

Soovituslik on teha jäätmekava perioodil koostööd organisatsioonidega, kes tegelevad kasutuskõlblike riiete ja tekstiilide kogumise, jagamise ja/või müümisega ning mille tulemusena suurendatakse omakorda tekstiiltoodete kordus- ja taaskasutamist.

Vajalik on teha koostööd vastava tootjavastutusorganisatsiooniga (TVO).

Joonis 6-1 Näide Eestis kasutatavast tänavale paigutatavast riidekonteinerist

6.4.7 Koondandmed tänase ja planeeritud jäätmekäitluse kohta jäätmeliikide kaupa

Tabelis 6-1 on esitatud koondandmed määruse nr 28 määratud jäätmeliikide kogumise ja sortimise arendamise kohta.

Tabel 6-1 Rakvere linna koondandmed tänase ja planeeritud jäätmekäitluse kohta jäätmeliikide kaupa

Jäätmeliik	Kogumisviis/tegevus	Tähtaeg või periood
Paber- ja kartongpakendid (15 01 01), paber ja kartong (20 01 01); metall-, plastpakendid (15 01 04, 15 01 02)	Tegevus on tagatud korraldatud jäätmeveoga, tagada tuleb, et konteinerid oleksid perspektiivis nii kortermajade kui eramute juures vähemalt tiheasustusalal	Suuresti teostatud, tegevus jätkub, plaanitakse realiseerida hiljemalt 2027. a lõpuks

Plast (20 01 39)	Juurutada lisaks taaskasutatavate plasttoodete nt mänguasjad (tasuta) osa eraldamist jäätmepunktides, LVJKs.	2027-2030
Metallid (20 01 40)	Kokkuost erinevate kokkuostjate poolt.	Pidev tegevus 2027-2030
	Vastuvõtu jätkamine jäätmejaamas ning Vaksali tn 44, Kuusakoski AS Rakvere teenindusplatsil	
Biolagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 01)	Biolagunevate jäätmete konteinerite paigaldamine kõigi kortermajade juurde	Praktiliselt teostatud, kohustus oli alates 01.01.2024
	Kohtkompostimise edendamine eramajades ning võimalusel/vajadusel linna hallatavates asutustes.	Juba suuresti teostatud, jätkata vajadusel perioodi vältel 2027-2030
	Biolagunevate jäätmekottide võimaldamine eramajapidamises tekkivate puulehtede kogumiseks. Linnas toimib aia- ja haljastujäätmete vedu kevadel ja sügisel.	Toimib
Biolagunevad köögi- ja sööklajäätmed (20 01 08)	Korterelamutele ja ettevõtetele kohustuse seadmine biolagunevate jäätmete konteineri omamiseks või jäätmete kohapealseks nõuetekohaseks ringlussevõtuks (juhul kui see veel puudub)	Toimib siusliselt täielikult alates 01.01.2024, vajadusel jälgida ja jätkata 2027-2030
	Kohtkompostimise edendamine eramajades	Suuresti juurutatud, jätkata selgitustööd 2027-2030
	Pakendikoti või pakendikonteineri teenuse kasutamine linnas	Toimib ja juurutatud. Uue jäätmereformi alusel saabub peagi kõigil kohustus kodu juurest ära anda. LV-l tuleb elanikke sellest teavitada.

	Elanikkonna teavitamine pakendikonteinerite paiknemisest ja pakendijäätmete sorteerimise vajadusest.	Pidev tegevus 2027-2030
Jäätmeliik	Kogumisviis/tegevus	Tähtaeg või periood
Tekstiil (20 01 10, 20 01 11)	Vastuvõtu jätkamine LVJKs Elanike teavitamine kasutatud tekstiilijäätmete (rõivad, jalatsid, kangad, mänguasjad jms) ära viimise võimalustest teisesesse kasutusse või linna territooriumile paigaldatavatesse tekstiilikonteineritesse	Pidev tegevus 2027-2030
Suurjäätmed (20 03 07)	Üleandmise jätkamine LVJKs, ja tellimusel korralise veona. Kasutuskõlbliku mööbli tasuta vastuvõtu juurutamine	Pidev tegevus 2027-2030
Probleemtoodete jäätmed (20 01 21*, 20 01 23*, 20 01 34, 20 01 35*, 20 01 36)	Vastuvõtu jätkamine LVJKs	Pidev tegevus 2027-2030
Ohtlikud jäätmed (jätmenimistu alajaotises 20 01 tärniga *, ” tühistatud jäätmed) ning olmes tekkinud ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid jäätmekoodiga 15 01 10*	Vastuvõtu jätkamine LVJKs ja teistes linna ja lähiümbruse jäätmepunktides	Pidev tegevus 2027-2030

Rakvere Linnavalitsus ei plaani rakendada alternatiivset korraldatud jäätmevedu ega koguda edaspidi alternatiivse korraldatud jäätmeveo teenustasu ega võtta jäätmete osas arvepidamist endale, vaid plaanib anda arvepidamise perspektiivis LVJKle või loodavale kompetentsikeskusele.

Rakvere Linnavalitsus peab jäätmereformist tulenevalt sõlmima lepingud ja tegema pakendite veo hanke. Rakvere Linnavalitsus plaanib jäätmereformist tulenevate nõuete tõttu kaotada linnapildist avalikud tagatisrahata pakendikonteinerid, alles jäävad vaid avalikud klaasikonteinerid. Pakendi ja papi peab JäätS järgi tiheasustusosalal üle andma tekkekohalt.

6.5 JÄÄTMETE KORDUSKASUTUSE EDENDAMISE JA JÄÄTMETEKKE VÄLTIMISE KAVA

Jäätmete korduskasutusest oli käesolevas jäätmekavas lühidalt juttu juba ka alapeatükis 3.4. Jäätmete korduskasutus ja selle edendamine on jäätmekäitluse korraldamise valdkonna üheks eesmärgiks aastaks 2030. Toetada tuleb toodete korduskasutust ja jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamist. Tagada tuleb, et toodete parandamine ja remontimine on võimalik, lihtne ja mugav ning majanduslikult mõttekas. Näiteks rõivaste korduskasutus on levinud tegevus, kuid sellekohased andmed ei kajastu ametlikus statistikas, sest pole võimalik arvestust pidada. Korralikke, puhtaid ja terveid kasutuskõlblikke rõivaid ja tekstiile võtavad vastu korduskasutusega tegelevad organisatsioonid ja mitmed taaskasutuspoed. Lisaks on võimalus neid tasu eest viia Rakvere jäätmejaama. Kasutuskõlblike tekstiilide ja rõivaste puhul tuleks igal juhul eelistada nende üle andmist korduskasutusse, näiteks Humana sorteerimiskeskustesse.

Korduskasutuse suurendamiseks on üheks võimaluseks luua jäätmejaama(de)s tingimused, kus inimestel oleks võimalik ära anda kasutatud ja kasutuskõlblikku mööblit, kodumasinaid, eelnevalt kirjeldatud kasutatud rõivaid, mänguasju, kasutuskõlblikke tööriistu, kinnitusvahendeid, ukسلukke jt tooteid ja esemeid. Korduskasutuse töökojad või töötoad on üheks viisiks, kuidas aidata elanikel oma esemeid parandada, ümber disainida ja pikemalt kasutada. Korduskasutuse töökojad on kasulikud nii keskkonnale, majandusele kui ka inimestele. Need aitavad vähendada raiskamist, tugevdada kogukonda ja edendada loovust. Lisaks soodustavad nad jätkusuutlikumat eluviisi ja pakuvad inimestele võimalust arendada oma oskusi ning panustada ringmajandusse.

Sisuliselt on eesmärk taaskasutusele eelnev staadium – korduskasutus ehk faas, kus ese ei ole veel muutunud jäätmeks. Nagu eelnevalt kirjeldatud on korduskasutus esmane viis, kuidas jäätmeteket vältida. Taaskasutus on järgmine staadium, kus juba jäätmeks muutunud esemest või toote osadest saab luua teise toorme ja/või materjali. Korduskasutuseks ettevalmistamist saab aga teostada ka jäätmetest või jäätmeid kasutades. Kasutuse lõpetanud, kuid jäätmeteks veel mitte muutunud tooteid või tootekomponente kontrollitakse, puhastatakse või parandatakse selleks, et neid saaks korduskasutada ilma muu eeltöötluseta (näiteks purustamise või ümbersulatamiseta).

Jäätmetekke vältimine on jäätmehierarhia kõige prioriteetsem tase, mida tuleks arvestada ja eelistada jäätmekäitluse korraldamisel.

Jäätmetekke vältimise alla loetakse:

- otsest vältimist – mõistlik tarbimine, keskkonda ja ressursse säästev tootmine;
- korduskasutust – toote uuesti kasutamine esialgsel otstarbel,
- korduskasutuseks ettevalmistamist – remontimine, ümberdisainimine, kontrollimine jne.

Jäätmetekke vältimise võimalused sõltuvad paljudest teguritest nagu majandusolukord, tarbijate teadlikkus, ressursitõhususe ja jäätmetekke vältimise meetmete rakendamise ulatus jne. Olmejäätmete tekke vältimise edendamisel on peamine roll täita elanikkonnal, kelle teadlikkusest ja tarbimisharjumustest sõltub suuresti nii pakendijäätmete, toidujäätmete kui ka muude olmejäätmete tekkekoguse vähendamine. Elanikkonna teadlikkuse tõstmisel, teabe levitamisel ja jäätmete vältimisele suunatud initsiatiivide

toetamisel ning vastavate tingimuste loomisel (nt kasutatud toodete korduskasutuseks tingimuste loomine) on omakorda võtmeroll kohalikul omavalitsusel. Oluline on arvesse võtta, et elanikel ja ettevõtetel peab olema võimalus panustada jäätmetekke vältimisse ja korduskasutusse.

Jäätmetekke vältimisele aitab olulisel määral kaasa teadlikkuse tõstmine, mis on suunatud nii omavalitsuse, ettevõtete kui ka tarbijate/elanikkonna teadlikkuse ja teadmiste suurendamiseks. Kooli- ja kogukonnaprogrammid, töötubade korraldamine ning meedia kasutamine aitavad tekitada teadlikkust jäätmete vältimise vajadusest ja meetoditest. Kohalikud algatused, nagu prügi korjamise päevad või taaskasutusüritused, aitavad inimestel oma harjumusi muuta. Inimesed saavad ka teiste eeskujul õppida ja teadlikumalt tarbida.

Kuna olmejäätmetest moodustavad suure osa biolagunevad köögi- ja söögijäätmed, siis on jäätmetekke vältimiseks ja vähendamiseks oluline, et iga jäätmevaldaja (nii elanik, asutus kui ettevõtte) rakendaks selleks asjakohaseid meetmeid. Eelistatuimaks lahenduseks on korrigeerida oma tarbimisharjumusi viisil, mis loob eeldused toidu raiskamise piiramiseks ja jäätmete tekkimise välistamiseks. Toiduainete kaubandusest ja tootmisest tekkivad mittevajalikud või realiseerimistähtaega ületavad tooted on mõistlik anda Toidupangale, kes jagab need edasi abivajajatele.

6.6 TEAVITUSKAMPAANIAD

Jäätmealast infot (sealhulgas korraldatud jäätmeveo ja jäätmete kogumispunktide kohta) edastatakse linna elanikele nii ajaleheartiklite kui ka Rakvere linna kodulehel oleva jäätmemajanduse rubriigi kaudu. Info kättesaadavust võib jäätmekava koostamise perioodil hinnata väga heaks. Samas tuleb jälgida, et info oleks pidevalt ajakohane.

Jäätmekavaga püstitatud eesmärkide elluviimine eeldab tugevalt elanike kaasamist ja vastavat selgitustööd.

Lisaks linna veebilehele on elanikele abiks ka Eesti taaskasutusorganisatsioonide koostöös valminud kaardirakendus „Kuhu viia“, mis aitab inimestel leida informatsiooni kuidas vabaneda jäätmetest ja kuhu anda kasutuskõlblikud esemed. Rakendus näitab ka kus asuvad pakendikonteinerid, taaraautomaadid jms. Samalt veebileheküljelt saab infot ka jäätmete sorteerimise kohta.

Kliimaministeerium on loonud internetilehekülje, kuhu on koondatud info, kuidas jäätmeid liigiti koguda; miks ja kuhu tuleks jäätmed viia, et olla veendunud nende keskkonnasäästlikus käitlemises. Kogu info vt järgnev link <https://kliimaministeerium.ee/jaatmete-liigiti-kogumine>

Samuti on valminud lehekülg ringmajanduse kohta, mis koondab informatsiooni jäätmetemaatika kohta. vt järgnev link <https://kliimaministeerium.ee/elukeskkond-ringmajandus/jaatmetest-ringmajanduseni>

Keskkonnaagentuur on väljastanud infomaterjalid jäätmete ringlussevõtu võimekuse analüüsimiseks, mis on heaks tööriistaks nii omavalitsusele, ettevõtjale kui elanikule.

<https://keskkonnaportaal.ee/et/j%C3%A4%C3%A4tmete-ringlussev%C3%B5tuv%C3%B5imekuse-anal%C3%BC%C3%BCs>

Pideva selgitustöö ja teavitamise aluseks on eesmärgistatud info edastamine, info edastamise viisideks on kohalikud ajalehed, kuulutused, viidad, bukletid, internet. Kuna interneti kasutamine on osade sihtgruppide hulgas eeldatavalt jätkuvalt piiratud, siis on informatsiooni osaliselt vajalik dubleerida ka paberkanalil.

Selgitustöö kavandamisel on oluline arvestada ka sihtgrupist tulenevate asjaoludega. Soovitav on läbi viia erinevaid kampaaniaid erinevatele sihtgruppidele, arvestades näiteks vanust (täiskasvanud, noored) ja asustust/elukohta (eramajad, korterelamud). Selgitustöö läbiviimisel tuleb arvestada, et sihtgruppi ei koormataks antava informatsiooniga üle, jagatav info peaks olema lihtsalt mõistetav, samas peab olema viide spetsiifilise teabe kättesaadavuse kohta.

Teavitustöö tegemiseks on võimalik finantseerimist leida ka väljaspool linnaeelarvet (näiteks KIK rahastusel). Asjakohane oleks kaasata ka kohalikke ettevõtjaid. Teavitustööks kasutatavaid infomaterjale leiab trükitavatel kujudel Kliimaministeeriumi jäätmete infolehel.

Senist omavalitsuse poolset teavitustegevust jäätmekäitluse küsimustes võib pidada väga heaks ja professionaalseks. Omavalitsuse kodulehelt on info jäätmete üleandmisvõimaluste kohta hästi leitav ja kohalikus lehes avaldatakse vajadusel jäätmekäitluselaseid artikleid. Vajalik on jätkata seniseid tegevusi. Tegevusi viiakse ellu pidevalt ehk ka perioodil 2026-2031.

6.7 KOOSTÖÖPLAAN TEISTE KOHALIKE OMAVALITSUSTEGA

Hetkel on Lääne-Viru Omavalitsuste Liidu (VIROL) eestvedamisel koostamisel eelnevas osas kirjeldatud Lääne-Viru jäätmehoolduse koostöö mudelite analüüs. Tõenäoliselt rakendub perspektiivis jäätmehoolduse valdkonnas Lääne-Virumaa omavalitsuste vahel tihe koostöö.

7 TEGEVUSKAVA JA SELLE MAKSUMUSED

Rakvere linna jäätmehoolduse tegevuskava koos ligikaudse maksumuse ja kavandatava rahastusega on esitatud tabelis 7-1.

Tabel 7-1 Tegevuskava ja rahastusallikad

Nr	Tegevus	Maksumus, EUR*	Tegevusaeg	Rahastamisallikas
Jäätmehoolduse jätkuv kavandamine ja planeerimine				
1.1	Jäätmehoolduseeskirja ajakohastamine riiklike õigusaktide muutumisel	Linna-valitsuse ülesanne	2026-2027	LV (vajadusel LE)
Jäätmehooldusrajatiste kavandamine ja rajamine				
2.1	LVJK Ebavere sorteerimiskeskuse rajamine koos purustus- ja jäätmetöötlusrajatiste ja seadmetega	30 000 000 EUR	2028-2029	JKF, LE, F, Lääne-Virumaa vallad
Jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamine				
3.1	Biolagunevate jäätmete kohtkompostimise võimaluse propageerimine, võimalusel kompostrite soetamise toetamine	20 000 / a	Pidev	LE, F, jäätmete kogumisest saadav tasu (korraldatud jäätmeveofirma)
3.2	Jäätmeringide korraldamine eri liiki jäätmete vastuvõtuks ja transportimiseks, sealhulgas sügiseste lehtede ja kui võimalus avaneb, vanade eterniidijäätmete kogumise korraldamine (kogumiskottidesse) ja äraveo korraldamine	30 000 /a	Pidev	LE, JKF, F
3.3	Avalikku ruumi sorteerimisjäätmekastide paigaldamine, 10 kmpl	8000	2027-2028	LV, F
Elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmine				
4.1	Linna veebilehe täiustamine ja haldamine jäätmealase teabe osas		Pidev	LV
4.2	Jäätmeteemaliste artiklite avaldamine linna lehes ja veebis		Pidev	LV
4.3	Elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmiseks jäätmehooldust puudutavate kampaaniate	5000 / a	Pidev	LV, LE

	ning projektide läbiviimine, sealhulgas infovoldikute trükk			
Jäätmehoolduse järelevalve				
5.1	Eraisikute ja ettevõtete jäätmekäitluse kontrollimine, vajadusel rikkujate karistamine (Prügibingo jt meetmed)		Pidev	LV, LE, KeA, trahvisummad
5.2	Jäätmevaldajate registri haldamine, täiendamine ja vajadusel tarkvara ajakohastamine	10 000 / a	Pidev	LV, LE, Konsultant erafirmast
5.3	Omavoliliste prügi mahapanekukohtade tuvastamine ja likvideerimine	20 000 / a	Pidev	LV, LE

LV - teostajaks Linnavalitsus - jooksev tegevus, mida teostatakse linnavalitsuse töötajate poolt tööülesannete raames ja millele eraldi eelarvet ei kavandata

LE - finantseerimine linnaeelarvest

KeA - Keskkonnaamet

F - finantseerimine keskkonnanafondidest (KIK, ÜF, EISA jt) projektipõhiselt

VEE – vee-ettevõtte

JKF – jäätmekäitlusfirma (EKT)

Juhul kui korraldatud jäätmeveo korraldus jäätmeseaduse muutmisel muutub, siis teostatakse tegevust vastavalt seadusandlusele.

* - Maksumus täpsustub tegevuse käigus.

Kõik eelnevad maksumused ja kulud on ligikaudsed ja esialgsed ning täpsustuvad hanke käigus. KIK-ist ja KIK-i vahendusel/haldamisel toetuste taotlemisel tuleb täpsustada teostatavate tegevuste maksumused juba taotluse koostamise eelselt.

Vastavalt JäätS § 136³ lg 5 ja 6, KOV tagab 2027.a vähemalt 67% oma territooriumil kalendriaasta jooksul tekkinud olmejäätmete liigiti kogumise.

Sihtarv tõuseb igal aastal 1 protsendipunkti võrra kuni 75%-ni 2035. aastal.

Sihtarvu arvutamise, andmete kogumise ja avaldamise kohta koostatakse määrus.

KOV liigiti kogumise sihtarvu täitmise aruanne avaldatakse igal aastal keskkonnaportaalis.

Järgnevas tabelis kirjeldame olmejäätmete liigiti kogumise sihtarvude saavutamiseks vajalikke tegevusi aastate kaupa (JäätS § 42, lg (3), punkt 3).

Tabel 7-2 Olmejäätmete liigiti kogumise sihtarvu saavutamiseks vajalikud tegevused aastate kaupa

Tegevus ja sihtarv	Tänane seisund Rakveres (2026)	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Üldised nõuded ja korralduslik tegevus		Alustada kontsessioonihanke ettevalmistamist korraldatud jäätmevedaja leidmiseks alates (pikendatud tähtajaga) 01.08.2027, hanketingimustesse lisada kolme liiki pakendijäätmete* kogumise kohustus tekkekohalt kõigi lepingupartnerite juurest, sh eramud	Tagatud peab olema vähemalt 67% kalendriaasta jooksul tekkinud olmejäätmete liigiti kogumine	Tagatud peab olema vähemalt 68% kalendriaasta jooksul tekkinud olmejäätmete liigiti kogumine	Tagatud peab olema vähemalt 69% kalendriaasta jooksul tekkinud olmejäätmete liigiti kogumine	Tagatud peab olema vähemalt 70% kalendriaasta jooksul tekkinud olmejäätmete liigiti kogumine	Alustada kontsessioonihanke ettevalmistamist korraldatud jäätmevedaja leidmiseks alates 01.04.2032
KOV tagab 2027. a vähemalt 67% oma territooriumil kalendriaasta jooksul tekkinud olmejäätmete liigiti kogumise. Sihtarv tõuseb igal aastal 1 protsendipunkti võrra kuni 75%-ni alates 2035.aastast. Olmejäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist, 50%	Vahemikus 2020-2024 olmejäätmete liigiti kogumine keskmiselt 26%, kuid 2024. aastal eraldi võetuna juba 37%	tagada tuleb, et biojäätmete ja pakendikonteinerid oleksid vähemalt kortermajade juures. Tagada, et biojäätmete ära andmine kodude sh eramute juurest või kohtkompostijaks registreerimine oleks tehtud hiljemalt 1. septembriks 2026. Alustada selgituste andmise, teabepäevade	Hiljemalt 31.12.2027 tuleb tagada, et (kolme liiki)* pakendikonteinerid oleksid kõigi jäätmevaldajate, sh korterelamute ja eramute juures. Ebavere sorteerimisjaama rajamine 2028 (ettevalmistamine 2027)		Olmejäätmete liigiti kogumise osakaal vähemalt 69% ning ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist vähemalt 60%	Olmejäätmete liigiti kogumise osakaal vähemalt 70% ning ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist vähemalt 62%	Olmejäätmete liigiti kogumise osakaal vähemalt 71% ning olmejäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist vähemalt 65%

(sihttase 2025 a 58%, 2031 a 60% ja 2035 a 65%).		korraldamise, elektroonilise teabe ja infovoldikute jagamise ka eramute juurde pakendikonteinerite paigaldamiseks					
Tegevus ja sihtarv	Tänane seisund Rakveres (2026)	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Pakendijäätmete ringlussevõtu osakaal pakendijäätmete kogumassist, 70% (sihttase 2028 a 70%)	Vahemikus 2020- 2024 keskmiselt 76%	tagada tuleb, et pakendikonteinerid oleksid vähemalt korterimajade juures. Alustada selgituste andmise, teabepäevade korraldamise, elektroonilise teabe ja infovoldikute jagamise ka eramute juurde pakendikonteinerite paigaldamiseks.	tagada, et (3 liiki)* pakendi- konteinerid oleksid kõigi elamute, sh eramute juures; muuta sorteeritud jäätmete ära andmine kodu juurest või tekkekohalt võimalikult mugavaks	Avalike kogumis- konteinerite, sh avalike pakendi- konteinerite järgjärguline kaotamine linnapildist; sorteeritud jäätmete ära andmine kodu juurest või tekkekohalt muuta võimalikult mugavaks	Pakendijäätmete ringlussevõtu osakaal pakendijäätmete kogumassist jätkuvalt vähemalt 70% või rohkem		
Biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist, 13% aastaks 2028	Vahemikus 2020-2024 keskmiselt 28%	Biolagunevate jäätmete konteinerite olemasolu kõigi korterimajade juures. Tagada, et biojäätmete ära	Biojäätmete käitluse puhul seisund "lepingu ootel" on	Biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete	Biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete	Biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete	Biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete

		andmine kodude sh eramute juurest või kohtkompostijaks registreerimine oleks tehtud hiljemalt 1. septembriks 2026	lõplikult ära kaotatud	kogumassist, 30%	kogumassist, 31%	kogumassist, 32%	kogumassist, 33%
Tegevus ja sihtarv	Tänane seisund Rakveres (2026)	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavate segaolmejäätmete kogumassist, maksimaalselt, 20% aastaks 2028	Vahemikus 2020-2024 keskmiselt 20% (eesmärk saavutatud)	Biolagunevate jäätmete kontainerite olemasolu on tagatud kõigi kortermajade juures. Tagada, et biojäätmete ära andmine kodude sh eramute juurest või kohtkompostijaks registreerimine oleks tehtud hiljemalt 1. septembriks 2026	Biojäätmete käitluse puhul seisund "lepingu ootel" on lõplikult ära kaotatud	Biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavate segaolmejäätmete kogumassist <20%	Biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavate segaolmejäätmete kogumassist <20%	Biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavate segaolmejäätmete kogumassist <20%	Biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavate segaolmejäätmete kogumassist <20%
Ehitus-lammutusjäätmete taaskasutuse osakaal nende jäätmete kogumassist, 75% aastaks 2028	93%	Jätkata ehitusjäätmete vastuvõttu LVJKs (süsteem toimib edukalt)					
Elektroonikaromude kogumise osakaal 2020-2025 turule lastud elektri- ja elektroonikaseadmete kogumassist, 85% aastaks 2028	96%	Jätkata vastuvõttu LVJKs ning kaasaskantavate akude ja patareide osas kauplustes ning muudes kogumispunktides (koolid, Rakvere Linnavalitsus). Elektroonikaromudega tegelevad MTÜ EES-Ringlus ja OÜ Eesti Elektroonikaromu. Kompleksselt võetakse elektroonikaseadmeid vastu ka AS Kuusakoski (Raua tn 2, Rakvere) jäätmepunktis.					

*Kolme (3) liiki pakendijäätmed on: paber- ja papp pakendid, sh papp ja vanapaber; klaaspakendid ning metall-, plastpakendid ja joogikartong

8 KOKKUVÕTE

Rakvere linna jäätmekava 2027-2030 koostamisel analüüsiti jäätmekäitluse hetkeolukorda Rakvere linnas. Sellest lähtuvalt toodi välja jäätmete kogused viimasel neljal-viiel aastal, jäätmehoolduse probleemid, püstitati jäätmehoolduse arendamiseks vajalikud eesmärgid ning töötati välja tegevuskava püstitatud eesmärkide ellu rakendamiseks.

Rakvere linna jäätmekava 2027-2030 koostamise juures on arvestatud hetkel kehtivatest õigusaktidest tulenevate nõuete ja kohustustega, sealhulgas uus jäätmeseadus ja pakendiseadus ning keskkonnaministri 03.06.2022 määrus nr 28 "Olmejäätmete liigiti kogumise ja sortimise nõuded ja kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused". Lisaks on arvestatud riiklike eesmärkidega, eeskätt riigi jäätmekava 2023–2028 ning riigi jäätmekava keskkonnamõju strateegilise hindamise ning hiljuti jõustunud jäätmereformiga. Käimas on VIROL eestvedamisel Lääne-Viru jäätmehoolduse koostöö mudelite koostamine ja analüüs. Mudeli tulemused selguvad augusti, 2026 lõpuks ning need on aluseks nii Rakvere linna kui a kõigi teiste Lääne-Virumaa KOV-de jäätmehoolduse edasiseks korraldumiseks ja arendamiseks

Jäätmekavas seatud eesmärkide täitmiseks on olulisimaks komponendiks elanike keskkonnateadlikkuse kasv, ringmajanduspõhimõtete järgimine ja arendamine jäätmetekke vähendamine ja sortimisharjumuste juurutamine, jäätmete kohtsorteerimise edendamine ning kontroll jäätmekäitluse üle. Kontrolli aitab tagada võimalikult suure hulga jäätmevaldajate haaratus üldisesse jäätmekäitlussüsteemi ehk korraldatud jäätmeveo rakendamine kogu linna territooriumil. Sorteeritud jäätmete üleandmisvõimalused ja taaskasutusvõimaluste loomine on Rakvere linnas täna juba suuresti lahendatud.

Jäätmekava elluviimine aitab vähendada jäätmekäitlusest tulenevat keskkonnamõju.

KASUTATUD MATERJALID

Allikmaterjalid:

- 1) Keskkonnaamet. 2014. Kohaliku omavalituse jäätmekava koostamise juhendmaterjal. Versioon 08.01.2016.
- 2) Riigi jäätmekava 2023-2028 ning Riigi jäätmekava 2023-2028 KSH.
- 3) Uuring „Riiklik jäätmete sortimisuuring“, Jäätmeanalüüs OÜ, 2025.
- 4) SA Stockholmi Keskkonnainstituut. „Segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise ja koguste uuring“. Lõpparuanne, SEI 2020, töö nr 4-1/19/144.
- 5) Rahvastikuproгноos kohaliku omavalitsusüksuste rühmades. Klasteranalüüs, Alis Tammur, Ene-Margit Tiit, Tartu Ülikool, 2015 (kasutatud vaid üldsisi aspekte, kuna uuring on tänaseks vananenud).
- 6) Rakvere linna arengukava aastateks 2025-2030.
- 7) Rakvere linna jäätmekava – ringmajanduse strateegia osakavana 2021-2027.
- 8) Rakvere linna ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kava 2026-2038 (OÜ Keskkonnalalahendused, 2026).
- 9) Keskkonnaagentuuri info Rakvere linna ettevõtetes ja kodumajapidamistes tekkinud olme-, biolagunevate ja ehitusjäätmete kohta aastatel 2020-2024.
- 10) Lääne-Virumaa jäätmehoolduse koostöömudelite analüüs. Ettekanne, TrinEst Advisory OÜ, Alkranel OÜ, 2026.
- 11) KO(h)Vihommikute materjalid, 2026.

Õigusaktid:

- 1) Jäätmeseadus.
- 2) Pakendiseadus.
- 3) Keskkonnaministri 03.06.2022 määrus nr 28 "Olmejäätmete liigiti kogumise ja sortimise nõuded ja kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused".
- 4) Keskkonnaministri 14.12.2015. a määrus nr 70 „Jäätmete liigitamise kord ja jäätmenimistu“ Lisa (Keskkonnaministri 06.12.2019 määruse nr 65 sõnastuses).
- 5) Rakvere linna jäätmehoolduseeskiri.

Andmebaasid:

- Jäätmearuandluse infosüsteem https://tableau.envir.ee/views/Avalikud_pringud_Jtmed/Omavalitsusetasand?%3Aembed=y&%3Aiid=1&%3AisGuestRedirectFromVizportal=y
- Rakvere linna kodulehe infomaterjalid <https://rakvere.ee/jaatmemajandus>
- Keskkonnaotsuste infosüsteem KOTKAS <https://kotkas.envir.ee/>
- Eesti keskkonna andmete portaal Keskkonnaportaali <https://keskkonnaportaali.ee/et>
- Kliimaministeeriumi andmebaas <https://kliimaministeerium.ee/elukeskkond-ringmajandus/jaatmed>
- SA Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK) andmebaas <https://www.kik.ee/et/toetatavad-tegevused>
- Maa-ameti geoportaali <http://geoportaali.maaamet.ee>